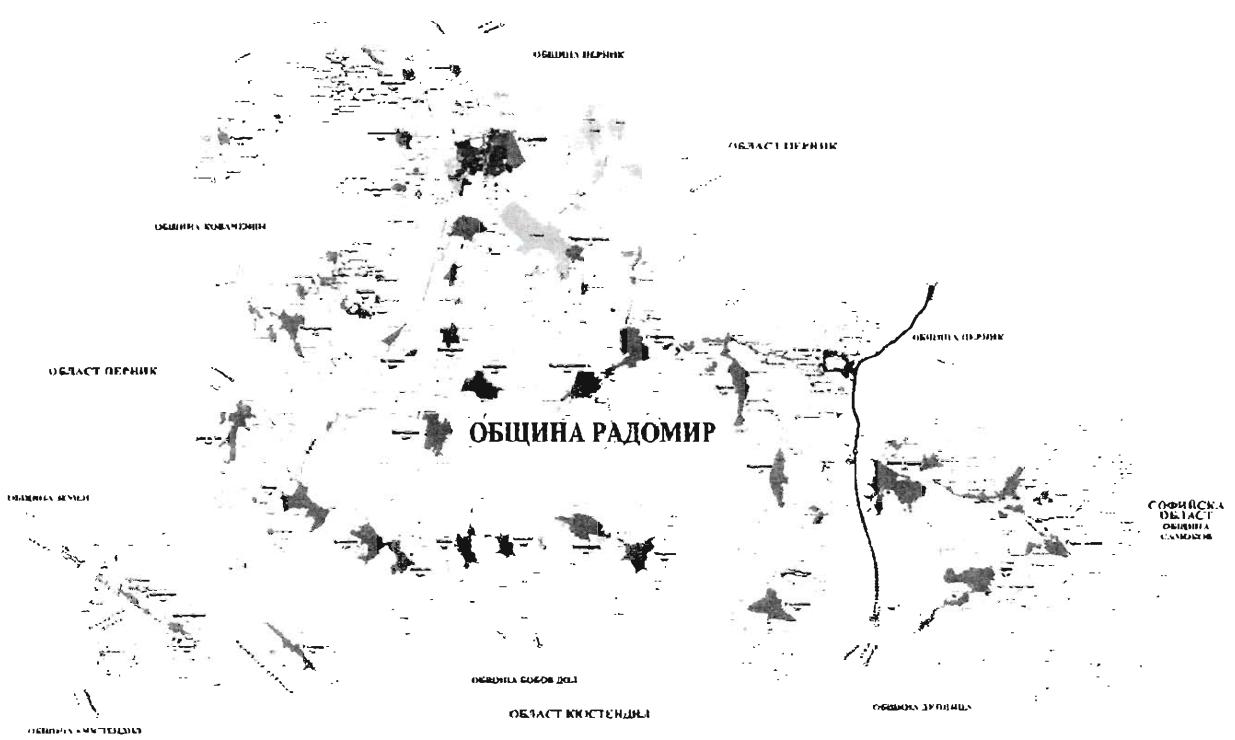

**ПЛНОВО ЗАДАНИЕ И ОПОРЕН ПЛАН ЗА
ИЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН
НА ОБЩИНА РАДОМИР**

“УРБАНО” ЕООД – гр. София
АРХИТЕКТУРА И ГРАДОУСТРОЙСТВО
GSM: 0888 81 92 37, e-mail: URBANO@mail.bg

ОБЕКТ: Планово задание и опорен план за изработване на Общ устройствен план на община Радомир

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: Община Радомир

ИЗПЪЛНИТЕЛ: „УРБАНО“ ЕООД

Ръководител колектив:
/доц. арх. Йордан Търсанков/

Управител на „УРБАНО“ ЕООД:
/арх. Диана Иванова/

април, 2013

ЗАДАНИЕ

**ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА
ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА РАДОМИР (ОУПО)**

АВТОРСКИ КОЛКЕТИВ

РЪКОВОДИТЕЛ

доц. д-р арх. Йордан Търсанков

ПЛАНОВО ЗАДАНИЕ

урб. Василена Георгиева

урб. Величка Иванова

СЪДЪРЖАНИЕ:

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПЛАНОВОТО ЗАДАНИЕ

- 1.1. Цели на заданието – стр. 6
- 1.2. Задачи на заданието – стр. 6

2. ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ, ГРАНИЦИ И ГОЛЕМИНА НА ОБЩИНА РАДОМИР – стр. 7

3. ПРИРОДО – ГЕОГРАФСКИ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ

- 3.1. Релеф – стр. 8
- 3.2. Климат – стр. 8
- 3.3. Води – стр. 11
- 3.4. Почви – стр. 13
- 3.5. Полезни изкопаеми – стр. 13
- 3.6. Гори – стр. 14
- 3.7. Флора – стр. 16
- 3.8. Фауна – стр. 16
- 3.9. Изводи – стр. 17

4. ТЕРИТОРИАЛНА СТРУКТУРА И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

- 4.1. Баланс на територията по начин на трайно ползване – стр. 17
- 4.2. Изводи – стр. 20

5. СЕЛИЩНА МРЕЖА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА – СЪСТОЯНИЕ И УСТРОЙСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

- 5.1. Историческо развитие – стр. 21
- 5.2. Функционални характеристики и връзки на населените места – стр. 22
- 5.3. Градоустройствени характеристики на населените места – йерархизация и основни проблеми на жизнената среда – стр. 22
- 5.4. Пространствени характеристики на селищната мрежа – стр. 31
- 5.5. Изводи за състоянието на селищната мрежа и населените места – стр. 31
- 5.6. Изисквания към ОУПО – стр. 32

6. ДЕМОГРАФСКИ И ТРУДОВ ПОТЕНЦИАЛ

- 6.1. Численост и динамика на населението по населени места – стр. 32
- 6.2. Възрастова структура по населени места – стр. 36
- 6.3. Полова структура по населени места – стр. 37
- 6.4. Етническа структура по населени места – стр. 38
- 6.5. Образователно равнище по населени места – стр. 38
- 6.6. Икономическа активност и безработица по населени места – стр. 38
- 6.7. Изводи – стр. 40
- 6.8. Изисквания към ОУПО – стр. 41

7. ИКОНОМИЧЕСКИ АКТИВНОСТИ – СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ

2

- 7.1. Обща характеристика и структура – териториална локализация – стр. 41
- 7.2. Туризъм – стр. 44
- 7.3. Селско стопанство – стр. 45
- 7.4. Горско стопанство – стр. 46
- 7.5. Индустрия и логистика – стр. 46
- 7.6. Строителство – стр. 46
- 7.7. Изводи – стр. 47
- 7.8. Изисквания към ОУПО – стр. 47

8. ОБИТАВАНЕ И ЖИЛИЩЕН ФОНД

- 8.1. Обща характеристика и структура – териториална локализация – стр. 48
- 8.2. Изводи – стр. 51
- 8.3. Изисквания към ОУПО – стр. 51

9. СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

- 9.1. Образование – стр. 52
- 9.2. Здравеопазване – стр. 53
- 9.3. Социални грижи – стр. 54
- 9.4. Култура – стр. 54
- 9.5. Спорт – стр. 55
- 9.6. Административно и финансово – кредитно обслужване – стр. 55
- 9.7. Пощенски услуги – стр. 56
- 9.8. Търговия и хранене – стр. 56
- 9.9. Изводи – стр. 56
- 9.10. Изисквания към ОУПО – стр. 57

10. ОТДИХ И ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

- 10.1. Отдих и зелена система – стр. 57
- 10.1.1. Терени със специално предназначение - гробищни паркове – стр. 58
- 10.2. Изводи – стр. 58
- 10.3. Изисквания към ОУПО – стр. 58

11. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

- 11.1. Пътна инфраструктура – стр. 58
- 11.2. Железопътен транспорт – стр. 58
- 11.3. Въздушен транспорт – стр. 59
- 11.4. Масов обществен пътнически транспорт – стр. 64
- 11.5. Изводи – стр. 64
- 11.6. Изисквания към ОУПО – стр. 64

12. ИНЖЕНЕРНИ МРЕЖИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

- 12.1. Водоснабдяване и канализация – стр. 65
- 12.2. Електроснабдяване – стр. 66
- 12.3. Газоснабдяване – стр. 67

- 12.4. Далекосъобщения – стр. 67
- 12.5. Изводи – стр. 68
- 12.6. Изисквания към ОУПО – стр. 68

13. СЪСТОЯНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

- 13.1. Атмосферен въздух – състояние и изисквания за опазването му – стр. 68
- 13.2. Води – състояние и изисквания за опазването им
 - 13.2.1. Повърхностни води – стр. 70
 - 13.2.2. Подпочвени води – стр. 75
- 13.3. Почви – състояние и изисквания за опазването и възстановяването им – стр. 76
- 13.4. Нарушени територии – състояние и изисквания за опазването и възстановяването им – стр. 77
- 13.5. Геологичка основа и полезни изкопаеми – състояние и изисквания за използването им – стр. 77
- 13.6. Биологични разнообразие – състояние и изисквания за опазването му – стр. 78
- 13.7. Защитени територии - състояние и изисквания за опазването им – стр. 79
- 13.8. Отпадъци - състояние и изисквания за управлението им – стр. 83
- 13.9. Акустична обстановка – стр. 84
- 13.10. Радиационна обстановка – стр. 85
- 13.11. Рискове от природни бедствия и аварии – стр. 85
- 13.12. Изводи – стр. 85
- 13.13. Изисквания към ОУПО – стр. 85

14. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

- 14.1. Недвижими културни ценности в границите на населените места – стр. 86
- 14.2. Движими културни ценности – стр. 87
- 14.3. Нематериално културно наследство – стр. 87
- 14.4. Обща оценка на потенциала, състоянието и проблемите на културно – историческото наследство в общината – стр. 88
- 14.5. Изисквания към ОУПО – стр. 88

15. ПЛНОВА И ПРОЕКТНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

- 15.1. Осигуреност с действащи устройствени планове – стр. 88
- 15.2. Одобрени големи инвестиционни и инфраструктурни проекти – стр. 89

16. ОБЕМ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ОУПО

- 16.1. Обем и съдържание на текстовия материал към ОУПО в частта „Анализ на съществуващото положение“ (Диагноза) – стр. 89
- 16.2. Обем и съдържание на текстовия материал към ОУПО в частта „Прогноза“ – стр. 90
- 16.3. Съдържание на основните графични материали – стр. 91
- 16.4. Съдържание на окончателния проект за ОУПО – стр. 92

17. ПРИЛАГАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ПЛАНА

17.1. Правила и нормативи за прилагане на ОУПО – стр. 92

17.2. Последващо устройствено планиране – стр. 93

17.3. Изисквания, свързани с етапното реализиране на устройствените мероприятия – стр. 95

18. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ – стр. 100

ПРИЛОЖЕНИЯ – стр. 102

ОПОРЕН ПЛАН

ВЪВЕДЕНИЕ

1. ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ПЛНОВОТО ЗАДАНИЕ

1.1. Цел на заданието

Целта на Плановото задание е да се формулират и обосноват основните изисквания за разработване на Общ устройствен план на община Радомир.

1.2. Задачи на заданието

Така поставената цел формулира следните основни задачи:

- Обобщаване и структуриране на направените до този момент проучвания и разработки за дадената територия, в това число и осигуреността на общината с действащи устройствени планове и схеми от по-високо и/или по-ниско ниво, които имат отношение към бъдещия ОУПО.
- Формулиране на целите и задачите, които трябва да бъдат решени с бъдещия ОУПО, определяне на териториалния обхват на плана, както и фиксиране на прогнозните хоризонти, за които се разработва ОУПО (в т.ч. срока на действие на самия план и прогнозния хоризонт на урбанистичната хипотеза).
- Дефиниране на основните методически подходи за изработване на предварителния и окончателния проект за ОУПО, етапите, времетраенето и процедирането по утвърждаването и влизането му в сила, както и на Програмата за неговата реализация.
- Формулиране на изискванията към екипа, който ще разработи бъдещия ОУПО и към проектно-проучвателните работи (ППР), които следва да се извършат в отделните фази и етапи на изготвяне на предварителния и окончателния проект за ОУПО.
- Дефиниране на общи и специализирани изисквания към устройствената концепция за ОУПО, както в чисто съдържателно, така и в техническо отношение – начин на оформяне и представяне на финалните документи – обяснителна записка и графични материали.
- Определение на общите параметри на ОУПО, както и изискванията, които следва да бъдат отчитани в процеса на проучванията през различните етапи и фази на работата по плана.
- осигуряване на основната, най-обща информация за аналитичните проучвания (включени в съдържанието на Плановото задание), характеризиращи състоянието и тенденциите в демографското, икономическото, социалното и инфраструктурното развитие на общината, пространствените аспекти на това развитие и състоянието на околната среда;

- Идентифициране и структуриране на комплекса от фактори, които оказват влияние (стимулиращо или задържащо) върху развитието на социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на общината.
- Разкриване и оценяване на евентуалните ограничители и стимулатори на пространственото развитие на общинския център и на селищата с водещи функции в общината.
- Очертаване (на предварителен етап) на изискванията за състоянието на плановата структура на общината и насоките за пространственото развитие на гр. Радомир, които следва да бъдат заложени в бъдещия ОУПО.
- Определяне на специфични изисквания към устройствената концепция на бъдещия ОУПО по отделни функционални и тематични направления:
 - селищна мрежа;
 - зони за обитаване;
 - зони за труд;
 - зони за отдих и рекреация;
 - социална инфраструктура;
 - комуникационно-транспортна инфраструктура;
 - природни забележителности;
 - културно наследство;
 - туристическа инфраструктура;
 - околнна среда;
 - други специфични изисквания.

Този раздел формира първият компонент от Плановото задание – текстовата част, която е обект на настоящата разработка. Паралелно с нея се разработва и вторият компонент на Плановото задание, а именно – графичната част.

2. ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ, ГРАНИЦИ И ГОЛЕМИНА НА ОБЩИНА РАДОМИР

Община Радомир е разположена в югозападна България. Обхваща едноименната Радомирска котловина и части от планините Голо бърдо, Верила и Конявска.

Общината има благоприятно географско положение, което определя в голяма степен възможностите й за развитие. Средната надморска височина е 783.7 м.

Общината обхваща 32 населени места. Общата площ на региона е 540467 дка /540 кв. км/. Територията съставлява 22,6% от общата територия на област Перник. Административен център е гр. Радомир, разположен в западното подножие на планината Голо бърдо, на 13 км. от гр. Перник, на 44 км. от гр. София и на 46 от гр. Кюстендил.

От населените места в общината, 7 са със статут на кметства, а останалите 25 се управляват от кметски наместници /Приложение 1/.

3. ПРИРОДО – ГЕОГРАФСКИ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ

3.1. Релеф

Релефът е обективно и устойчиво съществуваща природна характеристика. Той е среда, в която се осъществяват основните човешки дейности. От релефните условия до голяма степен се определят възможностите за планиране, изграждане и експлоатация на териториите в страната: урбанизирани територии, земеделски територии, горски територии и пр., както и зоните за провеждане на инфраструктурни съоръжения – транспортна инфраструктура, инженерна инфраструктура и др.

Релефът на общината е котловинен и планински. Средната надморска височина е в границите 600-1000м. В общинската територия се включват Радомирската котловина и северните склонове на Конявската планина, източните на Черна гора, южните на Голо бърдо и западните на Верила.

3.2. Климат

Основните фактори, които влияят върху климатичните характеристики в определена територия са: географското разположение, атмосферната циркулация и физикогеографските условия /релеф, водни площи, характер на земната повърхност: почви, растителност, сняг/. Основните климатични елементи са: радиационен и топлинен баланс, температура на въздуха, атмосферно налягане и вятър, влажност на въздуха, облачност, валежи и снежна покривка.

Валежите са максимални през май и юни и минимални – през февруари или март. Средно годишни количество е около 600 mm.

Климатът е умерено континентален. В котловините се наблюдават температурни инверсии. Характерно за района е, че максимумът на валежите е през лятото, а главният минимум е през зимата. Средната годишна температура е около 10 градуса. Климатът благоприятства отглеждането на зърнени култури, фуражки и овощарство.

От Пернишкия географски район има данни от следните метеорологични наблюдателни станции с надморска височина както следва:

- Перник - 700м.
- Брезник - 679 м.
- Радомир - 700 м.
- Бусинци - 750 м.
- Трън - 706 м.

• Температура на въздуха:

Температурният режим на въздуха се формира под влияние на основните климатообразуващи фактори – слънчева радиация, атмосферна циркулация и подстилаща повърхност (формата и изложението на терена, надморската височина и др.).

Данните за температурата на въздуха са получени от наблюденията със живачни термометри, поставени в метеорологична клетка на височина 2 м. над земната повърхност. Наблюденията са проведени в 07, 14 и 21 часа местно време с точност 0,1 °C.

Всички данни за температурата на въздуха се отнасят за 2 м. височина над земната повърхност и характеризират температурата на въздуха на сянка.

– Средна денонощна температура на въздуха:

Таблица 1. Средна месечна и годишна температура на въздуха

СТАНЦИЯ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Радомир	-1,7	0,6	3,7	10,1	14,7	18,0	20,4	20,3	16,7	11,2	6,0	0,8	10,1
Перник	-2,0	0,2	2,9	9,7	14,2	17,5	19,6	19,2	15,4	10,2	5,6	0,5	9,5
Бусинци	-2,9	-0,6	2,9	8,6	13,3	16,4	18,8	18,5	14,4	9,5	5,3	-0,4	8,6
Трън	-3,3	-0,8	4,3	8,4	13,3	16,0	18,0	17,3	13,5	8,8	4,6	-0,7	8,2

Предходната таблица дава най-обща представа за годишния ход на температурата на въздуха.

– Екстремни температури:

Таблица 2. Средна месечна максимална температура на въздуха

СТАНЦИЯ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Радомир	2,4	5,2	9,6	15,5	20,7	24,2	27,0	27,5	23,8	17,7	10,6	4,6	15,7
Перник	2,1	4,7	9,1	15,0	20,2	23,6	26,3	26,5	22,6	16,5	10,2	4,3	15,1
Бусинци	1,5	4,3	8,4	14,4	19,0	22,6	25,4	25,7	22,2	16,3	9,9	4,2	14,5
Трън	1,8	4,8	9,1	15,2	19,8	23,1	25,7	26,1	22,6	16,9	10,5	4,6	15,0

Таблица 3. Средна месечна минимална температура на въздуха

СТАНЦИЯ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Радомир	-5,5	-3,6	-0,5	4,5	9,0	12,0	13,5	13,2	9,9	5,6	2,0	-2,8	4,8
Перник	-5,7	-3,9	-0,9	3,8	8,5	11,5	12,8	12,8	9,0	5,0	1,8	-2,7	4,3
Бусинци	-7,7	-5,0	-1,9	2,7	6,8	9,9	11,4	10,8	7,5	3,8	0,7	-4,4	2,9
Трън	-8,7	-6,2	-2,5	1,7	5,9	9,0	9,8	8,8	5,6	2,2	-0,2	-5,1	1,7

Средната месечна минимална температура на въздуха се влияе слабо от надморската височина, но е силно зависима от релефа – вдълбнатата форма на терена благоприятства формирането на значително по-ниски минимални температури.

От данните на четирите метеорологични станции става ясно, че, на изследваната територия, Радомир е с най-високи средни минимални и максимални температури през отделните месеци от годината.

– Амплитуда на температурата:

Денонощната амплитуда на температурата на въздуха е важна характеристика на денонощния ход на температурата, зависеща силно от формата на релефа, надморската височина, облачност, близост до водни източници и др., като значително по-голяма е при вдълбнати теренни форми.

Таблица 4. Средна месечна денонощна амплитуда на температурата на въздуха

СТАНЦИЯ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Радомир	7,9	8,8	10,1	11,0	11,7	12,2	13,5	14,3	13,9	12,1	8,6	7,4	10,9
Перник	7,8	8,6	10,0	11,2	11,7	12,1	13,5	13,7	13,6	11,5	8,4	7,0	10,8
Бусинци	9,2	9,3	10,3	11,7	12,2	12,7	14,0	14,9	14,7	12,5	9,2	8,6	11,6
Трън	10,5	11,0	11,6	13,5	13,9	14,1	15,9	17,3	17,0	14,7	10,7	9,7	13,3

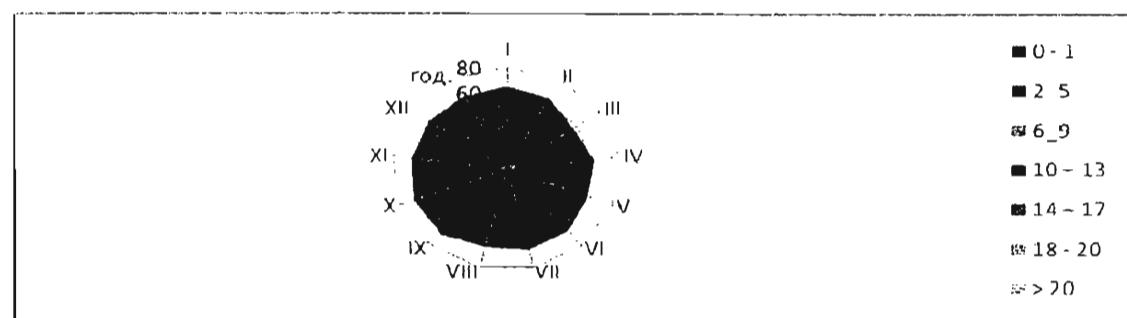
Амплитудата на температурата при ясно небе е по-висока от тази при мрачно небе с около 5-6°C през зимата, до 7-8°C през лятото, като най-ниска през цялата година е в планинските части на Общината.

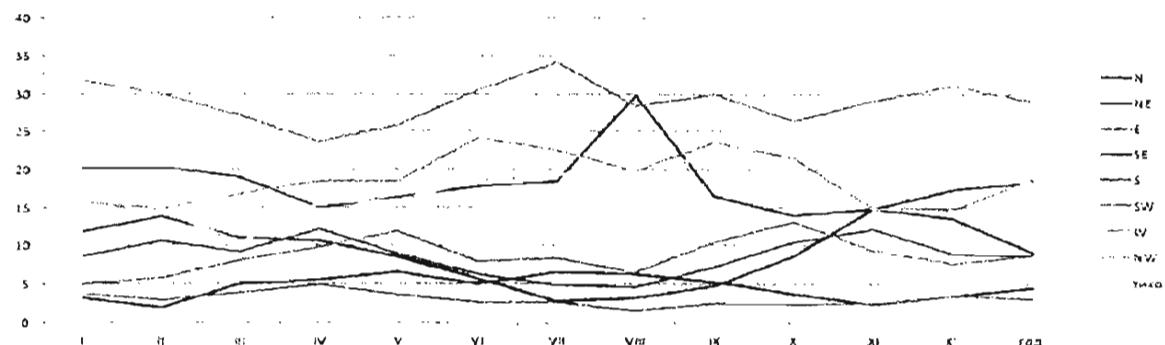
• Ветрова характеристика:

Таблица 5. Средна месечна и годишна скорост на вятъра (м/сек)

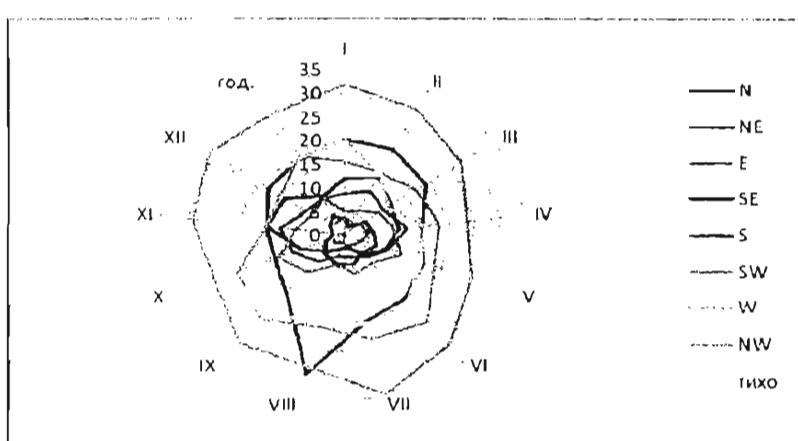
СТАНЦИЯ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год.
Перник	1,1	1,5	1,4	1,4	1,2	1,2	1,1	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1
Брезник	3,1	3,2	3,5	3,2	2,4	1,9	2,1	2,0	2,2	2,2	2,5	2,6	2,5
Радомир	1,9	2,0	2,1	1,9	1,9	1,6	1,7	1,6	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8
Бусинци	2,7	3,0	3,4	2,9	2,6	1,8	2,0	1,9	2,0	1,9	2,1	2,5	2,4
Трън	2,6	2,9	2,9	2,7	2,4	2,2	2,1	2,1	2,1	2,2	2,2	2,4	2,4

Фиг. 1. Честота на вятъра по скорост в градации (%)

Фиг. 2 Честота на вятъра по посока (%) и тихо (%)

Фиг. 3 Честота на вятъра по посока (%) и тихо (%)

3.3. Води

Хидрографската мрежа на територията включва реките, езерата, блатата и повърхностните води.

Основните усреднени характеристики на водните ресурси на общината могат да се формулират в следните аспекти:

- Сумарното годишно изпарение от речните басейни е в границите 400 – 550 мм.;
- Годишният повърхностен поток на реките е до около 100 mm.;
- Общината е в зона със слабо поройни реки, като средната честота на речните припуштания е от 3 до 6 годишно;
- Единствено част от поречието на река Струма е застрашено от наводнения, по поречието на р. Арката са изградени диги;
- Преобладаващите типове подземни води са порови, карстови, пукнатинни;
- За реките в общината не са характерни ледови явления.

Основната река на територията на общината е р. Струма. Тя води началото си от южните склонове на Витоша на 2180 м. надморска височина. Средно годишният отток в района е около $2117 \text{ m}^3/\text{s}$. Отточният режим е с два минимума – зимен (февруари – март) и летен (септември – октомври).

Реката Арката е ляв приток на р. Струма. Образува се от сливането на реките Блато, Диканска река и Барата, които извират от западните склонове на Верила. Преминава през Радомирската котловина и се влива в язовир Пчелина при село Поцърненци. Дължината на реката е 37 km., а средногодишният отток е $1,13 \text{ m}^3/\text{s}$.

На територията на общината съществуват няколко водоема: началото на яз. Пчелина при село Прибой, Чокльовското блато при село Байкалско, яз. Язовир при село Извор и водоема Арката при село Долна Дикания.

Водните ресурси имат изключително голямо битово и стопанско значение. По-голямата част от откритите водоизточници се използват за водоснабдяване, напояване, промишлени и битови нужди.

На територията на общината са открити и в различна степен използвани термални води. Съществуват възможности за използването на тези води в оранжерийното зеленчуко – и цветопроизводство и за курортни и лечебни цели. Извор на минерализирана вода има в с. Долни Раковец. Възможности за медицински туризъм и балнеолечение има в с. Байкалско.

На територията на община Радомир са разположени следните язовири, разпределени по видове собственост и местоположение по общини, както следва:

Таблица 6. Язовири на територията на община Радомир

№	Видове язовири разпределение по собственост	Разположен в община	Брой язовири	Забележка
1.	Комплексни язовири			
1.1		Община Ковачевци	Яз. „Пчелина”	
2.	Държавна собственост – НС ЕАД			

2.1		Община Радомир	Яз. „Долна Диканя”	
2.2			Яз. „Извор”	
3.	Общински язоври			
3.1		Община Радомир	7 бр.	

Обща информация:

➤ **Язовири- публична държавна собственост**

Язовир „Пчелина“ („Лобош“) - изграден на р. Струма в местността „Пчелина“ край с. Лобош, община Ковачевци. Водите на язовира са предназначени за напояване и промишлени нужди, като резервен водоизточник за предприятията в област Перник. И този язовир е собственост на Министерство на земеделието и се стопанисва от „Напоителни системи“ ЕАД, клон Струма – Места, гр. Дупница. Яз. „Пчелина“ има общ обем 54,2 млн. куб. м и мъртъв обем 34,2 млн. куб. м. През последните няколко години, язовирът прелива с количества, равни на притока към него; водите му не се използват. Дружествата, стопанисващи язовирите – публична държавна собственост, отговарят за състоянието и сигурността на хидротехническите и водовземни съоръжения и осигуряват подаването на вода до всички водоползватели.

➤ **Общински язовири:** всички язовири, за които няма установлен друг собственик. В някои общини те са значителен брой; водите им са предназначени предимно за напояване; част от тях са празни и не са в експлоатация. Съгласно нормативната уредба „собственикът на язовирни стени и съоръжения към тях, или ползвателят на язовира, осъществява техническата им експлоатация в съответствие с изискванията на действащата в тази област нормативна уредба“.

3.4. Почви

Почвената покривка е много разнообразна, включваща чернозем-смолници и канелено горски почви. Общата обработваема площ е 323 058 дка. Това, заедно с благоприятните почвени условия, е добра предпоставка за развитието на селското стопанство. Подходящи за отглеждане върху тези почви са предимно пшеница, картофи, ръж и лен.

Съвременното общество изисква от почвознанието разработване на прогнози за естествената и автогенната еволюция на почвите и почвената покривка.

Формирането на почвата е сложен и продължителен процес, обусловен от въздействието на различни фактори. Многовариантното комбиниране на тези фактори води до наличното почвено разнообразие. Всеки почвен тип е резултат от протичането на специфичен процес, довел до конкретни характеристики, познаването, на които е условие за целесъобразното използване на почвите.

Почвите на територията на страната са черноземи, ливадни черноземи, rendzini , сиви горски, канелени горски.

Черноземите са природен продукт на степните и горско – степните райони с техния континентален и преходно – континентален климат. Съдържат от 45% до 60% глина с доминиране на прахова фракция, характерна за лъса. Те са със висока водозадържаща способност и създават водни запаси, осигуряващи растенията с вода. Черноземите са едни от най – плодородните почви у нас и са подходящи за отглеждане на пшеница, царевица, ечемик, слънчоглед, варива, цвекло и др.

Ливадните черноземи притежават много добри водно – физични качества. Характерно за тях, е че се овлажняват от подпочвени води, намиращи се, обикновено, на дълбочина 4 – 5 м. Благоприятни са за отглеждане на всички земеделски култури.

Рендзините по произход се свързват с известителните продукти на варовици, мрамори и мергели. Почвената им покривка обикновено е накъсана от голи варовити скали и карстови форми.

Високото съдържание на активни карбонати, голямата каменистост и разположеността на площите им не позволяват ефективно използване.

След почистване от камъни и противоерозионно опазване са подходящи за отглеждане на череши и тютюн, както и да функционират като пасища.

Сивите горски почви са с разнообразен механичен състав. Хумусното им съдържание е сравнително високо. Съдържат желязо и негови силикатни съединения. При ефективни мерки за борба с ерозията са подходящи за отглеждане на лозя зърнени и овощни култури.

Канелените почви се характеризират с червеникаво – кафяв цвят, сравнително малка дълбочина и високо съдържание на глина.

Плодородието им е добро. Благоприятни са за отглеждане на зърнени култури, лозя, и костилкови овощия.

3.5. Полезни изкопаеми

По своя произход полезните изкопаеми представляват минерални образования формирани се в недрата на земната кора. Те могат да се структурират в три основни вида:

- Изкопаеми горива, които са основен източник на енергия и са важен фактор в развитието на всички производствени дейности;
- Рудни полезни изкопаеми, от които се добиват метали и са основен сировинен източни за черната и цветната металургия;
- Нерудни полезни изкопаеми, които осигуряват сировини за развитието на химическата циментовата, строителната и порцелановата промишленост.

Внимателното проучване на находищата, техните капацитети и перспективи са свързани с териториалното разположение на производствените дейности.

От полезните изкопаеми на територията на община определено значение имат находищата на огнеупорни глини (село Байкалско) и на торф.

Глината е естествен материал – основна сировина за керамичната промишленост. Тя е подходяща за производство на тухли, огнеупорни и киселинно устойчиви материали, керамични изделия и съдове (груба керамика) и на порцелан, фаянс и изделия от тях (фина керамика). Огнеупорни са глините, които се топят при температура над 1650 градуса. Спичането на тези глини започва преди топенето им. При пълно спичане се получава клинкер – изкуствен камък с голям ярост.

Торфът се образува в резултат на постепенно разлагане на блатни растителни отпадъци. Той подобрява почвените характеристики (плътност, влага, аерация, хранително състояние), възпрепятства отлагането на вредни вещества и намалява съдържанието на нитрати в растенията.

Има основания да се очаква наличие на **метални полезни изкопаеми** в районите на село Горна Диканя и село Дрен, за които, с разрешение на Министерския съвет на Република България, са възложени проучвателни работи.

В земните недра са открити и се експлоатират предимно нерудни изкопаеми – доломити, глини, чаърки, пясъци – използвани в строителството. Към подземните богатства на общината влизат и петролните шисти при селата Извор и Борнареево.

3.6. Гори

Държавно лесничество (ДЛ) „Радомир“ е с административна принадлежност към РУГ Кюстендил.

ДЛ „Радомир“ носи името на града, където е седалището на неговото административно управление.

На север граничи с ДЛ „София“, на североизток – с ДДС „Витошко“ и Народен парк Витоша, на изток – с ДЛ „Самоков“, на юг – с ДЛ „Дупница“ и ДЛ „Кюстендил“, на запад – с ДЛ „Земен“, на северозапад – с ДЛ „Брезник“.

ДЛ „Радомир“ стопанисва горите в община Радомир и по-голямата част от горите в община Перник.

Дължината на лесничеството от север на юг е около 42 км., а от изток на запад – 41 км.

Релефът на територията на ДЛ „Радомир“ е разнообразен. Пернишкото хълмисто и радомирското равно поле са разделени от масива Голо бърдо, който има заоблени била и средно дълбоки сухи долове. В западната част на лесничеството теренът е с ясно изразени хълмисти форми. Планините Люлин, Конявска, Верила и Витоша (на юг от с. Боснек) са с ясно изразени била и долове, но без големи денивелации. Най-ниската точка на ДЛ „Радомир“ е на 620 м. надморска височина, а най-високата – връх Корачаир – на 2208 м. надморска височина. Гората се качва най-високо в 462 отдел – на 2030 м. надморска височина.

Таблица 7. Разпределение на дървопроизводителната площ според наклона на терена

СТЕПЕН НА НАКЛОНА	ПЛОЩ (В ХА)	%
Равно (0-4)	87,3	0,4
Полегато (5-10)	598,3	2,5
Наклонено (11-20)	8919,8	37,8
Стръмно (21-30)	13 056,3	55,4
Много стръмно (над 30)	919,7	3,9
ОБЩО	23 581,4	100

Почти цялата територия на ДЛ „Радомир“ попада във водосбора на р.Струма. В района на ДЛ „Радомир“ са изградени два по-големи язовира – „Студена“ и „Извор“. Освен тях, има и редица микроязовири.

В геолого – петрографско отношение районът на ДЛ „Радомир“ е разнообразен. Застъпени са всички геологически системи от кватернера до арханкума . Най-широко разпространени са терциерните отложения.

На територията на ДЛ „Радомир“ са установени следните типове и подтипове почви: канелени горски излужени; кафяви горски – светли, преходни и тъмни; планинско – ливадни; хумусно – карбонатни; алувиални; алувиално – делувиални; антропогенни.

Таблица 8. Разпределение на дървопроизводителната площ по почвени типове

Тип горска почва	Площ (в ха)	%
алувиална	4,4	-
алувиално – делувиална	47,3	0,2
канелена горска излужена	9340,5	39,6
канелена горска тъмна	1709,7	7,3
канелена горска преходна	4319,2	18,3
канелена горска светла	1050,1	4,4
хумусно - карбонатна	6555	27,8
антропогенна	555,2	2,4
ВСИЧКО:	23 581,4	100

От ерозионни процеси са засегнати част от планините Витоша, Люлин и Верила. Общата площ на земите от горския фонд, обхванати от ерозия е 5904,5 ха, или 22% от стопанството.

Таблица 9. Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ (в ха)	%
залесени	20 895,5	77,9
незалесени дървопроизводителни	2685,9	9,9
недървопроизводителни	3273,2	12,2
горски пасища	305,2	-
ВСИЧКО:	27 159,8	100

Таблица 10. Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ (в ха)	%
иглолистни	12 389,1/8321,3	45,6/39,8
широколистни високостеблени	784,2/428,5	2,9/2,1
за реконструкция	2761,5/2013,9	10,2/9,6
издънкови за прерастване	-	-
издънкови за превръщане	10 940,2/9880,9	40,3/47,3
нискостеблени	284,8/250,9	1/1,2
ВСИЧКО:	27 159,8/20 895,5	100

По-голямата част от горите, попадащи в обхвата на ДЛ „Радомир“, са със специално предназначение – 13 933,4 ха, или 51,3%. Горите с дървопроизводителни и средообразуващи функции заемат площ от 12 921,2 ха, или 47,6%. Горските пасища са с площ от 305,2 ха (1,1%) и са само със стопанско предназначение.

Таблица 11. Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		ВСИЧКО	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС функции	4778 ха	3505,1 ха	8143,2 ха	7478,1 ха	12 921,2 ха	10 983,2 ха
защитени	3622,1 ха	2482,5 ха	1191,9 ха	946,9 ха	4814 ха	3429,4 ха
рекреационни	2307,1 ха	1573,5 ха	2220,4 ха	1983,4 ха	4527,5 ха	3556,9 ха
защитени	1673,1 ха	727,2 ха	2831,6 ха	2107,2 ха	4468,7 ха	2834,4 ха
други	44,8 ха	33 ха	78,4 ха	58,6 ха	123,2 ха	91,6 ха
общо ЗРЗТ	7611,1 ха	4816,2 ха	6322,3 ха	5096,1 ха	13 933,4 ха	9912,3 ха
общо ДСФ+ЗРЗТ	12 389,1 ха	8321,3 ха	14 465,5 ха	12 574,2 ха	26 854,6 ха	20 895,5 ха
горски пасища	-	-	305,2 ха	-	305,2 ха	-
ОБЩО:	12 389,1	8321,3	14 770,7 ха	12 574,2 ха	27 159,8 ха	20 895,5 ха

Общото състояние на горите в ДЛ „Радомир“ е добро – 92,2% от дървостоите не са засегнати.

В обхвата на лесничеството има множество лечебни растения. Срещат се и защитени видове, попадащи в „Червената книга“ на Република България, а именно: Петтичинкова върба, Урумово лале, Скална гъшарка, Йорданов лопен, Самодивски божур, Урумов лопен, Чуплива гаудиния, Куланов лук, Източна ведрица, Оливиев минзухар, Кълбест салеп и др., описани по-подробно в точка 3.7 от настоящото задание.

На територията на лесничеството има и 7 защитени територии, които са част от община Радомир: резерват „Острица“; буферна зона на резерват „Острица“; част от Народен парк „Витоша“ (отдели 63-73, 196-204, 370, 371, 410, 422-442, 453-455,462-468); природна забележителност „Група вековни дървета от цер“ край с. Чуковец; природна забележителност „Група вековни дървета от зимен дъб“ край с. Чуковец; природна забележителност „Янковец“ край с. Кленовник. Подробните им характеристики са описани в точка 13.8 от настоящото задание.

Горският фонд на територията на община Радомир, по вид на собствеността, има следното разпределение:

- Държавна частна собственост – 135 110 дка.
- Частна собственост – 22 937 дка.
- Общинска частна собственост – 4 927 дка.
- Други юридически лица – 317 дка.

Горите предлагат условия за развитие на екологичен туризъм, както и за развитие на производството на бързо растящи видове гори и посадъчен материал.

3.7. Флора

Естествената флора включва дървени, храстови, полухрастови и тревни растителни видове. Территориално доминираща за страната е дървената растителност – горите. На територията на общината тя е представена предимно от широколистни видове по планинските склонове (виж. 3.6) и под значимото влияние на планината Витоша.

Тревистата растителност се свързва най – вече с пасищата и ливадите. На територията на общината тя е преобладаващо степна. Типични представители на тази растителност са тревните видове: нишковидно коило, пересто коило, лъжеовча власатка, гребенест житняк и др.

Със значително ограничено присъствие са териториите с храстова растителност, част от които могат да се използват за пасища. От особено предимно туристическо значение (предвид уникалните си растителни видове) са природните забележителности:

- Природен резерват „Острица“

Намира се в централната част на Голо бърдо – планина, разположена между Пернишката и Радомирската котловини. В него са регистрирани значителен брой растителни видове – 362 вида и подвида. Тук се намират растения с ограничено разпространение (ендемити) и растения запазени само на изолирани места (реликти). Най – характерни и уникални растителни видове са: урумово лале, урумов лопен, българско карамфилче, рейхенбахова перуника, главеста жълтуга, метличина, орхиdea и др.

- Природна забележителност „Янковец“

Вековна дъбова гора край село Каленик с площ около 22дка и уникално находище на див божур.

- Природна забележителност „група вековни дървета“

Включва два цера, намиращи се в местността „Градището“ на село Чуковец и четири зимни дъба в местността „Свети Димитър“ край същото село.

3.8. Fauna

Принципно фауна се класифицира в две основни групи:

- Безгръбначни, включително водна, сухоземна и подземна фауна
- Гръбначни, включително риби, земноводни и влечуги, птици и бозайници.

Фауната в общината притежава следните основни характеристики:

- Территориално общината попада предимно в котловинно – планинската зона на Рило – Родопския зоогеографски район.
- Срещат се предимно представители на средноевропейския животински свят: бозайници – сърна, дива свиня, вълк, лисица, заек, невестулка, златка, таралеж; птици – горска ушата сова, горска улулица, кукувица, скорец, кос и др.; влечуги – смок, усойница; земноводни – водна жаба, жаба дървесница и др.
- Качеството на водата на река Струма позволява развъждането на риба и риболов, включително с възможности за риболовен туризъм и преработка на риба и рибни продукти. В реката се срещат основно следните видове: щука, уклей, сом, костур, клен, черна мряна, американска пъстърва и др.

- В природни резерват „Острица“ се срещат редки представители на фауната, които могат да представляват интерес за науката: карпатски скорпион, дива пчела, мравка, степен гущер.

3.9. Изводи

Природо - географските условия и ресурси са значим фактор, свързан с териториалното планиране на общината. Значението им за бъдещата териториална структура може да се разглежда в следните основни направления:

- Като се отчитат максимално и оползотворяват ефективно специфичните природо – географски характеристики, могат да се очертаят териториални предпоставки за устойчиво, балансирано и комплексно развитие на общината.
- Разположеният в близост парк Витоша е значим природен ресурс за развитие на туризъм (планински, опознавателен, ловен и пр.), бизнес (горски плодове и билки, дърводобив и пр.), спорт (ски, туристическо ориентиране, планинско колоездене, катерене и пр.), атракции (увеселителни зони, фолклорни и планински фестивали), рекреация (седмичен и годишен отпътване) и др.
- Наличният климатичен, почвен, растителен (пасища) и воден ресурс (благоприятен речен отток), както и съществуващите традиции са важни условия за модерно, екологично селско стопанство (животновъдство, поливно земеделие).
- Съществуват благоприятни релефни условия и площи възможности за развитие и усъвършенстване на транспортната инфраструктура: летище (карго, чартери, туристически и бизнес полети), автомобилен транспорт (връзки с трасетата на магистрала „Струма“ и трансграничните автомобилни маршрути).
- Наличният площен ресурс (свободни територии, маргинализирани производствени зони), както и местните производствени традиции, са предпоставки за бъдещо ефективно функциониране на производствени дейности, свързани с безотпадни технологии, преработвателни производства (преработка на риба и рибни продукти, производство на биогаз и др.п.), складови и логистични дейности.
- Животинският свят няма съществено стопанско значение. Някои видове бозайници могат да бъдат обект на ловен туризъм, а рибата в река Струма – обект на риболов и преработка на рибни продукти. Срещаните редки животински и растителни видове (например в природния резерват „Острица“) могат да представляват туристически и изследователски интерес и трябва да бъдат предвидени мерки за тяхното опазване.

4. ТЕРИТОРИАЛНА СТРУКТУРА И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

4.1. Баланс на територията по начин на трайно ползване

Селското стопанство в общината е основен отрасъл в икономиката и източник на доходи за населението в повечето населени места. Голяма част от земята се използва за земеделие.

Таблица 12. Баланс на територията.

**БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА КЪМ ОПОРЕН ПЛАН НА
ОБЩИНА РАДОМИР**

Наименование на териториалния елемент	Площ на съществуващи елементи	
	в ха	в %
ТЕРИТОРИИ С НАЙ-ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ		
1. Жилищни функции	3124,166	5,780
2. Общественообслужващи функции	23,261	0,043
3. Производствени дейности	190,890	0,353
4. Складови дейности	180,974	0,335
5. Рекреационни дейности, курортни и вилни зони	0,000	0,000
6. Озеленяване, паркове и градини	17,750	0,033
7. Спорт и атракции	10,007	0,019
8. Комунално обслужване и стопанство	8,272	0,015
9. Земеделски територии, в т.ч.:		
9.1. обработвани земи - ниви	20294,781	37,546
9.2. обработвани земи - трайни насаждения	753,901	1,395
9.3. необработвани земи	9650,489	17,854
9.4. земеделски територии по Параграф 4	179,515	0,332
10. Горски територии	15757,288	29,151
11. Водни площи	1003,023	1,856
12. Транспорт и комуникации	1621,042	2,999

13. Техническа инфраструктура	18,109	0,034
ДРУГИ ТЕРИТОРИИ		
14. Защитени територии за опазване на културно-историческото наследство	11,438	0,021
15. Територии за възстановяване и рекултивация	35,822	0,066
16. Други нарушенни територии	90,975	0,168
17. Животновъдни ферми и комплекси	18,014	0,033
18. Гробищни паркове	15,343	0,028
19. Територии със специално предназначение	54,131	0,100
20. Скали, пясъци, мочурища и дерета	994,352	1,840
21. ОБЩА ПЛОЩ	54053,540	100

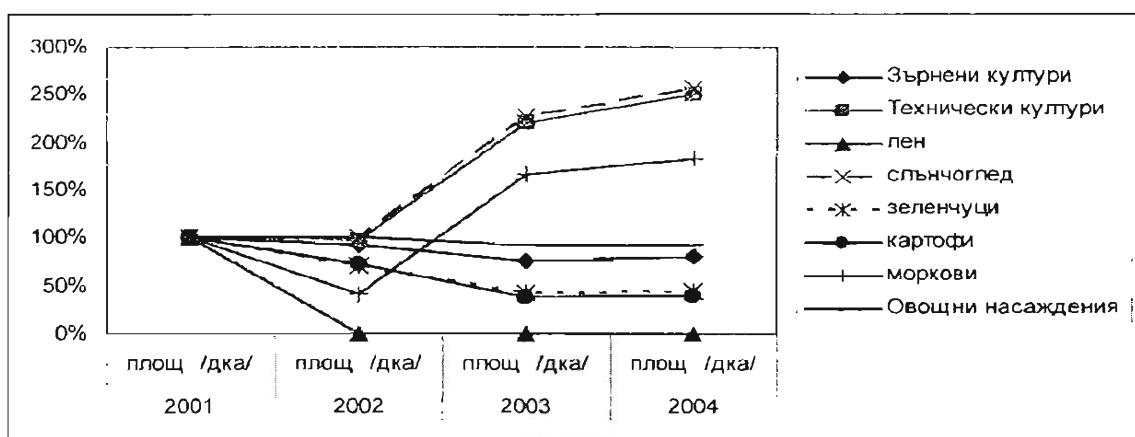
През последните години се обработват едва около 26 % от годните за обработване земеделски земи.

Благоприятните природно-климатични и почвени условия и значителният пасищен ресурс са предпоставка за развитие на растениевъдството и животновъдството в региона. Подходящи са условията за отглеждане на житни култури, технически култури, овощни насаждения и за производство на екологично чиста продукция и преработката ѝ. Тенденциите в последните години подкрепят тези изводи.

Таблица 13. Отглеждани земеделски култури на обработваемите земи

Култура	2001		2002		2003		2004	
	площ /дка/	добив /кг/						
Зърнени култури	68560	203	63846	210	52363	260	55030	280
Технически култури	11350		11060		25036		28385	
лен	330	150	0	0	0	0	0	0
слънчоглед	11020	106	11060	90	25036	100	28385	102
зеленчуци	2860		2050		1228		1290	
картофи	2740	1000	2000	1200	1028	1100	1070	2880
моркови	120	1500	50	1000	200	1200	220	2350
Овощни насаждения	868	25000	868	25000	808	25000	808	25000

Фиг. 4. Процентно съотношение на отглежданите земеделски култури

4.2. Изводи

Общи проблеми :

- Недостатъчни финансови ресурси за инвестиции и оборотни средства;
- Непознаване на възможностите за кредитиране чрез проекти пред национални и международни програми;
- Малка част от земеделските производители са регистрирани и не могат да ползват субсидиите за селскостопанско производство;
- Некомасирана и раздробена обработваемата земя предполага скъпа обработка и продукция;
- Традиционни пазари са загубени заради ниско качество на продукцията; много кооперации санерентабилни;
- Налице е неразбиране на големия икономически интерес за сдружаване на отделните собственици за общи действия - създаване на по-големи масиви, прилагане на модерни методи на земеделие и защита на общите интереси, закупуване и експлоатация на селскостопанска техника, реализация на продукцията;
- Голям е делът на неизползваните земи;
- Липсват структури за научно и консултантско обслужване на селскостопанските производители;
- Не достига актуална пазарна информация, няма ясна стратегия за развитие на отрасъла, не се познават изискванията на европейския пазар.
- Поливните площи намаляват и напоителните съоръжения са амортизиращи;
- Не се използва подходяща съвременна селскостопанска техника;
- Влагат се недостатъчно средства в растениевъдството за торене и химическа защита;
- Провеждат се недостатъчно ефективни и съвременни агротехнически мероприятия;
- Влошена е сортовата структура на културите и породният състав на животните;
- Липсват лицензиирани складове за зърно;
- Липсват достатъчно преработващи и пакетиращи предприятия за селскостопанска продукция.

5. СЕЛИЩНА МРЕЖА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА – СЪСТОЯНИЕ И УСТРОЙСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ

5.1. Историческо развитие

Историята на земите, които влизат в територията на днешната Радомирска община, датира от ранния неолит (6200 – 4900 г. пр. Хр.). За това свидетелстват регистрираните 142 праисторически, антични и средновековни археологически паметници.

Най – старите селища в общината са самият град Радомир и селата Върба, Горна Диканя, Долна Диканя, Друган, Дрен, Жедна и Кондофрей, които са преживели годините на ранните турски завоевания – XIV век.

Според изследователката Димитрина Джонова, историята на земите от днешната област Перник започва с преселването на малоазиатските земеделско – скотовъдни народи. Това се е случило преди 6 500 години. Тези народности са дошли от Мала Азия, от Андона – днешни територии на съседна Турция. „В Радомирската котловина тези народи проникнали през Земенската планина и се настанили край реката (Струма) при с. Пчелинци, с. Прибой и Радомир“ – пише археологжката в своя труд „Археологическите паметници в Пернишки окръг“. Върху античните селища или в непосредствена близост до тях, в по късни исторически периоди са изградени средновековните.

През Средновековието Радомирското поле е било известно под наименованието „МРАКАТА“. През 1347 г. цар Иван Александър в „МРАЧКАТА ГРАМОТА“, относяща се за дарения на Пещерския манастир, нарича документа си с наименованието на тази част от територията на своето царство, а именно „МРАКАТА“.

След смъртта на цар Иван Александър (1371 г.) тази част от страната, с център Кюстендил, е била управлявана от Константин, който по късно става васал на турците. Това му действие води до попадането на региона под османско владичество.

От епохата на Българското възраждане са запазени сравнително малко паметници, което е характерно за този край. Най – ярък пример е Стъковата къща от XVII век, намираща се в гр. Радомир.

До Освобождението населението се е занимавало предимно със земеделие и животновъдство, като равното поле дава отлични възможности за развитие на зърнопроизводството.

По време на Руско – турската освободителна война населението на района се е включвало активно във военните действия.

През 1918 г. гр. Радомир става център на Войнишкото въстание. От тук на 27.09.1918 г. България за първи път е провъзгласена за република.

След завършване на Втората световна война през 1945 г. Радомирско, както и цяла България, попада в Съветската зона на влияние. Това предопределя реализираната в последствие промяна в политическите и икономическите процеси. Хората продължават да се занимават със своята обичайна дейност, като най – много от тях поддържат земеделското си производство. Останалата част от населението започва да пътува, за да се труди, като най – вече това се случва в мини „Бобов дол“, градовете София и Перник – като обслужващ персонал. След политическите промени през 1989 г. възможностите за поминък в региона намаляват, което предопределя засилените миграционни процеси към големите градове в страната. Освен това, отпадат голяма част от ограниченията за пътуване зад граница, наложени от предходния политически строй, което води и до емиграция на част от населението.

В градоустройствено отношение падането на предишния режим води до спиране на реализациите на изработените в периода 1944 – 1989 г. устройствени и кадастрални планове.

Към настоящия момент тенденциите за намаляване на населението, изоставяне на територии и сгради, отлив от традиционното за региона земеделие и липса на достатъчно добро планиране в развитието на отделните населени места се запазват.

5.2. Функционални характеристики и връзки на населените места

Селищната мрежа на община Радомир се характеризира с доминиращата роля на гр. Радомир и сравнително равностойното положение на останалите 31 села. Липсват вторично изявени локални центрове, около които да гравитират групи от по – малки селища.

От направения анализ се установява, че 18 села попадат в категорията на много малките или това са почти 2/3 от всички; 12 села са в категорията на малките, с населени от 200 до 1000 жителите; с. Дрен е в категорията на средните села. Град Радомир, със своите 16 254 жители попада в категорията на малките градове. Според Националната концепция за пространствено развитие той е град от четвърто ниво, в което попадат малките градове, имащи микрорегионално значение за територията на групи общини. Трябва да се има в предвид, че тази класификация е направена съобразно сегашното актуално състояние на броя на населението. В предишните периоди, преди интензивното обезлюдяване на селата, картината е била различна. Демографските процеси и трансформации в отделните селища са противчали с различен интензитет, което е създадо една коренно противоположна картина от състоянието в миналото. Показателна характеристика за това е сравнително еднаквата селищна територия на повечето от селата и приблизително равния брой имоти, които се съдържат в нея. Поради факта, че по голямата част от селата са били с население около и над 1000 жители, те са имали потенциала да създадат необходимото минимално количество обществени обекти – училище, църква, обслужващи и административни сгради, както и да функционират относително самостоятелно, с изключение на много близко разположените до гр. Радомир села – Копаница, Николаево, Борнарево и, най-вече – Червена могила, след изграждането на завода в землището на това населено място. Изброяните най – близки села са изпитвали голямата притегателна сила на общинския център.

5.3. Градоустройствени характеристики на населените места – йерархизация и основни проблеми на жизнената среда.

По своите градоустройствени характеристики селата в община Радомир могат да се класифицират в две основни категории:

- Села развили се в равната част на Радомирското поле.
- Села, развили се по ниските склонове на околните планини.

Различията в характера на природната среда, в която са се формирали селата, са довели до изграждането на два различни типа селищни структури. В равнинните терени населените места са се оформили с типичната за този тип среда – компактна структура – като селата Долни Раковец, Бобораци, Кошарите, Върба и Копаница. При по стръмните и сложни релефни дадености, характерни за склоновете на планините, ограждащи Радомирското поле, се е формирал вторият тип селищна структура – разченената. Характерни примери за нея са селата Горна Диканя, Дрен, Старо село, Друган, Извор и Драгомирово, заедно с Байкалско, които са с най – дисперсна структура.

Град Радомир се е сформирал върху слабо хълмист терен, което му е позволило да се развие със сравнително компактната си селищна структура, с малки изключения в северна посока. За това е спомогнала и неголямата площ, върху която е застроен. При едно бъдещо развитие, градът неминуемо ще наруши съществуващата си към момента компактна форма.

Сегашното състояние на селищните структури на отделните села е резултат от съчетаването на два фактора:

- Исторически оформилата се селищна структура.
- Прилагане на разработените регулационни планове през втората половина на XX век за всички населени места в региона.

В резултат на комплексното действие на гореспоменатите фактори, всички села в община Радомир са с относително ортогонална улична мрежа, доколкото релефните и исторически условия са позволили нейното формирание.

Застрояването е с предимно свободно разположени сгради в урегулираните имоти, като самите сгради са с височина 1-2 етажа. Рядко се срещат триетажни и къщи „близнаци“ – свързано застроени в два съседни имота.

Град Радомир, в своята сегашна планова изграденост, е съчетание от две различни структури – улично квартална и комплексно застроена. Последното е следствие от прилагането на градоустройствените концепции от средата на ХХ век. В резултат са изградени три малки жилищни комплекса с многоетажни жилищни сгради, които рязко контрастират с двуетажната височина на основното застрояване в останалите квартали на града.

Централната градска част е силно дисперсирана и не се очертава ясно в градската структура.

Основните проблеми за отделните населени места от общината, пряко свързани с тематиката, разглеждана от ОУПО, могат да бъдат формулирани по следния начин:

➤ Град Радомир

Градът представлява административния център на общината.

Основните проблеми, свързани с качествата на средата за обитаване, бизнес и отдих са:

- Недобро състояние на съществуващата улична мрежа (голяма част от улиците в града имат належаща нужда от ремонт).
- Амортизириани са немалко съоръжения на инженерните мрежи, което пречи на оптималното задоволяване на потребностите на населението, свързани с тези системи.
- Нефункционално разположение на градския парк и местата за изграждане на детски площадки.
- Недостатъчно обособени места за паркиране в централната градска част (съществуващият паркинг е отдалечен от част от административните сгради за широко обществено ползване).

➤ С. Горна Диканя

Намира се източно от гр. Радомир на разстояние 30 км. Началото на селото започва на около 3 км. от разклона на път Е-79 (София – Кулата) в село Долна Диканя.

На юг селото граничи със село Дрен, на изток – със селата Ярлово, Ковачевци и Поповяне. На север от селото започва парк Витоша, а западната граница на Горна Диканя е със селата Долна Диканя и Босилек.

Липсват исторически данни за създаването на селото. Най – старият обект, от който може да се съди за някакво организирано обитаване в селото е черквата. Същата е построена преди 150 години. С времето са изгубени голяма част от стенописите и иконите ѝ, а дворът на черквата е с площ от 5 дка.

През Горна Диканя преминават пет реки: Суха река (Клисурата), Мартинова река, Дървено, Драгал и Дълбоки дол (Селска река). Първите три водят началото си от Витоша, а другите две – от Верила. И петте реки се вливат в яз. Долна Диканя чрез два ръкава. Над реките са изградени десет моста, два от които са част от пътя Долна Диканя – Горна Диканя и Дрен.

Селото е съставено от голям брой махали, като разстоянието между тях е повече от 3 км. Дължината на селото е 7 км.

Пътищата, свързващи отделните махали са в лошо състояние, като на места, особено във вътрешността на махалите, улиците са само насыпани и при дъждове, поради наклона им, се изронва настилката. Около асфалтирани пътища има изградени канавки, които с времето са запълнили и към момента не само не пазят асфалта, но и спомагат за неговото разрушаване.

В землището на селото влизат около 600 ха обработвани земи и близо 2000 ха гори и пасища. Обработваемата земя е с ниска категория и е слабо продуктивна. Възстановена е на собствениците в реални граници. Към момента, освен личното стопанство на хората –

зеленчукови и овощни градини, са засяти около 300 дка зърнени култури и 700 дка трайни насаждения – череши, ябълки и сливи, както и 100 дка лавандула. Останала земя е пустееща и част от нея би могла да излезе от обработваания фонд. Няма изградена система за напояване на земеделските земи.

На територията на селото се намира язовир Долна Диканя. Чашката му заема площ от около 110 ха.

Около 70% от наличния горски фонд на селото са собственост на държавата.

От добра година населението на селото се движи между 150 и 200 души. По последни данни от преброяването са описани 148 домакинства, общо 236 души и 904 жилища. Населението се увеличава чувствително през лятото, когато в селото се връщат сезонно живущите.

Снабдяването на населението с хранителни продукти се извършва от два магазина, като единият се намира в махала Клисурата, а другият – в центъра на селото.

Селото е водоснабдено от два водоизточника. Изградени са две системи за водоснабдяване.

Едната за района на махалите Клисурата, Червилото, Чупетловци, Мартиновци и вилната зона над язовира, с водохващане в района на връх Петрус от 1975 г. От двата водоема, захранващи системата, всеки от които е с обем от 300 куб. м., се ползва само един. Районът е разграден и достъпен, водохващанията и зоната около водоема са неохраняеми и няма издаден Акт 16.

Второто водохващане за района на селото също е открито и не се стопанисва от никаква организация. Достъпно е за животни и хора. Почистването му се извършва периодично от местните жители, за да се избегнат аварии при водоснабдяването на домакинствата.

Цялото село е електрифицирано, но уличното осветление почти не функционира. В момента се прави цялостна подмяна на електрическата мрежа.

Пътната мрежа е общинска собственост, включително и мостовете над реките, като на нито един от тях няма поставени знаци за максималната товароподемност.

Читалището в селото не се използва от години и към момента се руши.

Основните мероприятия свързани с благоустройството и подобряване качеството на живот в село Горна Диканя са:

- Реконструкция на водопроводната мрежа.
- Цялостни огледи на коритата на реките и извършване на необходимите корекции.

➤ С. Касилаг

Основните проблеми на селото са два:

- Необходимо е разширение на разширение и реконструкция на гробищния парк.
- Реконструкция на водопровода в селото.

➤ С. Долна Диканя

През селото минава главен път Е-79 (София – Кулата).

Ключови обекти са: цех за преработка на зеленчуци; цех за пластмаса; бетонов и асфалтов възел и 15 търговски обекта. Има пет земеделски кооперации, тъй като земите са едни от най – плодородните в област Перник. Все повече се засилва тенденцията за използване на селото като вилна зона от близките градове.

Основните проблеми на селото, които трябва да бъдат решени са:

- Изграждане на канализация.
- Реконструкция на водопроводната мрежа.
- Водоснабдяване на махалите – Тафраджийска, Таджова, Ханове и Милева.
- Изграждане на предвидените улици по действащия регулационен план.
- Вкарване в регулация на махалите Калугерица и Милева.

- Разширяване на гробищния парк.

➤ С. Прибой

Основните проблеми на селото, които трябва да бъдат решени са:

- Изграждане на водопровод за спирка „Корея“.
- Мерки за подобряване на използването на общинските земеделски земи намиращи се в землището на селото.

➤ С. Друган

Селото е разположено в Радомирската котловина, на главен път Радомир – Дупница, край река Радиковица, в подножието на планината Голо бърдо, хълмовете „Огоя“ и „Св. Петка“. Селото обхваща 5 основни махали: Чакърова, Грамада, Джамалица, Опалово и Блатото. Средната му надморска височина 650 м.

Днес село Друган има около 500 постоянни жители, а през лятото надхвърля 1000.

Обработваемите земи са 9000 дка, като се отглеждат пшеница, ечемик, слънчоглед и картофи.

В центъра на селото, срещу площада и читалището, се намира паркът, в началото на който е паметникът на загиналите друганци – антифашисти, партизани и в отечествената война (1941 – 1944 г.). на територията на селото са регистрирани следните недвижими културни ценности:

- Паметна плоча на Деян Гебрев и Благой Гебрев – исторически.
- Паметна плоча на Александър Ботев – исторически.
- Паметна плоча на Александър Ботев и Стойко Пчеларски – исторически.
- Паметник на убитите в антифашистката борба и отечествената война – исторически.
- Праисторическо селище в м. „Средорек“ – археологически.
- Праисторическо селище в м. „Градище“ – археологически.
- Антично селище и некропол в м. „Градище“ – археологически.
- Късноантична и средновековна крепост в м. „Боровец“ – археологически.

Училището в селото е закрито през 2008 г.

На територията на селото функционира една зърно-производителна кооперация и 4 сдружения. Същите обработват близо 10 000 дка земеделски земи и създават над 20 работни места. От 2011 г. в сградата на училището функционира шивашки цех, с 8 работници – жители от селото. Извършени са проучвателните дейности и са направени необходимите стъпки за изграждане на цех за обработка на камък, ветрогенераторен парк и фотоволтаична система.

Читалището в селото се използва активно и развива самодейни състави – народен хор, група за обичаи и женска фолклорна група. В него се съхраняват около 12 000 тона литература, разполага с киносалон за 300 души, малък салон, 2 стаи и гримьорна.

На територията на селото има 2 извора с общ дебит около 250 л/с, който задоволяват нуждите на селата Друган и Владимир, както и на град Радомир, от питейна вода.

Основните дейности, които трябва да бъдат извършени, за да се подобри средата на живот в селото са:

- Прокарване на нови улици в селото.
- Оформяне на границите и състоянието на гробищния парк.
- Оформяне на площада на селото и тротоарите на централната улица.
- Разширяване на регулационния план на селото и включване към него на махалите Джамалица, Войчина и Кашкавелини.
- Изместване на водопровод в махала Джамалица.
- Изграждане на колектор за отпадни води с пречиствателна станция.

➤ С. Житуша

Селото се намира в подножието на Колова планина – източният дял на Конявската планина. Намира се на 25 км. от гр. Радомир, а надморската му височина е 704 м.

Населението по постоянен адрес е 78 души, а по настоящ – още 30 души.

До 2003 г. в селото е функционирала мина „Иван Русев“, в която са работили около 700 души.

До 60-те години на миналия век селото е било сред първенците в региона по производство на плодове и селскостопански култури, но днес тези дейности са замрели.

Има изграден водопровод от собствен водоизточник, който се поддържа от местното население. Прокарана е електропреносна мрежа.

Селото се свързва с останалите населени места посредством автобусен и автомобилен транспорт.

Училището в селото е закрито и сградата му не се използва.

Има един магазин, който снабдява местните жители със стоки от първа необходимост.

Най – близкият пункт за получаване на медицинска помощ се намира в с. Извор, което е на разстояние 4 км. от с. Житуша. В с. Извор е и най – близкото училище – ОУ „Иван Вазов“.

➤ С. Долни Раковец

Селото се намира на 12 км. югозападно от гр. Радомир. Разположено е в подножието на хълма Острица. Теренът на селото е наклонен в посока изток – запад. Средната надморска височина е 650 м.

През територията на селото преминава ЖП линията София – Кулата.

В близост до Долни Раковец се намират 9 минерални извора.

В землището на селото има 11000 дка земеделски земи, от които 9000 се обработват.

Селскостопанското производство е насочено предимно към зърнените култури – пшеница, ечемик и царевица. Отглеждат се, също така, лен и зеленчуци (най – вече лук и чесън). Има изградени ферми за едър рогат добитък, развит е и конният спорт.

Интерес представляват двете черкви на селото. Едната е обявена за художествена културна ценност, а другата представлява у мален вариант на храм – паметника „Св. Александър Невски“ – гр. София.

Близостта до столицата, достъпът до интернет и сравнително добрата инфраструктура са основните предпоставки за засилващия се през последните години интерес към закупуване на имоти в с. Долни Раковец.

Необходимите действия за решаване на проблемите, касаещи жителите на селото, са:

- Разширяване на регулативния план на селото, тъй като има къщи и дворове, които са извън регулация.
- Изграждане на канализация.

➤ С. Червена могила

Селото се намира от общинския център – гр. Радомир, подножието на планината Голо бърдо.

Изградено е след Освобождението върху предишното праисторическо селище. В околността е минавал римски път свързващ р. Дунав, София, Елея, Кюстендил и Скопие.

В землището на селото се намира язовир Червена могила.

Основните дейности, които трябва да бъдат извършени, за да се подобри средата на живот в селото са:

- Урегулиране на населеното място;
- Разширяване и почистване на гробищния парк.
- Изграждане на канализация.

- Обръщане на специално внимание на махала Биджова, където няма водопровод, канализация, улично осветление, добър транспортен достъп и контейнери за битови отпадъци.

➤ С. Негованци

Основен проблем на селото е преминаващата през него река, тъй като коритото ѝ не се почиства и всяка пролет водата залива част от дворовете.

Необходимо е разширение на гробищния парк.

Някои от улиците имат нужда от полагане на настилка, а други – от ремонт на съществуващата такава.

Важно е да се предвиди ремонт на водопровода в селото, тъй като тръбите са на над 50 години и авариите са ежедневни.

Необходимо е да се предвидят мерки за доизграждане и подобрение на електроснабдителната мрежа.

➤ С. Кондофрей

Основните проблеми, които трябва да бъдат решени, за да се подобри жизнената среда в селото, са следните:

- Възстановяване на водоемите за питейна вода.
 - Проектиране на отводнителни канали.
 - Гробищният парк, намиращ се в центъра на населеното място, се нуждае от разширение и преоформяне на съществуващата към момента структура.
 - Трябва да се предприемат съответните действия по оптимизиране на уличната мрежа в селото.

➤ С. Кленовик

Селото се намира в подножието на Колова планина, на 25 км. от гр. Радомир.

Средната надморска височина е около 600 м.

По постоянен адрес са регистрирани 252 души, а по настоящ – още 30 души.

До 2003 г. почти всички жители в трудоспособна възраст са работили в мината в съседното с. Житуша.

Днес основният поминък е свързан с отглеждането на земеделска продукция – главно пшеница и слънчоглед, с предприятия в гр. Радомир и гр. Перник, както и с мините „Бобов дол“. В селото има малък шивашки цех, който дава работа на 5 души.

Читалището е единственият информационен и културен център за населението на селото, включително и за сравнително големия брой деца.

Обучението на децата се извършва в училища в гр. Радомир и в съседното с. Извор, до които има осигурен автобусен транспорт. В същите населени места се намират и най-близките до с. Кленовник обекти на здравеопазването.

Пощата в селото е закрита и населението ползва тази в с. Извор или услугите на идвашния по график пощальон за събиране на такси и изплащане на пенсии.

Основните мерки, които могат да бъдат предприети, за да се повиши качеството на живот в селото, са следните:

- Реконструкция на водоснабдителната мрежа.
 - Оптимизиране на електрозахрънващата мрежа.
 - Реконструкция на уличната мрежа.

➤ С. Гълъбник

Селото се намира в Радомирското плато, на границата между 2 общини – Радомир и Дупница. На 3 км. От с. Гълъбник преминават жп линия и трасето на новостроящата се магистрала.

Около и в селото се провеждат множество археологически разкопки, като голяма част от намерените предмети са изложени в музея в гр. Перник.

Близо половината от територията на селото включва 2 вилни зони.

В селото има магазини, 145 годишно училище и общежитие към него, пощенска станция и кметство, което няма собствена сграда и ползва тази на общежитието.

Постоянното население на селото е около 200 души, но през летния сезон жителите се увеличават двойно.

Гълъбник е едно от малкото села в община Радомир, които нямат проблеми с питейната вода, тъй като има два водоизточника на такава.

Основните стъпки, които трябва да бъдат предприети, за да се подобри жизнената среда в селото са следните:

- Включване на махала Гарата в регулацията на с. Гълъбник.
- Реконструкция на уличната мрежа.
- Разширяване на гробищния парк.

➤ С. Поцърненци

Основните проблеми, които трябва да се решат, за да се подобри жизнената среда в селото, са следните:

- Прокарване на водопровод и канализация.
- Разширяване на терена на гробищния парк.
- Предвиждане на трасета за прокарване на интернет мрежа.
- Довършване на кадастралния и регулационния планове на селото.

➤ С. Николаево

Селото се превръща в такова през 1947 г., когато е изградено местното ТКЗС, като преди това населеното място е било бивш турски чифлик.

В периода между 1956 и 1990 година започват да се наблюдават първите миграционни процеси от селото към градовете, тъй като възможностите за поминък намаляват. След 1990 г. тези тенденции се засилват.

В селото няма изграден православен храм, тъй като съществуващи параклис е бил разрушен през 1944 г.

Местното училище е функционирало в периода 1940 – 1964 г. От тогава до днес сградата му се ползва от читалището и кметството, като на първия етаж има работещ магазин.

Основните проблеми, касаещи населеното място, са следните:

- Цялото село е извън регулация (това пречи и на развитието на пазара на имоти в района, тъй като често отказва евентуалните купувачи от сключването на сделки).
- Има потребност от разширяване на гробищния парк.
- Нужно е изграждане на канализация, тъй като към момента в селото няма такава.

➤ С. Жедна

Основните мероприятия, които трябва да се извършат, за да се подобри жизнената среда в селото, са:

- Извеждане на водопроводните тръби, които преминават през земеделски земи.
- Прокарване на канализация и строеж на пречиствателна станция за отпадни води.
- Реконструкция на гробищния парк.
- Рехабилитация на електро преносната мрежа.

- Предвиждане на парк до площада, в близост до военния паметник.
- С. Кошарите и с. Беланица
Двете села се характеризират с едни и същи проблеми, а именно:
 - Няма изградени водопровод и канализация.
 - Липсват сгради, в които жителите да могат да се събират по различни поводи (празници, събрания, гласувания и т.н.);
 - Отреждане на терени за допълнителни трафопостове.
- С. Чуковец
Селото е със значимо историческо минало. На територията му са разположени обекти като: м. „Градище“, старата черква „Св. Никола“, 5 параклиса и други обекти на недвижимото културно наследство. Тези дадености са предпоставка за развитие на културен туризъм, който, за да бъде успешен, са необходими някои промени в облика на селото, като касаещата ОУПО е свързана с обособяването на терен за изграждане на парк в сервитутното пространство на кметството.
- С. Старо село
Селото е изградено върху средновековно селище, което от своя страна е разположено върху праисторическо такова. Сегашното село е разделено на махали, като средното разстояние между всеки две от тях е около 1 км.
Жителите с постоянна адресна регистрация са 133 души, като има и 76 постоянно живуещи, които нямат адресна регистрация в населеното място.
Селото е изцяло водоснабдено през 1967 г., като 3,5 км. от тръбите са подменени, но остават 10 км. етернитови тръби, които често аварират. Водоемите, от които е захранен водопроводът са занемарени и достъпът до тях е свободен.
Селото разполага с няколко недвижими културни ценности. Четири от тях са възстановени – черквите „Св. Николай“ и „Св. Спас“, параклисът „Св. Иван Рилски“, намиращ се в м. „Дабието“, западно от път Е-79 (София – Кулата) и параклис „Св. Петър и Павел“, изграден в м. „Митрина махала“. Съществуват още два подобни обекта, които е необходимо да бъдат възстановени – „Св. Мария“, намиращ се в двора на кметството и манастирът „Св. Атанасий“. През 2005 г. е направен паметник на загиналите жители на с. Старо село по време на войните, който ще бъде открит и регистриран като недвижима културна ценност през юни 2013 г.
Сградата на бившето училище е ремонтирана и сега се използва като кметство.
Основните проблеми, които трябва да бъдат разрешени, за да се подобри обликът на селото са следните:
 - Да се изгради канализация.
 - Да се вкарат в регулация махалите Могилите, Гебрева, Чачалова и Радомирска.
 - Да се изработи нов кадастрален план на селото, тък като в настоящия има несъответстващи и дублиращи се имоти.
 - Да се определят терени за допълнителни трафопостове, тъй като токът в селото в с много ниско напрежение.
- С. Копаница
Жителите с постоянен адрес в селото са 166 души, а настоящ 40.
Основните мероприятия, които трябва да бъдат извършени, за да се подобри жизнената среда е следният:
 - Изграждане на водопровод от Гюзелова махала до старото село.

➤ С. Байкалско

В землището на селото се намира природния феномен „Чокъльово блато“, който е защитена територия поради факта, че там се намира най – голямото торфено находище на целия Балкански полуостров. Чрез научни изследвания е доказано, че торфът от това находище може да се използва за лечение на всички заболявания на опорно - двигателния апарат.

На територията на селото има останки от древни римски път и град, като пътят е свързвал древна Пауталия (гр. Кюстендил) с антична Сердика (гр. София).

Основните проблеми на с. Байкалско са следните:

- Селото е разпръснато и се състои от няколко махали, които се захранват от изградени отделни водопроводи. Една от тези махали е Божкова, а другата е Старопадалска. Водопроводите са с етернитови тръби, които често аварират. Водопроводът на Старопадалска махала преминава през гората и корените на дърветата повреждат тръбите. Поради тази причина е необходим проект за реконструкция включително и на трасето на водопровода.
- Най – отдалечената махала в селото е Маринска, намираща се на 8 км. от центъра. До нея се стига по черен селски път, нуждаещ се от чакълиране. Необходимо е да се изгради и малък мост над едно от деретата, тъй като това е най – прекият път до махалата. Нужно е до нея да се прокара и водопровод.
- Важно е да се предвиди трафопост, за да се електрифицират 8 къщи, намиращи се в м. „Пороя“, раздадени по § 4, като собствениците им са ги закупили с дадената им такава възможност чрез промяната в закона от 1992 г.
- Село Байкалско няма канализация и е нужно да бъде прокарана такава.
- Гробищния парк на селото е с изчерпан капацитет и се нуждае от разширяване.
- През 80-те години на ХХ век има изработен проект за построяване на балнеосанаториум в селото, който не е реализиран. Би могло отново да се подеме подобна инициатива, за да се използват по – ефективно наличните природни дадености (торфеното находище).
- Възможно и целесъобразно е проектирането на еко пътека със следното трасе: с. Дебели лаг – с. Байкалско – вр. „Виден“ (Конявска планина), като склоновете са с нормална проходимост за всички възрастови групи.

➤ с. Драгомирово

Основните проблеми на жизнената среда на селото са:

- Нужно е прокарването на канализация, каквато към момента няма изградена.
- Гробищния парк е изчерпал капацитета си и се нуждае от разширяване.

➤ С. Дебели лаг

Селото граничи със селата Егълница, Блатешница, Байкалско, Извор и Поцърненци.

Намира се на разстояние от 60 км. от столицата, по пътя София – Кюстендил.

Пътят, който преминава през селото в II клас от Републиканската пътна мрежа и е връзка с общините Земен и Ковачевци.

В село Дебели Лаг има ЖП спирка, осигуряваща връзката на населеното място с железопътния транспорт на страната.

Средната надморска височина на селото е 500 м.

Постоянно живеещите хора са 120, а през лятото броят им се увеличава почти двойно.

През селото преминава р. Косматица, извираща от северния дял на Конявската планина.

Върху обработващите земи се отглеждат предимно зърнени и фуражни култури.

Основните мерки, които трябва да се предприемат, за да се подобрят средата и качеството на живот в селото са:

- Проектиране на допълнителни улици с цел осигуряване на достъп до всички имоти в селото.
- Изграждане на пречиствателна станция за отпадни води и реконструкция на канализационната мрежа.

Описаните по - горе пречки и необходими мероприятия за подобряване качеството на живот важат и за останалите населени места от община Радомир, съответно и мерките, които трябва да се предприемат за разрешаването им са идентични.

5.4. Пространствени характеристики на селищната мрежа

Селищната мрежа на община Радомир се характеризира с относителна равномерност. Значима особеност е линеарно формиралата се група от села по северните склонове на Конявската планина. Въпросната група включва селата Извор, Кленовик, Житуша, Жедна, Касилаг, Кондофрей, Чуковец, Гълъбник и Делян. Тази специфика на селищната мрежа не е достатъчно изследвана и обяснена.

Град Радомир е единственото доминиращо населено място, с подчертано въздействие върху всички останали селища от община Радомир.

5.5. Изводи за състоянието на селищната мрежа и населените места

Основните изводи от направения анализ на селищната мрежа и населените места, могат да бъдат формулирани по следния начин:

- Липсват опорни центрове за изграждане на перспективни свързващи урбанизационни структури за подобряване на общото социално-икономическо развитие.
- Описаното състояние е основанието, на което в Наредба за приемане на критериите, за определяне на районите за целенасочено въздействие и териториалния им обхват, Община Радомир е класифицирана като Район за целенасочено въздействие.
- Селищната мрежа е устойчиво формирана и не са лице белези за промяна в това отношение.
- Има тенденции за силно обезлюдяване на повечето от селата.
- Специфична особеност е появата на нов елемент в селищната мрежа – заводът за тежко машиностроение до с. Червена могила.

Основните проблеми, свързани с отделните функционални системи и, отнасящи се най-силно до материята, касаеща общите устройствени планове, са идентични за всички населени места от община Радомир и могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- Необходимо е преразглеждането и допълването на действащите към момента кадастрални и регулативни планове, както и изготвянето на допълнителни такива за населените места, за които няма налични.
- Има потребност от реализирането на различни предвиждания от действащите регулативни планове, най – вече за да се подобри транспортната достъпност във вътрешността на отделните населни места (провеждане на планирани, но непрокарани улици).
- Трябва да се извършат необходимите ремонти по съществуващата улична мрежа (рехабилитация на асфалтирани и полагане на настилка по улиците, където няма такава).

- Нужно е ревизиране на наличните трасета и съоръжения на отделните инженерни мрежи, както и реализиране на съответните промени по тях (предвиждане на трасета за водопровод и канализация, терени за пречистителни и помпени станции и трафопостове).
- Откроява се нуждата от корекция на коритата на реките, преминаващи през някои от населените места в общината.
- Необходимо е разширение на гробищните паркове на селата от общината, като на места това мероприятие е свързано с отчуждаване и промяна предназначението на земеделски земи.
- Специално за гр. Радомир, освен изброените по-горе, има и проблеми, които най-общо са свързани със система „Отдих“. Налична е потребност от ревизиране на местоположението на градския парк, с цел по-доброто му обвързване с градската структура и оптимизиране на използването му от страна на населението. Нужно е и преразглеждане на терените, определени за изграждането на детски площадки, както и обособяване на нови такива.

5.6. Изисквания към ОУПО

Общите изискванията към устройството и развитието на селищната мрежа са:

- Изследване на необходимостта от формиране на вторични селищни центрове.
- Очертаване на възможностите за промяна на функционалната характеристика на част от селата.
- Съобразяване с потенциалите на отделните населени места от общината.
- Обосноваване потребността от териториално развитие на общината и очертаване на съответните нови граници на урбанизираните територии.
- Определяне на терени за налични перспективни инвестиционни начинания.
- Цялостно устройствено зониране с определяне вида устройствена зона, като се изведат и нежилищни устройствени зони.
- Залагане на статут и параметри на изграждането за всяка зона.
- Изследване на възможностите за по-естествено включване на високоетажните жилищни комплекси в обемно – пространствената структура на града.
- Оформяне на предложения за по – добро включване на огромния комплекс на завода за машиностроење в характерната за общината структура.

6. ДЕМОГРАФСКИ И ТРУДОВ ПОТЕНЦИАЛ

6.1. Численост и динамика на населението по населени места

Аналитичните проучвания за състоянието на населението в разглежданата територия, обхваща както количествените му параметри (брой), а така и качествените му характеристики – образователна структура, етническа принадлежност, икономическа активност, възрастова структура и др.

По данни от последното пребояване на населението и на жилищния фонд в Р. България, извършено в началото на 2011 г., в община Радомир живеят 20896 д. Средногодишният брой на населението на общината за същата, 2011 г., е 20631 д. Броят на населението на община Радомир е 15,6% от това на област Перник. По броя на населението, община Радомир се нарежда на второ място (след община Перник) в областта. По този показател община Радомир попада в категорията на малките общини (с население от 10 до 30 хил. д.).

Динамиката в броя на населението за изминалния десетгодишен период - между двете преброявания на населението (2001 и 2011 г.), показва, че същия е намалял от 24308 д. на 20631 д. или с 3677 д. (15,1%). Този темп на обезлюдяване е по-висок от този за област Перник (11,0%) и почти два пъти по-висок от средния за страната за същия период (7,1%). Всички населени места в община Радомир намаляват броя на населението си. Общинският център е 827 д. (5,3%) по-малко население. По-серийно е намаляването на броя на населението в повечето от селата в общината.

Структурата в броя на населението по местоживееене (град-село), показва, че към 2011 г. градското население е почти две трети от цялото население на общината. Около 69,4 % от обитателите на общината живеят в общинския център. Концентрацията на население в общинския център нараства за последните 10 години.

Териториално разпределение на населението

За целите на различни стратегически и планови документи на община Радомир (ОПР, ОУПО, секторни стратегии и др.), е от значение динамиката в броя на населението на населените места. Данните за 2011 г. показват, че по показателя "степен на населеност" селата в общината са със съществени различия.

Агломерирането на населението по броя на населението им показва, че от общо 32 населени места, в селищната мрежа преобладават много малките и малките села, което личи от следните данни:

- Селища с население до 200 д. – 20 села.
- Селища с население от 201 до 500 д. – 9 бр. (с. Долна Диканя, с. Друган с. Стефаново и др.).
- Селища с население от 501 до 1000 д.- 1 селище (с. Извор).
- Селища с население от 1001 до 2000 д. – 1 селище (с. Дрен).
- Селища с население над 2000 д. – 1 селище (гр. Радомир).

Както бе посочено за всички населени места е налице тенденция на обезлюдяване, характерна за преобладаващия брой общини и за страната като цяло /таблица 14/.

Таблица 14. Динамика в броя на населението на населените места от община Радомир за периода 2005-2011 г.

Населени места	Брой население към:		
	2007 г.	2009 г.	2011* г.
Община Радомир	22060	21562	20896
гр.Радомир	14230	14090	14317
с.Байкалско	77	67	63
с.Беланица	21	20	13
с.Бобораци	140	139	97
с.Борнарево	56	47	60
с.Владимир	216	227	165
с.Горна Диканя	300	281	249
с.Гълъбник	341	300	263
с.Дебели лаг	190	198	165
с.Долна Диканя	547	525	424
с.Долни Раковец	392	359	364
с.Драгомирово	37	33	25
с.Дрен	1440	1404	1166

с.Друган	536	498	506
с.Жедна	111	97	84
с.Житуша	148	146	114
с.Извор	587	571	521
с.Касилаг	81	82	49
с.Кленовик	318	297	238
с.Кондофрей	163	158	153
с.Копаница	257	240	229
с.Кошарите	141	130	78
с.Негованци	146	147	95
с.Николаево	71	63	51
с.Поцърненци	110	103	76
с.Прибой	298	283	201
с.Радибуш	61	53	43
с.Старо село	238	209	185
с.Стефаново	474	446	415
с.Углярци	81	83	57
с.Червена могила	86	74	59
с.Чуковец	166	192	106

Тъй като в аналитичните проучвания за демографското състояние на община Радомир, касаещи движението на населението (естествен и механичен прираст) и различните видове структури (полова, възрастова, образователна, етническа) се използват данни на НСИ, то и анализите на броя на населението са на основата на данните на НСИ, а не на ГРАО.

Естествено и механично движение на населението.

Факторите, които оказват влияние върху броя на населението на общината, са естественото движение (раждания и умирания) и механичното движение - миграцията (външна и вътрешна). Естественият прираст на населението е резултативна величина от раждаемостта и смъртността на населението. Състоянието на раждаемостта е един от индикаторите за възможностите за увеличаване дела на младото население в населените места. Естественото възпроизводство на населението също така може да се разглежда и като фактор за демографската жизненост на населените места. Компонентите на естественото възпроизводство, оказват влияние и върху възрастовата структура на населението. От равнището на раждаемостта се определят и някои от параметрите на някои от специфичните възрастови контингенти. Последните са определящи за оразмеряване на обекти на образователната инфраструктура – детски заведения, училища и др.

Таблица 15. Естествен прираст на населението на община Радомир 2005-2011 г.

Години	Раждаемост		Смъртност		Естествен прираст	
	Брой	%	брой	%	брой	%
2005	149	6,57	414	18,25	-265	-11,68
2006	143	6,37	429	19,10	-286	-12,74
2007	140	6,35	200	9,07	-60	-2,72
2008	400	18,36	470	21,58	-70	-3,21
2009	154	7,14	438	20,31	-284	-13,17
2010	145	6,88	443	21,01	-298	-14,13
2011	132	6,40	463	22,44	-331	-16,04

Данните за естественото движение на населението в община Радомир за по-големите населени места за 2005 и 2011 г. показва, че естественият прираст също е с неблагоприятни показатели /таблица 16/.

Таблица 16. Естествено движение на населението в по-големите населени места от община Радомир към 2005 и 2011 г.

Населени места	Население -2005 г. (брой)	Коефициенти (%)			Население 2011 г. (брой)	Коефициенти (%)		
		Раждаемост	Смъртност	Ест. прираст		Раждаемост	Смъртност	Естествен прираст
Общ. Радомир	22685	6,57	18,25	-11,68	20896	6, 3 2	22,16	-15,84
гр. Радомир	14230	9,42	12,02	-2,60	14317	8, 1 0	15,09	-6,98
с. Дрен	1440	2,08	18,75	-16,67	1166	2, 5 7	29,16	-26,59
с. Извор	587	3,41	23,85	-20,44	521	3, 8 4	24,95	-21,11
с. Друган	536	3,73	24,25	-20,52	506	0, 0 0	29,64	-29,64
с. Долна Диканя	547	1,83	31,08	-29,25	424	0, 0 0	11,79	-11,79
с. Стефаново	474	2,11	33,76	-31,65	415	2, 4 1	55,42	-53,01

Тъй като ражданията и умиранията варират в определени граници, т.е не се наблюдава устойчиво развитие, за да се добие по-реална представа за естественото движение на населението се използват т.н. средни показатели за анализирания период. Така средният брой на ражданията за периода е 180 случая, а на умиранията – 408 случая средногодишно. Данните от текущата демографска статистика на НСИ за 2005 г. показват, че в община Радомир броят на родените е 143 д., а през 2011 г. – 132 д. В останалите години от анализирания период, броят на родните варира в не много широки граници. Същото се отнася и за броя на умрелите.

Средния коефициент на раждаемост в общината за същия период (при средногодишен брой на населението - 21752 д.) е 8,3 %, а коефициентът на смъртност – 18,8%. Средният годишен коефициент на естествен прираст в община Радомир е отрицателен – 10,5%.

Броят на населението, освен от естественото възпроизвъдство е функция и от механичното движение. Процесът на обезлюдяване се подсила и от високия брой на изселените лица, които през последните десетилетия преобладава над броя на заселените. За периода 2007-2010 г. механичното движение на населението подкрепя тази констатация /таблица 17/.

Таблица 17. Динамика в състоянието на механичното движение на населението от община Радомир за периода 2007-2010 г.

Показатели	Състояние към:				
	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Население на община – всичко	22060	21784	21562	21086	20631
Брой заселени лица	489	470	542	476	479
Коефициент на заселване (%)	22,17	21,58	25,14	22,57	23,22
Брой изселени лица	581	462	536	654	438
Коефициент на изселване (%)	26,34	21,21	24,86	31,02	21,23
Механичен прираст - брой	-92	8	6	-178	41
Коф. на механичен прираст (%)	-4,17	0,37	0,28	-8,44	1,99

Подобно на показателите за естественото движение, така и при механичното движение на населението се наблюдават колебания в числовите стойности на съответните показатели. Така дори и за анализирания период в определени години броят на заселванията превишава броя на заселванията, а в други години е обратно. Поради тази причина също се използват данни средно за анализирания период. Данните от таблицата за механичния прираст показват, че средно на година за периода 2007-2011 г. в община Радомир са се заселили по 491 лица, а са се изселили по 534 лица. Средният коефициент на заселване за периода 2007-2011 г. е 12,6%, а на изселване – 11,3%. Коефициентът на механичен прираст е отрицателен - 2,0%. В сравнителен план, община Радомир е в по-добра ситуация по отношение на механичния прираст от област Перник и страната, което се обяснява с това, че общината привлича значителен брой заселници, които намират различни по своя характер основания за това – трудова заетост, свободен жилищен фонд и др.

6.2. Възрастова структура по населени места

Различните структури на населението (полова, възрастова, образователна и етническа) са представени чрез данни от резултатите от преброяването през 2011 г.

Данните от преброяването през 2011 г. сочат, че община Радомир, подобно на преобладаващата част от общините в България е с проблемна възрастова структура на населението. От значение за устройствените решения, касаещи развитието на някои от функционалните системи и на инфраструктурни обекти, които се използват за целите на общински документи в областта на устройственото планиране и на стратегическото прогнозиране, планирани и програмирани се анализират стандартните и специфичните възрастови групи от населението. Стандартните възрастови групи са "в под трудоспособна", "в трудоспособна" и "в над трудоспособна възраст". Специфичните възрастови групи засягат възрастовите контингенти от лица, които са обхванати в образователната система – 3-6 години, 7-14 години и 15-18 години.

Стандартните възрастови групи имат отношение както към фактическото състояние, така и към прогнозите за броя на активното население, в т.ч. и на броя на заетите лица и др., т.е. на трудовия потенциал на общината. Същите разчети се залагат и в последващите устройствени решения в ОУП на общината, касаещи функционална система „Труд“.

Специфичните възрастови групи са демографски фактор, отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието.

Таблица 18. Възрастова структура на населението на община Радомир, в т.ч. за по-големите населени места - 2011 г.

Населени места	Общ брой *	В т.ч. Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст	Над трудоспособна възраст
Общ. Радомир	20896	2438	14331	4127
гр. Радомир	14317	2061	11213	1043
с. Дрен	1166	171	632	363
с. Извор	521	40	341	140
с. Друган	506	14	203	289
с. Долна Диканя	424	19	183	222
с. Стефаново	415	16	197	202

През 2011 г. в сравнение с 2007 г., възрастовата структура на населението на общината продължава да се деформира, т.е. за сметка на броя и относителния дял на младото по възраст население, нарастват броят и делът на населението в трудоспособна и в над трудоспособна възраст.

Стандартната възрастова структура на населението от селищата, показва, че в някои от по-малките населени места процесът на застаряване на населението е по-изразен. В села като Горна Диканя, Жедна, Драгомирово, Николаево и много други няма население в под трудоспособна възраст, а преобладава това в над трудоспособна възраст. Това означава, че към момента перспективите за естествено възпроизвъдство на населението тук са напълно изчерпани.

Намаляващият брой на население в под трудоспособна възраст има пряко отношение към процеса на "свиване" на контингентите от лица в предучилищна и училищна възраст. Това в крайна сметка рефлектира и върху условията за нормално функциониране на мрежата от заведения за предучилищно обучение и на училищната мрежа. Подобна констатация се подкрепя от статистическите данни за специфичните възрастови групи от населението. Към 2011 г. броят на лицата в съответните възрастови групи е както следва:

- От 0 до 2 годишна възраст – 436 д.
- От 3 до 6 годишна възраст- 585 д.
- От 7 до 14 годишна възраст – 1247 д.
- От 15 до 18 годишна възраст – 682 д.

Основната част от посочените контингенти от лица в специфичните възрастови групи са в гр. Радомир и в с. Дрен. Броят на лицата в специфичните възрастови групи показва, че дори и в селата с население около 500 д. (Извор, Друган, Долна Диканя, Стефаново) контингентите от лица в предучилищна и в училищна възраст са твърде ограничени, в тях да функционират детски заведения и училища. В сравнение с 2007 г. се наблюдава определено "свиване" на броя на лицата в специфичните възрастови контингенти, и особено в във възрастовите групи 0-2; 3-6 и 6-14 годишна възраст. Това е основната причина да се пристъпи към преструктуриране на училищната мрежа в общината.

6.3. Полова структура по населени места

Половата структура на населението на община Радомир е с пропорции, които са характерни за страната. Преобладава броят на жените, които са 10446 д. или 50,6 % от общия брой на населението на общината. В териториален аспект броят на мъжете варира в много тесни граници, но общо взето е по-нисък от този на жените.

6.4. Етническа структура по населени места

Етническата структура на населението също е по данни от пребояването през 2011 г. Те показват, че в общината преобладава българската етническа група. Като българи са се самоопределили 94,3% от общия брой лица които са посочили своята етническа принадлежност. Втората етническа група е ромската – като роми са определили 4,6 % от жителите на общината, а като турци -0,2%.

Във всички населени места доминира българската етническа група. В 26 села цялото население е от тази група. По-компактно ромско население живее в общинския център. В гр. Радомир се намират 97,0% от всички роми в общината.

6.5. Образователно равнище по населени места

Образователната структура на населението в община Радомир по данни към 2011 г. показва, че преобладава населението с по-високо образование – средно и висше. От общия брой на населението на 7 и повече навършени години (19880 д.) лицата с висше образование са 1836 д., което е 9,3% от населението над 7 годишна възраст. Почти половината от това население – 10001 д. е със средно образование (50,3%). С основно и по-ниско образование към 2011 г. са 7927 лица (39,9%), а като неграмотни са се самоопределили само 89 д., или 0,5%. В сравнение с 2001 г. (когато е наблюдавано образователното равнище на населението) се очертава тенденция на нарастване на високообразованите лица – с висше и средно образование – тенденция наблюдавана в цялата страна. Така например, броят на лицата с висше образование се е увеличил от 1459 д. (2001 г.) на 1836 (2011 г.) на тези със средно образование – от 9105 на 10001. В същото време се наблюдава тенденция на намаляване броя на лицата с начално и незавършено основно образование – от 4499 на 2217 д. Почти три пъти е намалял и броя на неграмотните лица.

6.6. Икономическа активност и безработица по населени места

Икономически активното население по същество определя параметрите на работната сила. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовата група от 15 до 64 годишна възраст. Данните за 2011 г. (31.01. 2011 г.) показват, че от общият брой на населението над 15 години 18628 д. икономически активното население в община Радомир е 9096 д., а на икономически неактивното – 9532 д.

Таблица 19. Икономически активно и икономически неактивно население в Община Радомир (за по-големите населени места) - 2011 г.

Населено място	Брой икономично активно население	Относителен дял (%)	Брой иконом.неактивно население	Относителен дял (%)
Общ. Радомир	9096	48,83	9532	51,17
гр. Радомир	7525	59,82	5054	40,18
с. Дрен	393	38,87	618	61,13
с. Извор	168	33,53	333	66,47
с. Друган	110	26,25	309	73,75
с. Долна Диканя	71	16,71	354	83,29
с. Стефаново	74	17,79	342	82,21

Анализът на данните от таблица 18 показва, че в общината като икономически активни са по-малко от половината лица на възраст над 15 години. Това се очертава като проблем със

социално-икономически характер и е индикатор за непълното използване на трудовия потенциал на населението в общината. Причините за това са в последиците от икономическата криза, рефлектиращи върху заетостта на населението. При по-големите населени места с по-нисък дял на икономически активното население са селата Стефаново, Долна Диканя, Друган, при което икономически активното население е под 26%. Причината за това е относително по-неблагоприятната възрастова структура. В някои села (Радибуш, Касилаг, Углярци, Драгомирово и др.) икономически активните лица са под 10 д.

Заети/наети лица

Към 2011 г. общият брой на заетите лица в община Радомир е 7204 д. Този брой представлява 79,2% от броя на икономически активните лица през същата година. По населени места също не се наблюдават съществени териториални различия в броя на заетите лица. За гр. Радомир, делът на заетите от икономически активните лица е 80,4%. С изключение на с. Друган (60,9%) в останалите по-големи села този дял варира в границите от 70,4% (с. Дрен) до 81,1% (с. Стефаново).

За периода 2007 – 2011 г. са налице определени промени в секторната структура на наетите лица. Те засягат основно вторичния и третичния сектори. Наетите лица в първичния сектор са висок брой – 4524 д. през 2007 г. и д. 3788 д. – през 2011 г.

Таблица 20. Динамика в броя и относителния дял на наетите лица в отделните сектори на икономика на община Радомир – 2007-2011 г.

Икономически сектори	Брой наети лица - състояние към:			
	2007 г.		2011 г.	
	Брой	%	брой	%
Първичен (селско и горско стопанство)	73	1,6	185	4,9
Вторичен (индустрия и строителство)	2470	54,6	1778	46,9
Третичен (услуги)	1981	43,8	1825	48,2
Общо	4524	100,0	3788	100,0

Данните по отрасли в отделните икономически сектори показват, че в разглеждания период, който в голямата си част съвпада с проявленето на икономическата криза са настъпили определени изменения и в отрасловата структура на наетите лица. Така например, броят на наетите в строителството бележи спад от 107 на 41 д. Същото се отнася и за отраслите от преработващата промишленост.

От отраслите, включени в третичния сектор само два са, в които са ангажирани по-висок брой наети лица – "Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети" ръст със 77 наети лица и "Хотелиерство и ресторантърство" нарастване на броя на наетите с 58 д. като резултат от намаляване на броя на децата в детските градини и на учениците в училищата е намалял и броят на наетите в този отрасъл със 105 д. Същото е и в отрасъл "Хуманно здравеопазване и социални дейности" и "Държавно управление".

Динамиката в броя на наетите лица за периода 2007-2010 г. показва, че във всички отрасли протичат процес с различна посока в броя на наетите лица, което е резултат от променящия се икономически профил на общината.

Безработица

Като резултат от слабата динамика в броя на наетите лица и тенденцията на нарастване на броя на икономически неактивните лица в общината се увеличава равнището на безработица /таблица 21/.

Таблица 21. Динамика в броя на безработните лица и в равнището на безработица в община Радомир за периода 2007-2011 г. (средногодишно)

Показатели	Състояние към		
	2007 г.	2009 г.	2012 г.
1. Икономически активни лица (бр.)	13460	10280	9466
2. Регистрирани безработни (бр.)	937	864	1113
В т. ч. До 29 години вкл. (бр.)	154	149	200
С регистрация повече от 1 година (бр.)	522	237	378
3. Равнище на безработица (%)	6,96	8,40	11,76

Данните от таблица 20 показват че за разглеждания шестгодишен период абсолютното нарастване в броя на безработните лица не е голямо. Темповете на нарастване на броя на безработните лица следва една колеблива тенденция, но през 2012 г. е по-висок от предходните години. Така равнището на безработица в общината през 2012 г. е малко по-високо (11,76%) , от средното равнище за страната (11,4%) и за област Перник (8,98%).

6.7. Изводи

Сравнително подробните анализи и оценки на протичащите на територията на община Радомир (подробно представени по основните демографски показатели) дават основание да се формулират следните обобщени изводи:

- Демографското развитие на общината през последното десетилетие, подобно на това на почти всички общини в страната е неблагоприятно – налице е траен процес на обезлюдяване на всички населени места.
- Ниската раждаемост и високата смъртност на населението, както и изселванията на население основно във fertилна възраст, ограничават възможността за бъдещото му възпроизвъдство по естествен път.
- Моментната възрастова структура на населението също е неблагоприятна – налице е процес на неговото силно застаряване. Като резултат от намаляване на раждаемостта, намаляват специфичните възрастови контингенти от населението в ниските възрастови групи, които "подхранват" детските заведения и общеобразователните училища на територията на общината. Последиците от подобна негативна тенденция рефлектира върху възможността за тяхното нормално функциониране.
- От образователната структура на населението се налага извода, че нискообразованите лица, вкл. и неграмотните, намаляват своя брой и относителен дял, но все още са значителен контингент от населението. Към момента все още няма много сериозни основание за извеждане на сериозен проблем с квалификационната и образователна структура на работната сила.
- Като резултат от неблагоприятното демографско развитие намалява броят на икономически активното население.
- В структурата на наетите лица (без самонаетите и работодателите) в общинския социално-икономически комплекс водещи функции имат отраслите от вторичния и третичния сектор. Това е резултат от икономическата структура в производствения промишлен сектор и състоянието на бюджетните услуги и услугите развиващи се на пазарен принцип.
- Като тенденция в развитието на заетостта може да се отбележи негативното отражение на световната икономическа и финансова криза, в резултат на което е налице съществен спад в трудовата заетост на населението и нарастване на равнището на безработица.

- Друга тенденция е свързана с трайното нарастване на броя и на относителния дул на икономически неактивното население, което към 2011 г. преобладава над икономически активното.

6.8. Изисквания към ОУПО

В ОУПО, в съответствие с действащата нормативна уредба, следва да се разработи демографска прогноза, включваща:

- Перспективен общ брой на населението на общината, в т.ч. и по населени места с прогнозен хоризонт, съвпадащ със срока на действие на ОУПО.
- Прогнозен брой на специфичните възрастови контингенти от населението (3-6 год., 7-14, 15-18 години), както и по стандартни възрастови групи (в под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст).
- Прогноза за работната сила, в т.ч. за броя на заетите.

Демографската прогноза се разработва във варианти (най-малко два), при отчитане на влиянието на задържащи и на стимулиращи фактори за демографско развитие. При прогнозата се отчитат и изводите от анализа на демографското развитие и на очертаните тенденции през последните 10 години.

В прогнозните разчети (в частта им за работната сила, в т.ч. на прогнозата за броя на заетите лица) следва да се обърне внимание на вероятността в границите на общината да има недостиг от квалифицирана работна сила за нуждите на туризма. В този смисъл следва да се предложат решения за осигуряване на необходимата работна сила от съседни общини.

В демографските разчети следва да се предвиди и броят на обитателите, които имат второ жилище в община Радомир, или са временно пребиваващи, както и на потенциалния брой на работещите от други общини. Това е необходимо, за да се прогнозира броят на работните места в обслужващата сфера в периода на най-голямо натоварване на територията в активния летен сезон.

С оглед преодоляване дисбаланса в развитието и стабилизиране на населените места, към ОУПО следва да се отправят и следните изисквания:

- При определяне на прогнозата за устройствено развитие на отделните населени места да се отчитат териториалните различия в перспективното им демографско развитие.
- Да се предложат устройствени мерки за ограничаване на неблагоприятното териториално разпределение на населението (диспропорциите между отделните части на общинската територия).

7. ИКОНОМИЧЕСКИ АКТИВНОСТИ – СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ

7.1. Обща характеристика и структура – териториална локализация

Икономическата структура на община Радомир е многопрофилна. Водещи функции в нея имат промишлеността, а аграрният сектор има допълващи функции. Подобно и на останалите общини в страната социално-икономическия и инфраструктурният комплекс на общината икономиката се развива в условията на икономическа и финансова криза, настъпила в периода след 2008 г. Последиците от тази криза се изразяват в негативна тенденция, изразяваща се в спад в производството, във фалит на фирми, в определена декапитализация на територията. Благодарение на добрите позиции на общината, основно в сферата на промишленото производство, частично в аграрния сектор и на потенциалите ѝ, икономиката на община Радомир запазва относително добри позиции в икономиката на област Перник. Тя е водеща в областния социално-икономически комплекс на областта и по основните икономически показатели се нарежда на второ място – след община Перник.

Брой и структура на предприятията. Към 2011 г. на територията на общината са функционирали общо 581 предприятия от нефинансовия сектор (без тези в отрасли "Държавно управление", "Образование", "Хуманно здравеопазване и социални дейности"). В сравнение с 2007 г. този брой не е редуциран съществено. През 2007 г. те са 596. През последните 5 години наред с предприятията, които са закрити се разкриват и нови такива. Общо за периода са закрити 48 фирми, а са разкрити нови 149.

Структурата на предприятията от нефинансовия сектор в община Радомир по брой на заетите лица в тях към 2011 г. показва следното състояние:

- Микро – с брой на заетите лица до 9 д. – 542 бр., или 93,3% от общия им брой.
- Малки – с брой на заетите лица от 10 до 49 д. – 30 бр., или 5,2% от общия им брой.
- Средни – с брой на заетите лица от 50 до 249 д. – 6 бр., или 0,1% от общия им брой.
- Големи – с брой на заетите лица над 250 д. – 3 бр., или 0,05% от общия им брой.

В общата структура на предприятията (фирмите) доминират микро и малките (по брой на заетите в тях лица). Те са основно в третичния сектор (услуги) и са главно в отрасли като "Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети", "Хотелиерство и ресторантърство", "Транспорт, складиране и спедиция" и др. Структуроопределящи за икономиката на общината са средните и големите фирми. Те независимо че са с нисък относителен дял по отношение на броя им, са с водещо значение по някои от основните икономически показатели "Приходи от продажби", Дълготрайни материални активи" (DMA) /таблица 22/.

Таблица 22. Основни икономически показатели на предприятията от нефинансовия сектор (по големина на предприятията) в община Радомир – 2011 г.

Големина на предприятията	Предприятия - бр.	Нетни приходи от продажби - хил. лв.	Дълготрайни материални активи - хил. лв.
Микрофирми (до 9 заети)	542	32049	15391
Малки фирми (10 - 49 заети)	30	24260	6541
Средни фирми (50 - 249 заети)	6	36119	31523
Големи фирми (250+ заети)	3	37743	177071
Всичко – общ.	581	130171	230526

Данните от таблица 21 показват, че средните и големи фирми, които са общо 9 (1,6% от общия брой), формират 56,7% от нетните приходи от продажбите и разполагат с 90,5% от DMA. Те определят структуроопределящите производства икономиката на общината. Обратно, тежестта на микро фирмите, които са с най-голям брой 542 (93,3%), реализират само 24,6% от нетните приходи от продажби и разполагат с 6,9% от DMA. Средният размер на DMA на една микрофирма е само 28,4 хил. лв., при 5253,8 хил. лв. за средните и 59023,7 хил. лв. за големите фирми. Посочените данни сочат какви са възможностите на различните по големина фирми по отношение на фондовооръжеността. Ролята и значението на малките и микро фирмите, обаче не бива да бъдат подценявани, тъй като те са по-адаптивни към динамично променящите се икономически условия и успяват да се запазят. При подходяща бизнес среда те могат да играят по-голяма роля в икономическия профил на общината.

➤ Секторна и отраслова структура

Определена представа за характеристиката на икономиката на община Радомир дават данните за нейната секторна и отраслова структура. В първичния сектор се включват отраслите "Селско и горско стопанство", във вторичния – промишлеността (добивна и преработваща) и строителството, а третичният сектор е познат като сектор на услугите.

Таблица 23. Отраслова характеристика на предприятията от нефинансовия сектор в община Радомир -2011 г.

Отрасли	Предприятия - бр.	Нетни приходи от продажби - хил. лв.	ДМА (хил. лв.)
Селско, горско и рибно стопанство	60	9030	4543
Промишленост - общо	57	67511	191107
Строителство	16	2243	531
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	291	40888	3719
Транспорт складиране и пощи	23	3102	3762
Хотелиерство и ресторантърство	64	1840	..
Общо*	511	124614	203662

* Без данни за отрасли: Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване; Операции с недвижими имоти

Секторната структура по трите основни икономически показатели, включени в таблица 22 дават основание да се направят следните основни изводи:

- *Първичният сектор*, независимо от значението му за използване на голямата част от териториалния поземлен ресурс на община Радомир и с по-ниски икономически показатели в сравнение с анализираните икономически показатели. В него попадат 11,7% от фирмите и са реализирани 7,3% от нетните приходи от продажби. Този сектор е с най-нисък относителен дял (2,2%) от стойностното изражение на разполагаемите DMA. В него са заети 224 и 185 наети (без самонаети и работодатели) лица.
- *Вторичният сектор*, както бе посочено е с водещи функции в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на община Радомир. Броят на фирмите в промишлеността и строителството към 2011 г. (73), съставлява 14,3% от общия брой на предприятията в общината. В сектора обаче се реализират 56,0% от нетните приходи от продажби. Този сектор е и най-високо капиталоемък – в него са съсредоточени 94,1% от DMA.
- *Третичният сектор* е представен с отраслите от нефинансовия сектор. В показателите, включени в таблицата не са включени някои отрасли като "Държавно управление", "Образование", "Хуманно здравеопазване и социални дейности". В посочените три отрасъла са регистрирани определен брой единици (социално-икономически субекти), в тях са ангажирани определен брой заети/наети лица. Данните за отраслите от нефинансовия характер, включени в третичния сектор, показва че тук са 74,0 % от фирмите. В сектора са реализирани 36,7% от нетните приходи от продажби и разполагат с 3,7% от DMA.

Характеристика на броя на заетите/наетите лица

Важен индикатор за състоянието на икономиката, за нейната секторна и отраслова структура е броят на заетите/наетите лица по икономически дейности (отрасли).

Таблица 24. Заети и наети лица по икономически дейности в община Радомир през 2011 година

Икономически дейности	Заети лица (бр.)	Наети лица (бр.)
Общо	4247	3788
Селско, горско и рибно стопанство	224	185
Добивна промишленост*
Преработваща промишленост	1773	1737
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива*
Доставяне на води; канализационни услуги; управление на отпадъци и възстановяване*
Строителство	49	41
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	822	574
Транспорт, складиране и съобщения	170	158
Хотелиерство и ресторантърство	179	123
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	15	9
Финансови и застрахователни дейности	9	5
Операции с недвижими имоти*
Професионални дейности и научни изследвания	18	6
Административни и спомагателни дейности	93	90
Държавно управление	226	226
Образование	301	299
Хуманно здравеопазване и социална работа	182	170
Култура, спорт и развлечения	15	15
Други дейности	83	70

* Конфиденциални данни

В данните за броя на заетите се включват наетите лица, заедно със самонаетите и работодателите, поради което техният брой е по-висок от този на наетите. В отраслите "Селско, горско и рибно стопанство", както бе посочено са ангажирани 5,3% от заетите и 4,9% от наетите лица в аграрния и горски сектор. В преработващата промишленост са ангажирани 41,7% от заетите и 45,8% от наетите лица Съпоставката между посочените относителни стойности на заети/наети дава основание да се направи извода, че част от средните и големите предприятия са в преработващата промишленост и в тях броят на работодателите е по-ограничен, а самонаетите са единици.

Броят на заетите/наетите в отраслите от третичния сектор дава представа за значимостта на отделните икономически дейности (отрасли). Данните показват, че водещо значение имат отрасли "Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети", "Образование", "Хуманно здравеопазване и социални дейности", "Хотелиерство и ресторантърство", "Транспорт, складиране и съобщения" и др.

7.2. Туризъм

Туризмът, анализиран като туристическа дейност е със слабо участие в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на община Радомир. На територията на общината са налице определени туристически ресурси с природен и антропогенен характер. Тяхното използване е предпоставка за развитие и на туристическата функция на общината, която няма да е водеща в икономическото й развитие.

Разполагаемите туристически ресурси, които следва да бъдат отчитани при разработване на ОУП на общината с природен характер са: Природният резерват "Острица", вековна дъбова гара в местн. Янковец, естествено находище на див божур и др.

Ресурсите с антропогенен характер включват основно обекти с културно-исторически характер. Такива са „Историческият музей“ в гр. Радомир, килийното училище в с. Радибош, стари църкви „Св. Петка“ в с. Радибош, средновековна църква „Св. Богородица“, с. Прибой, средновековна църква „Св. Никола“, с. Чуковец.

За целите на туризма в община Радомир е изградена и съответната туристическа инфраструктура. Основно място в нея заемат средствата за подслон (основно хотели) и местата за настаняване – хижи, малки семейни хотели, почивни станции, къмпинги и мотели и др.

Към 2011 г. в средствата за подслон и места за настаняване с капацитет над 10 легла са със следните параметри:

- Брой средства за подслон (с над 10 легла) – 5.
- Брой легла - 223.
- Брой стаи - 82.

В посочените средства за подслон и места за настаняване през 2011 г. броят на пренощувалите лица е едва 796 д., а приходите от нощувки в тях – 51,0 хил. лв. Заедно с обектите на туризма с капацитет под 10 легла – общият брой на средствата за подслон е 15.

7.3. Селско стопанство

Почвените ресурси, климатичните особености, производствените традиции на населението и пазарните изисквания формират производствения профил на аграрния сектор в общината. Той е растениевъд но животновъден.

Общиният размер на използваните земеделски площи (ИЗП) в общината търпи незначителни промени през последните години. Вътрешната структура на ИЗП (по отношение на засетите площи с основни земеделски култури) е значително по-динамична. В структурата на засетите площи с най-голям размер са площите заети от зърнено-хлебни, зърнено-фуражни, зеленчукови, технически и др. земеделски култури.

По-големите производители, стопанисващи големи масиви от обработвани земи в общината са двете земеделски кооперации (ЗК) – ЗК "Агро" 97 и ЗК "Байкал-3". Освен двете ЗК, част от обработвани земи се арендуват от 6 регистрирани фирми – арендатори. С най-голяма арендувана площ (над 10 хил. дка в землището на с. Д. Диканя) е фирма "Краси". Останалите 5 фирми – арендатори, обработват по-малки площи земеделски земи в землищата на селата Гъльбник, Извор, Беланица и Радибош.

Основната част от засетите площи се пада на зърнените култури – основно пшеница и малко ръж. От техническите култури се отглежда главно слънчоглед. Друга култура, която е съобразена с почвено-климатичните условия в общината са картофите.

Вторият основен сектор на селското стопанство е животновъдството. То е по-слабо развито и очертаната тенденция е да намалява броя на основните селскостопански животни и на продукцията от тях. Малко на брой са фермите с по-голям брой на селскостопанските животни. Основната част от селскостопанските животни се отглеждат в частните дворове и в няколко малки ферми (с до 10 крави). Продукцията от тях е предимно за самозадоволяване, а част от нея е със стоков характер. Задържащ фактор за стимулиране на млечното говедовъдство и овцевъдство е липсата на малки преработващи предприятия и на слабото развитие на мрежа от млекосъбиращи пунктове. В сферата на животновъдството през последните години, освен отглеждане на традиционните видове животни се забелязва и ориентация към създаване на ферми за отглеждане и на други видове животни. Такава е фермата за зайци в с. Долна Диканя, която е с капацитет над 25 хил. заека.

7.4. Горско стопанство

По действащия лесоустроителен план на ДГС "Радомир" са предвидени следните видове ползвания на горския ресурс, възлизани на 25 875 м³ годишно. От този обем 57,6% са предвидени за отгледни сечи, 25,1% - за главни сечи, 10,6% - санитарни сечи, 6,1% - реконструкции, 0,3% - сеч на надлесни дървета и 0,3% - сеч за оформяне на котли за залесяване.

По детайлна информация относно характеристиките на горския фонд в общината е представена в точка 3.6. от настоящото Задание.

7.5. Индустрия и логистика

Добивната промишленост е свързана основно с добив на карьерни и инертни материали за нуждите на строителството и на добив на торф и на торфена субстанция (общинска фирма "Байкал 91").

Преработващата промишленост е с многоотраслов характер. Промишленото производство е с традиции в община Радомир. Изградените в 70-те и 80-те години на миналия век производствени мощности на промишлеността превърнаха общината в национален център на тежкото машиностроение. Понастоящем, промишлеността е загубила основните си характеристики, но все още е водеща в икономическия профил на общината. Това се потвърждава от някои от основните икономически показатели. В промишлеността са регистрирани 57 предприятия (фирми). В различни отрасли на промишлеността са всички средни и големи фирми от нефинансовия сектор. Те реализират над 50% от приходите от продажби. Промишлеността формира и най-голям дял в капитализацията на общината.

Основните промишлени отрасли са : "Производство на машини и оборудване"; "Производство на хани, напитки и тютюневи изделия", Производство на текстил и изделия от текстил"; "Производство на лекарствени вещества и продукти" По-големи, структуроопределящи промишлени предприятия в общината са "Бесттехника – ТМ Радомир" е правоприемник на механо-монтажните мощности на някогашния комбинат за тежко машиностроение край Радомир. Около 60 на сто от неговата продукция е предназначена за износ. „Радомир - метал индъстрийз“ АД специализирано за производството на легирани и нелегирани стомани, изковки за резервни части, прокатни валци и др., "Електрик" АД – предприятие за производство на гама от електрически табла, АО Електрик" АД - в производствената му листа са включени детайли за дърво резачки на шведските фирми "Хускварна", Волво и Ериксон; "Галко" АД –производство на метални елементи за пътното строителство; „Симинвест"-поцинковане и рециклиране на стари мантинели и др. В отрасъл "Производство на лекарствени вещества и продукти", най-голямо предприятие е „Ветпром" АД – завод за ветеринарни и хуманитарни лекарствени препарати и козметика. В гр. Радомир има и няколко цеха за производство на облекла (шивашка промишленост). Отрасъл "Производство на хани, напитки и тютюневи изделия" е представен от няколко малки предприятия, свързани с производството на хляб и тестени изделия, безалкохолни напитки и др. Производството на строителни материали е организирано в малки предприятия за производство на бордюри, тротоарни плочки, на бетоново-варови разтвори и др.

Основни промишлени локализации са гр. Радомир и индустритална зона Радомир.

7.6. Строителство

Строителният сектор изпита в голяма степен последиците от икономическата криза. Тя се изразяват в рязко свиване на строителната дейност на фермите и в намаляване броя на застите лица. В отрасъл "Строителство" към 2011 г. са регистрирани 16 стопански субекта (ЕТ и фирми, попадащи в категорията на микро и малки.). Заетите лица в отрасъла са 49 д., а приходите от продажби през 2011 г. възлизат на 2242 хил. лв. Дейност в строителния отрасъл осъществяват няколко строителни фирми. По-големи от тях са „Строител" ООД, - промишлено

строителство, "Клеопатра" ЕООД – жилищно строителство и ремонтни дейности, Пътно поддържане ЕООД - пътно строителство и др. Строителните фирми разполагат с бетонови възли (в гр. Радомир, с. Червена могила, с. Долна Диканя), с цехове за производство на бордюри, тротоарни плочки и др.

7.7. Изводи

Основните изводи от аналитичната характеристика на икономиката на община Радомир могат да бъдат формулирани по следния начин:

- Икономическият профил на община Радомир има многоотраслов характер, като водеща роля в него имат промишлеността и някои от отраслите от третичния сектор, развиващи се на пазарни принципи.
- Икономиката на общината изпитва негативните последици от икономическата криза в периода 2008 -2011 г., изразяващи се в "свиване" на производствената дейност в промишлените отрасли и особено в строителството, намаляване на броя на заетите/наети лица, намаляване на размера на инвестициите.
- Все още е значителен размера на необработваемите земеделски земи, а животновъдството продължава да бъде с характеристики на дребностоково, с приоритетно предназначение за самозадоволяване.
- Трайно продължаващ проблем в промишленото развитие е големия размер на производствени мощности, които не се използват по предназначение.

7.8. Изисквания към ОУПО

➤ Отрасъл "Селско стопанство"

- За осигуряване на материалната логистична база на аграрния сектор в ОУПО да се предвидят устройствени решения за превръщане на бившите стопански дворове в землищата на населените места от общината в съвременни "агро –комpleksi" (в т.ч.база ремонтни работилници, складове за горивно-смазочни материали, складове за семена, площадки за ветеринарно обслужване, складове за торове и препарати и др.).
- За стимулиране на млечното говедовъдство и овцевъдство да се предвидят терени за малки млекопреработващи предприятия с дневен капацитет до 5 т., с възможности за реализиране на продукцията на свободния пазар и за задоволяване потребностите на туристите.
- При обосноваване на нови урбанизирани територии, предназначени за посочената нова логистична база на аграрния сектора да бъдат отчитани вече настъпилите промени на предназначението на земеделски земи, като в предлаганите решения са се ограничи до максималната възможна степен включването на обработвани земеделски земи или пасища.
- При определянето на предназначението на територията следва да се преценят възможностите за съвместяване на обекти на инфраструктурата, обслужващи земеделието и животновъдството, с преработвателни предприятия на селскостопанска продукция, доколкото това е допустимо от санитарно-хигиенна гледна точка.
- Правилата за прилагане на плана следва да изискват изграждане на локални пречиствателни съоръжения за отпадните води към съществуващите и новопредвидените обекти на животновъдството и преработката на животинска продукция, resp. в устройствените зони, в които е допустимо разполагането на такива обекти.

- Предлаганите с ОУП устройствени решения за нови локализации и пространствената им организация, следва да отчитат възможностите същите да бъдат така разположени така че да не се нарушава ландшафтът.
 - При оформянето на плановите решения за локализация на нови обекти на селскостопанската инфраструктура в максимална степен следва да се използват дворовете на бившите ТКЗС и ДЗС, доколкото още не са изчерпани резервите им.
 - За стимулиране развитието на трайните насаждения да се предвиди терен за селскостопански разсадник (за фиданки и маточници).
- Отрасли от Преработващата промишленост
- В съответствие с предвижданията на стратегическите и планови документи, касаещи развитието на икономиката на община Радомир, да се прецизират чрез устройствените решения на терените за промишлените локализации на производствени мощности.
 - Да се предложат устройствени решения за прецизиране на профила на "Индустриален завод Радомир" за развитие на други производствени мощности и логистични дейности, различни от съществуващите.
 - Предложението за новосъздавани урбанизирани територии, предназначени за производствени и складови дейности с локализация в земеделски територии да се съобразят с вече настъпилите промени на предназначението на земеделски земи. Да се ограничи до максималната възможна степен включването на висококатегорийни земеделски земи.
 - При локализацията на промишлени производства, генериращи наднормен шум или замърсяване на въздуха, с Правилата за прилагане на плана да се изисква от последващите подробни устройствени планове обектите да се ситуират така, че необходимият сервитут да бъде в обхвата на промишленото съсредоточие.
- Отрасъл "Хотелиерство и ресторантърство" (Туризъм)
- С устройствените си предвиждания, правила и нормативи, касаещи основно развитието на туристическата инфраструктура, планът да отчита и да гарантира освен изискванията за социализацията на туристическите локализации, така и изискванията за опазването на всички ценни природни и антропогенни дадености - природозащитени обекти, биоразнообразие, характерен ландшафт, недвижимо културно и историческо наследство.
 - Да създаде условия за развитие на инфраструктура с развлекателен характер, допълваща инфраструктурата на туризма.
 - С проекта на ОУПО да се предложат устройствени решения за ефективно използване на минералните извори в с. Долни Раковец при прилагане на действащите устройствени нормативи.
 - На базата на наличните недвижими паметници на културата да се предложат решения за развитие на културния туризъм, допълващ останалите форми на туризъм.

8. ОБИТАВАНЕ И ЖИЛИЩЕН ФОНД

8.1. Обща характеристика и структура – териториална локализация

Функционална система "Обитаване" е с изключително важно значение при устройственото планиране на населените места, тъй като изисква значителни пространствени ресурси. От друга страна, количествени параметри на жилищния фонд формира стандарта на населението по отношение на задоволяването му с жилища и жилищна площ.

Количествените параметри на жилищния фонд в населените места от община Радомир по данни от пребояването на населението и жилищния фонд през 2011 г. включва:

- 14329 жилищни сгради – общо в общината.
- 18912 жилища – общо в общината.

Форма на собственост. Преобладаващата част от наличните към 2011 г. 18912 жилища 18163 са частна собственост, т.е. собственост на частни физически лица. По статута на собствениците на жилища те се разпределят по следния начин:

- Собственост на частни физически лица – 18163 жилища, или 96,0% от общия им брой.
- Държавна или общинска собственост – 640 жилища, или 3,4%.
- Собственост на частни юридически лица – 109 жилища, или 0,6%.

Общи параметри на жилищния фонд. Предмет на по-подробно характеризиране са жилищата в община Радомир.

Таблица 25. Брой на жилищата и размер на жилищната площ в община Радомир – по населени места към 2011 г.

Населени места	Население	Жилища (брой)	Полезна площ (м ²)	Жилищна площ (м ²)	Жил. площ на човек (м ²)
Община Радомир	20896	18912	1237991	948408	45,4
гр.Радомир	14317	7492	534975	397914	27,8
с.Байкалско	63	275	13385	10703	169,9
с.Беланица	13	59	2848	2258	173,7
с.Бобораци	97	264	14213	11141	114,9
с.Борнарево	60	130	5611	5085	84,8
с.Владимир	165	325	20656	15801	95,8
с.Горна Диканя	249	927	44013	33742	135,5
с.Гълъбник	263	555	32422	27840	105,9
с.Дебели лаг	165	387	22459	19493	118,1
с.Долна Диканя	424	906	59154	46554	109,8
с.Долни Раковец	364	558	32878	25244	69,4
с.Драгомирово	25	81	4250	3543	141,7
с.Дрен	1166	1155	79950	57514	49,3
с.Друган	506	673	42835	32922	65,1
с.Жедна	84	245	21668	16803	200,0
с.Житуша	114	199	11800	8424	73,9
с.Извор	521	617	51500	42519	81,6
с.Касила	49	175	11257	9390	191,6
с.Кленовик	238	395	25196	18477	77,6
с.Кондофрей	153	324	19574	15229	99,5
с.Копаница	229	273	15975	9833	42,9
с.Кошарите	78	176	10275	8180	104,9
с.Негованци	95	295	19187	16033	168,8
с.Николаево	51	134	7857	5130	100,6
с.Поцърненци	76	193	9404	8529	112,2
с.Прибой	201	408	25605	21064	104,8
с.Радибош	43	170	9355	7504	174,5
с.Старо село	185	294	16855	13893	75,1

с.Стеваново	415	651	40726	32048	77,2
с Углярци	57	155	7096	5673	99,5
с.Червена могила	59	136	6888	5645	95,7
с.Чуковец	106	285	18124	14280	134,7

Съпоставката между данните за броя на жилищата и общата полезна площ на жилищата, която към 2011 г. възлиза на 948408 м² показва, че средната площ на 1 жилище е 50,2 м².

Неблагоприятното демографско развитие, изразяващо се в намаляване на броя на населението се отразява и върху използваемостта на жилищния фонд в общината. Значителен е броят на необитаемите жилища, чийто брой общо за общината възлиза на 8529. Във всички населени места броят на необитаемите жилища е значителен – той варира в много широки граници. С над 70% необитаеми жилища са 22 села. Средният относителен дял на необитаемите жилища за общината е 54,9%. С най-нисък дял необитаеми жилища е общинския център – 30,1%. Това на практика е свободен жилищен фонд, който при определени обстоятелства може да се използва по предназначение – или за постоянно обитаване, свързано с развитие на туризма от лица заети в този сектор, или като второ жилище за хора от други части на страната.

Жилищна площ. За да се установи какво е развитието на жилищния фонд в общината се съпоставят някои обобщени данни по основните показатели за периода между двете последни преброявания:

- Състояние към 2001 г.
 - Брой жилища – 20017.
 - Размер на полезната площ в жилищата – 1203612 м².
 - Размер на жилищната площ – 798000 м²
- Състояние към 2011 г.
 - Брой жилища – 18912.
 - Размер на полезната площ в жилищата – 1237991 м².
 - Размер на жилищната площ – 948408 м².

През анализирания период се наблюдава намаление на броя на жилищата, но нарастване на общия размер на площта на жилищата, в т.ч. и на т. нар. "чиста" жилищна площ. Обяснението е, че за сметка на сноса на жилища се изграждат жилища с по-голяма жилищна площ.

Зависимостта между наличната жилищна площ и броя на населението определя жилищния стандарт. Като цяло, за общината той е доста висок – 45,4 м²/обитател. За общинския център същия е доста по-нисък – 27,8 м². В малките населени места, поради незначителния брой на населението разглеждания показател е с много високи стойности – над 100 м². По-ниски, обаче, са показателите за жилищния стандарт, ако се разглежда жилищната площ на човек само в обитаваните жилища – средно за общината тя е – 22,4 м². В устройственото планиране обаче се използва съотношението между цялата налична жилищна площ (а не само в обитаемите жилища) и броя на населението.

Структура на жилищата по брой на стаите. В общината преобладават жилищата с повече от три стаи /таблица 26/.

Таблица 26. Разпределение на жилищата в община Радомир (в по-големите населени места) по брой на стаите в тях – 2011 г.

Населени места	Жилища по брой на стаите (брой)					
	общо жилища	1 стая	2стai	3 стаи	4 стаи	Над 5 стаи
Общ. Радомир	18912	1443	7413	5630	2585	1841
гр. Радомир	7492	912	3405	1916	697	562
с. Дрен	1155	35	297	402	255	166
с. Извор	617	33	169	142	97	176
с. Друган	673	48	212	235	114	64
с. Долна Диканя	906	46	301	313	155	91
с.Стефаново	651	18	164	194	189	86

Степен на благоустроеност. Всичките 18912 жилища в общината са с електричество. Другият показател за благоустроеност на жилищата е наличие на баня. Жилищата без баня средно за общината са 1172 бр., което е 6,2% от общия им брой. С относителен дял над 50% жилища без баня са 16 села от общината, като този дял е най-висок за селата Поцърненци (91,1%), Байкалско (63,9%), Борнарево (60,0%), Радибош (57,1%) и др. Най-нисък относителен дял на жилища без баня е регистриран в гр. Радомир (2,8%). Жилищата с баня (в самото жилище) са 32,0%, като с най висок дял са те в гр. Радомир (66,2%) и селата Кленовик (25,6%), Дрен (24,4%), Извор (23,0%). Баните в останалите жилища са или в сградата, или извън нея.

8.2.Изводи

- В общината е налице значителен брой на необитаеми жилища, част от които са с лоши качествени характеристики.
- В структурата на жилищата по показателите площ на 1 жилище и брой на стаите в жилищата с висок дял са големите жилища – с 3-5 и повече стаи.
- С наличният жилищен фонд и разполагаемата жилищна площ, отнесени към наличното население в общината е постигнат висок стандарт на обитаване във всички населени места.
- Качествените характеристики на жилищата по отношение на степен на благоустроеност за част от жилищата са с влошени параметри. Това се отнася за наличието на жилища, които са без баня и на такива, в които банята е извън жилищната сграда.

8.3.Изисквания към ОУПО

- С проекта на ОУПО следва да се предвидят терени, основно в строителните граници на населените места, които са с потенциал за развитие и за които ще се предвидят възможности да утвърждават селищните си функции на опорни центрове в селищната мрежа.
- При определяне на прогнозните потребности от жилища в общината да се отчита потенциала, базиран на съществуващите необитаеми жилища, като се имат предвид качествените им характеристики (година на построяване, конструктивните им особености, степента на благоустроеност и др.).
- Да се обосноват потребностите и оценят възможностите за разкриване на подходящи територии в селищна или природна среда за създаване на неголеми структури за висококатегорийно обитаване в индивидуални поземлени имоти с площ на УПИ, осигуряваща ниска плътност на застрояване, висока степен на озелененост и малка гъстота на обитаване.

9. СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

9.1. Образование

Инфраструктурата на образованието в община Радомир е представена от обекти на предучилищното обучение и на общото (в т.ч. и средно) образование, както и на професионалното образование. Образователната инфраструктура е изцяло с публичен характер. Към момента няма учебни институции, които се финансират от частния сектор.

Функционалният обхват на системата на образованието се определя от контингентите от лица в съответната възраст (подлежащи на предучилищно обучение и в училища възраст) и степента на развитост на обслужващите функции на общината. Специфичните възрастови контингенти, от които се определят броят и капацитет на образователните институции и тяхното разпределение по населени места са анализирани и представени в т. 7. на настоящото Планово задание. На базата на реалния контингент от лица в съответната възраст и на постигнатия обхват от него се формира и броят на децата, обхванати в системата на предучилищното обучение и на учениците в общото образование.

- Предучилищно обучение. Инфраструктурата на предучилищното обучение е представена от два типа детски заведения – Обединени детски заведения (ОДЗ) и Целодневни детски градини (ЦДГ). Същите през учебната 2011/2012 г. са локализирани в общинския център – ОДЗ “Радомирче” и 2 ЦДГ – Сълнце” и “Осми март”.

Като последица от намаляване на лицата във възрастовия контингент от 3 до 6 годишна възраст е закрита една ЦДГ. В селата с по 2-3 деца, които подлежат на предучилищно обучение се очертава проблем за обхващане на същите в подготвителни групи.

- Общо образование. Към учебната 2011/2012 година на образованието на територията на община Радомир е със следните параметри /таблица 27/.

Таблица 27. Динамика в броя и капацитета на образователната инфраструктура в община Радомир през учебните 2006/2007 и 2011/2012 години

Образователни институции	Показатели			
	Брой обекти		Капацитет (брой деца/ученици)	
	2007/08	2011/12	2007/08	2011/12
1. Детски заведения (ОДЗ, ЦДГ)	4	3	481	547
2. Общообразователни училища	8	6	1628	1376
В т. ч. Начални	2	1	246	199
Основни	4	3	810	637
СОУ	2	2	572	490
3. Професионални гимназии	2	2	700	496

Динамиката в броя и капацитета на образователните институции в община Радомир за последните 5 години показва, че същите се редуцират – намаляват броя си като последица от негативните демографски тенденции. Намалелятят брой деца във възрастовата група от 3 до 6 годишна възраст, както и на лицата в следващите възрастови групи (7-14 и 15-18 годишна възраст) водят до невъзможността да бъдат спазвани действащите минимални нормативи за пълняемост на 1 група в детските заведения и на 1 паралелка в училищата в населени места с малък брой деца или ученици. Поради тази причина през последните пет години са закрити 2 училища – НУ “Любословие” – гр. Радомир и ОУ Д-р Петър Берон” – с. Друган.

За да се гарантира обучението на учениците от съседните населени места, които са без функциониращи училища ОУ “Хр. Ботев” в с. Друган, ОУ “Иван Вазов” в с. Извор и СОУ “Хр. Ботев” в с. Дрен и СОУ “Св. св. Кирил и Методий” в гр. Радомир са със статут на “средищици”

училища. Чрез организирана и финансирана от общината система за ученически пътувания в тези училища се обучават деца и ученици от селата без училища.

Професионално образование: В общината има две професионални гимназии (ПГ), в които се реализира професионалното образование. Това са ТПГ "Н. Й. Вапцаров" и ПТ "Юрий Гагарин". И двете ПГ са в гр. Радомир. В двете професионални училища през учебната 2011/2012 година се обучават общо 496 ученика, с около 200 по-малко в сравнение с учебната 2006/2007 г. Профилът на професионалните училища е съобразен със специализацията на икономиката в общината.

В общината функционира и общински междуучилищен детски комплекс.

Продължаваща неблагоприятна тенденция за намаляване на раждаемостта и свързаната с нея тенденция на намаляване на броя на училищата води до проблеми с пълняемостта на учебните паралелки. Този проблем е налице за две училища в общината ОУ "Хр. Ботев" в с. Гълъбник и ОУ "Ив. Вазов" в с. Извор. В няколко паралелки броят на учениците е между 14 и 17 ученика, което ако продължи да се задълбочава поставя под съмнение запазването им в следващите години.

9.2. Здравеопазване

Към 2012 г. здравеопазването на територията на община Радомир е представено само от обекти (регистрирани амбулатории, обслужвани от общопрактикуващи лекари и амбулатории, обслужвани от лекари специалисти) на извънболничната лечебна помощ. Стоматологичното обслужване на населението също се осъществява от дентални кабинети за първична дентална помощ. Вида и структурата на здравеопазването, в т.ч. и структурата на здравната инфраструктура в община Радомир са определени и заложени в Регионалната здравна карта на област Перник. Съобразно нея, в община Радомир, здравеопазването е представено от първична извънболнична медицинска помощ и частично - специализирано извънболнична помощ. Към извънболничната първична помощ се включва стоматологична помощ и неотложна медицинска помощ.

Важен индикатор за състоянието на извънболничната лечебна помощ е броят на лекарите и стоматолозите. За последните 5 години (2007 – 2011 г.) техният брой се редуцира съществено – от 37 лекари (2007 г.) броят им намалява на 16 (2011 г.). Причината за това е закриването през 2010 г. на общинската болница "МБАЛ Радомир" ЕООД. Броят на лекарите в извънболничната лечебна помощ също намалява. Броят на общопрактикуващите лекари също се редуцира с 2 лекари – от 14 (2007 г.) на 12 (2011 г.). Причината за това е намаляващият брой на населението и на здравноосигурените лица. Лекарите специалисти в извънболничната лечебна помощ запазват своя брой. Стоматолозите през 2011 г. са 10, също с 2 по-малко в сравнение с броя им през 2007 г.

Амбулаториите за първична извънболнична медицинска помощ (т.нр. лични общопрактикуващи лекари) към 2011 г. са 12, а на специалистите за извънболнична медицинска помощ – 6. Стоматологичните кабинети са 10 /таблица 28/.

Таблица 28. Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ по общини в община Радомир през 2011 г.

община	Брой по здравна карта		Брой регистрирани в РЗИ (физ. лица)			
	лекари	дентални	В инд. практики	В групови практики	лекари	дентални
Радомир	13	12	12	10	-	-
В т.ч. в градовете	9	7	9	6	-	-
В селата	4	5	3	4	-	-

Лекарските практики са индивидуални. Локализацията на амбулаториите за извънболнична лечебна помощ в община Радомир не покрива всички населени места. Основната част от амбулаториите е локализирана в гр. Радомир. С по 1 лекарска практика са амбулаториите в с. Извор, с. Дрен (заедно със с. Долна Диканя). Стоматологични кабинети има в селата Дрен (обслужващ и с.Д. Диканя), Извор, Негованци и Д. Раковец.. Специализираната извънболнична лечебна помощ (извършвана от лекари- специалисти) е представена от 6 индивидуални практики в гр. Радомир. Като база за извънболничното обслужване на населението се използват основно сградите на Медицински център в гр. Радомир и на здравните служби в селата.

Болничната лечебна помощ на населението от община Радомир (след закриване на "МБАЛ Радомир" ЕООД) се реализира в МБАЛ "Рахила Ангелова" АД гр. Перник.

9.3. Социални грижи

Потребността от услуги по социалното подпомагане, броя на социалните институции и техния капацитет са функция от хората, които се нуждаят от подобни социални услуги. Такива са лицата с различни степени на физически и психически увреждания. Такива са стари хора, деца и възрастни с увреждания, лица в рисък и др. За тяхното финансиране държавата делегира на местната власт съответните функции и финансови ресурси, насочени към подпомагане на тези лица. Броят на месечно подпомаганите семейства през 2010 г. е около 1200 лица. В неравностойно социално положение са около 140 деца на самотни родители, многодетни семейства и родители с увреждания.

В съответствие с действащия до преди няколко години в страната Модел за предоставяне на социални услуги в община Радомир са изградени и функционират редица институции за настаняване на лица с увреждания и в рисък. Това са инфраструктурни обекти, предназначени за реализация на специфични социални услуги. Тази инфраструктура включва:

- Дом за деца, лишиeni от родителска грижа "Радост" в с. Дрен – с капацитет 60 места.
- Дом за стари хора в гр. Радомир, с капацитет 150 места.

В съответствие с приетата държавна политика все по-голямо внимание се отделя на възможността за предоставяне на социални услуги на нуждаещите се в тяхната обичайна среда за сметка на услугите в специализираните социални институции. Формите за предоставяне на социални услуги в обичайна среда са следните:

- Дневен център за стари хора в с. Извор с капацитет 30 места.
- Защитено жилище за стари хора с увреждания в с. Извор, с капацитет 10 места.
- Център за настаняване от семеен тип (за деца от 3 до 14 годишна възраст) в с. Дрен с капацитет 88 места.
- Център за обществена подкрепа към SOS детски селища – с. Дрен – 120 места.
- Домашен социален патронаж – гр. Радомир - капацитет 156 места.

Като центрове на локализация на дейности на социални услуги са се утвърдили гр. Радомир, с. Дрен и с. Извор. Материалната база на услугите, свързани със социалното подпомагане в община Радомир е с добри физически параметри и качествени характеристики. По проекти, финансиирани от Националните оперативни програми материалната база е реновирана.

Развитието на основната част от новите форми на предоставяне на социални услуги в общността е резултат от спечелени и реализирани от общината проекти по различни Национални програми в социалната сфера.

9.4. Култура

От основните групи дейности в сферата на културата в община Радомир са представени следните:

- Музейна.
- Комплексна читалищна.

Музейната дейност е представена в Общоисторическия общински музей в гр. Радомир. Неговото начало е поставено като читалищна музейна сбирка през 1968 г., а през 2005 г. тя е преобразувана в музей. Разположен в три бази - Стойнова къща (паметник на културата), сграда „Майка Парашкева и нейните деца“ (също паметник на културата), църквата „Св. Петка“ и килийното училище в с. Радибош, днес общинският музей е едно един от обектите на културната инфраструктура, в който са съхранени исторически извори и традиции от миналия бит и култура на населението. Събрани около 6000 инвентарни единици (икони, монети, старопечатна литература, етнографски тъкани, носии и фолклор, оръжие, снимки и документи, вещи и архиви на известни личности) са експонирани в отдели „Археология“, „Нумизматика“, „Етнография и история на България 15-19в.“, „Нова и най-нова история“ на радомирския музей.

Комплексната читалищна дейност е свързана с функциониращите 14 читалища в гр. Радомир и 13 села в общината. Като втори център на културна дейност в гр. Радомир се е утвърдило читалище „Напредък - 1895“. Основните са библиотечната дейност (56 хил. библиотечни единици) и дейностите, свързани с любителското творчество (художествената самодейност). Към читалището са формирани певчески и танцови групи, школи по изкуствата и езикови школи и др. Към читалището е създаден и интернет-център с провежданни към него обучителни курсове. Във всичките читалища е застъпена библиотечната дейност. С по-активна дейност са още читалищата в селата Извор, Долна Диканя, Дрен, Друган, Кленовик и др. Материалната база на читалищата е добра, като някои от читалищните сгради са с интересна архитектура (читалище „Напредък“ – гр. Радомир, читалище „От. Паисий“ с. Извор и др.).

9.5. Спорт

Спорната инфраструктура в общината, включва няколко обекта. Те се използват от формирани спортни клубове, които са в няколко вида спорт – футбол, тенис, волейбол, шах и др. Най-голям е броят на регистрираните спортни клубове по футбол (б бр.) в гр. Радомир и останалите по-големи села Гъльбник, Дрен, Друган, Долна Диканя, Копаница. Базата, която се използва са градският стадион в Радомир и футболните игрища в селата. Последните са в лошо състояние – липсват съблекални, трибуни. В гр. Радомир има и една многофункционална спортна зала и два тенис-корта.

Към инфраструктурата на спорта следва да се отчита и спортната база в училищата – физкултурни салони и спортни площадки в училищните дворове. Същите се използват за спортуване на учениците. Физическото състояние на спортната инфраструктура е задоволително, като се изключи това на футболните игрища в селата.

9.6. Административно и финансово – кредитно обслужване

Административното обслужване в общината е представено от структури на местната власт, както и на деконцентрирани структури на централни ведомства. Обектите на местното самоуправление включват общинската администрация и общинския съвет в гр. Радомир и кметствата и кметските наместничество в селата. Поделения на административни структури на други ведомства са Общинската поземлена комисия и Общинска служба „Социално подпомагане“. В общинския център е и седалището на Държавно горско стопанство Радомир.

От правоохранителните институции в общината има обекти на МВР (Районно полицайско управление и РЗПБЗН- т.e. структура на пожарна безопасност и защита на населението). Обекти на съдебната власт са Районен съд, Районна прокуратура и Районна следствена служба със седалища – гр. Радомир. Обектите на съдебната система в гр. Радомир са с надобщински функции. В обхвата на съдебния район на районния съд се включват и териториите на съседните общини Земен и Ковачевци.

Финансово-кредитното обслужване се осъществява от клонове и представителства на няколко търговски банки.

9.7. Пощенски услуги

Във всички населени места от общината има сграден фонд, предназначен за извършването на пощенски услуги. В голяма част от селата, обаче, вече няма работещи клонове на „Български пощи“. Дейностите свързани с това обслужване на населението се извършват от пощальони, които посещават отделните населени места по график, за да раздават пенсийте на жителите в над трудоспособна възраст и да събират определени такси.

9.8. Търговия и хранене

В цялата община има изградени и функциониращи обекти на търговията и храненето, но в селата те са представени предимно от хранителни магазини, предоставящи на населението стоки от първа необходимост.

Обектите за хранене са съсредоточени главно в гр. Радомир и селата намиращи се по продължението на главен път Е-79 (София – Кулата).

Магазините, предлагящи нехранителни стоки са концентрирани в гр. Радомир.

9.9. Изводи

Направената характеристика на съществуващата социална инфраструктура в община Радомир дава основания да бъдат формулирани следните обобщени изводи:

➤ Изводи за състоянието на образованието:

- В общината е развита стабилно функционираща инфраструктура на образованието, даваща възможност за получаване на основно и средно общо и професионално образование. Това е резултат от нивото на обслужващите функции на общината и броят на децата и учениците.
- Като центрове на образователната инфраструктура са се оформили основно общинския център – гр. Радомир (СОУ, 2 ПГ) и някои от по-големите села – Дрен (СОУ), Извор, Гълъбник (ОУ).
- Намаляващият брой на учениците поставя под въпрос бъдещото съществуване на училищата в селата с брой на учениците под 100 ученика.
- Нерешен проблем е по-нататъшното използване на сградния фонд на закритите училища в селата.

➤ Изводи за състоянието на здравеопазването и социалните дейности:

- Системата на здравеопазването и организацията на извънболничната лечебна дейност е съобразена с броя на населението и неговото териториално разположение по населени места.
- Броят на медицинските специалисти и средния брой на пациентските листи са в границите на действащите нормативи.
- Нерешен проблем е как да се използва сградата на закритата общинска болница.
- Социалните дейности се развиват в съответствие с действащия Модел за деинституализация, като през последните години са разкрити организационни структури, предоставящи услуги на нуждаещите се в обичайна среда, независимо от наличието на лица в неравностойно социално положение, които се нуждаят от социални услуги.

➤ Изводи за състоянието на инфраструктурата на културата и спорта:

- Основни средища за развитие на комплексни културни дейности в общината са читалищата, които съдействат за реализация на Общинския културен календар.
- Материалната база на читалищата е добра и те като неправителствени структури участват с проекти в културната сфера.

- Отдлните населени места разполагат със спортна база, която е възможно да се използва за развитието на масов спорт. В структурата на спортната инфраструктура преобладават стадионите и футболните игрища.
- Качествените характеристики на част от футболните игрища не са добри. В добро състояние е градският стадион в гр. Радомир.
- Спортната инфраструктура в населените места се допълва от спортните площадки и игрища в училищните дворове, които се използват основно от учениците.

9.10. Изисквания към ОУПО

При изработване на ОУПО в частта за социалната инфраструктура следва да се обосноват и предложат следните устройствени решения:

- Броят и капацитетът на инфраструктурата на образованието и на здравеопазването да бъдат оразмерени чрез прилагане на действащите нормативи за пълняемост на групите в детските заведения и в училищата, допълнително съобразени с изискванията за прилагане на делегирани бюджети.
- Броят и локализацията на амбулаториите, обслужвани от общопрактикуващи лекари да се определи на базата на нормативите за броя на лицата в пациентските листи.
- Да се предложат форми за използване на обекти на социалната инфраструктура, които по различни причини в периода на изработване и на прилагане на ОУП на общината не функционират по предназначение.
- Устройствените решения за центровата система да бъдат обосновани чрез метода на натрупване на обслужващи функции в отделните населени места.
- В схемата за центровата система, която се включва в Проекта на ОУПО да се посочат нивата в обслужване на населението и връзките по линия на периодичното и епизодичното обслужване, които се реализират в обслужващи обекти извън територията на община Радомир.
- При усвояването на нови терени за изграждане на туристическа инфраструктура да се предвидят и възможности за разкриване на обслужващи обекти за сезонно ползване.

10. ОТДИХ И ЗЕЛЕНА СИСТЕМА

10.1. Отдих и зелена система

Реализирането от потребността от отдих на населението, освен с различни обекти на социалната инфраструктура, е пряко свързано и със състоянието и развитието на зелената система в отделните населени места.

В община Радомир няма единна мрежа от паркови пространства. Градският парк в общинския център е отдалечен от останалите открити пространства за широко обществено ползване, от централната градска част и от точките на сгрупване на голям брой хора. Това води до ниска интензивност в използването му и до необходимостта да се търсят други места в града, където жителите да могат да осъществяват ежедневния си отдих. като пример за добре устроена среда за почивка може да се посочи „Бучалото“ – кът с малък водопад, намиращ се на североизток от централната градска част на Радомир.

В селата от общината няма достатъчно благоустроени паркови пространства, което се отчита като недостатък на жизнената среда и трябва да бъдат намерени начини за преодоляването му.

Съществуващите планини, горски територии, реки и защитени местности са значителен ресурс и крият множество потенциали за развитие както на система „Отдих“, така и на туризма в общината.

10.1.1. Терени със специално предназначение - гробищни паркове

За разлика от гр. Радомир, където територията на гробищния парк е достатъчно голяма и не изисква разширяване в средносрочен времеви хоризонт, то в селата от община има силна необходимост от подобно разширение.

При някои от населените места това би могло да се осъществи чрез приобщаване на общински имоти, но при други може да се реализира единствено след отчуждаване на имоти, които са частна собственост.

10.2. Изводи

- Няма добра обвързаност между населените места и заобикалящата ги природна среда.
- Не се използват рентабилно наличните ресурси.
- Не е изградена единна зелена система.
- Няма достатъчен съществуващ капацитет на гробищните паркове в селата от община.

10.3. Изискувания към ОУПО

- В последващия общ устройствен план следва да се обърне необходимото внимание на потребностите от отдих на населението, като се потърсят варианти на качествена среда за неговото реализиране.
- Важно е да се планират ясни връзки между населените места в общината и заобикалящата ги природна среда, за да се постигне целесъобразното ѝ използване.
- Нужно е да се изследват и набележат потенциалите за развитие на системата, както и да се обосоят пространствата за реализиране на пасивен и активен отдих необходими за различните възрастови групи от населението.
- Необходимо е да се предвидят допълнителни терени за разширяване на гробищните паркове в селата от община.

11. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

11.1. Пътна инфраструктура

Транспортната система, играе изключително важна комуникационна роля при осъществяване на икономическите взаимоотношения, както с общините в югозападна България, така и с цялата страна. Първокласната пътна мрежа е с дължина 58 км. Липсват пътища от II клас. Третокласните и четвъртокласни пътища са 197 км. и не са в добро състояние. Уличната мрежа в населените места в по-голямата си част е с трайна настилка.

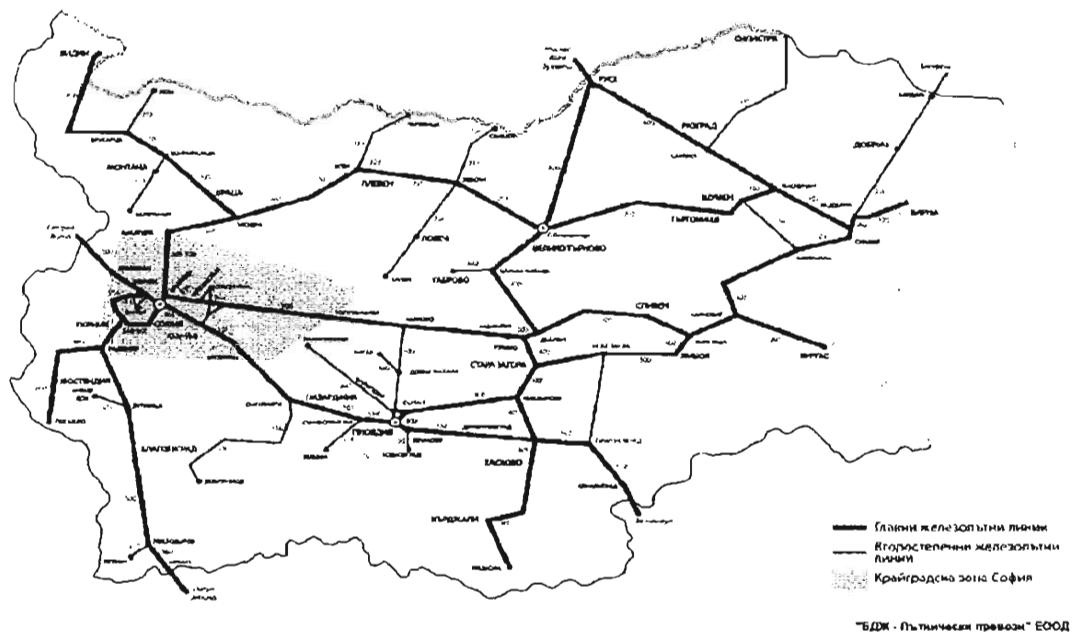
Параметрите на пътищата от Републиканската и общинската пътни мрежи могат да бъдат видени в Приложение 2.

11.2. Железопътен транспорт

Важно значение за развитието на Общината имат ж.п. линията и автомобилния път София – Кулата, които са част от транспортен коридор № 4 и ж.п. линията София – Кюстендил, част от транспортен коридор № 8.

Железопътна мрежа на България

Фиг.5. Железопътни линии в Република България

Железопътните линии, преминаващи през Радомир са следните:

- София-Перник-Радомир-Кюстендил-Гюешево.
- София-Перник-Радомир-Дупница-Благоевград-Кулата.

Тези две линии са сред основните за страната и имат важно регионално, национално и международно значение, но не се използват ефективно поради силно амортизираните им изграждащи елементи и влакови композиции, които се движат по тях.

Последният реализиран проект за модернизация на част от железнодорожните трасета, засягащи региона, е от 2010 г., а именно – „Техническа помощ за модернизация на трансевропейската железопътна мрежа в България – железнодорожната линия София-Перник-Радомир.

11.3. Въздушен транспорт

В границите на община Радомир има едно летище, което е използвано от военна и транспортна авиация от 1923 г. От 1965 год., пистата е изпълнена с асфалтобетонова настилка. До 2003 г. в неговия район е било разположено военно поделение.

В момента летището е сертифицирано като летателна площадка с удостоверение №24/27.08.2012 г. издадено от ГД „ГВА“.

Към днешна дата летището е частна собственост, с одобрен Генерален план и инвестиционно намерение за превръщането му в първото частно международно летище в Република България, под името „София Уест“.

Летище „София Уест“ е разположено в Радомирската котловина между селата Негованци и Кондофрей. В непосредствена близост е Конявската планина, чиито възвишения започват на около 3 км. южно от пистата за излитане и кацане (ПИК). В направление запад-югозапад на около 12 км. от летището са разположени възвишенията на Колош планина. Северно от летището е разположена планината Голо бърдо. В направление североизток на

около 18 км. започват възвишенията на Витоша. В направление югоизток на около 30 км. започват възвишенията Рила.

Летище „СОФИЯ УЕСТ“ се намира на около 0.7 км. северозападно от с. Кондофрей, в землището на селото, на около 18 км от гр. Радомир, на 1.5 км. югоизточно от с. Негованци и на 10 км. западно от с. Долна Диканя и международния автомобилен път Е-79 София – Кулата.

Площта на имота е 1 507 265 кв.м. Има две сгради масивна конструкция, южно от ПИК 29, и други помощни постройки. Районът е озеленен и благоустроен.

Пътната връзка от летището е по републикански път III-6041 от с. Кондофрей до с. Старо село и от там по международния път Е-79.

За да се осигури безопасното излитане и кацане на самолетите, в радиус от няколко километра от летищната площадка има специфични изисквания относно разположението на сгради и съоръжения:

Повърхностите за ограничаване на препятствията са:

- Външна хоризонтална повърхност:

Това е хоризонтална повърхност, простираща се от периферията на коничната повърхност до външна граница с радиус 15000 м. от контролната точка на летището и височина 150 м. над прага на ПИК.

- Конична повърхност:

Това е наклонена повърхност простираща се от периферията на вътрешната хоризонтална повърхност навън с наклон 5% /1:20/ във верикал, до достигане на височина 105 м. над вътрешната хоризонтална повърхност /150 м. над прага на ПИК/.

- Вътрешна хоризонтална повърхност:

Това е хоризонтална повърхност, разположена над летището и неговата околност, нейната височина е 45 м. над ПИК 14. Радиусът на вътрешната хоризонтална повърхност е 4000 м., като има два центъра в двата края на ПИК и по този начин се получава елиптична повърхност с външни граници коничната повърхност и вътрешни граници преходната повърхност.

Основните изисквания към бъдещото развитие на териториите, които наличието на летищния комплекс налага, са:

- Не се допуска нови обекти или съществуващи обекти с увеличени размери да пробождат коничната повърхност и вътрешната хоризонтална повърхност, освен ако ГВА реши, че такъв обект ще е засенчен от съществуващи неподвижни обекти или когато в резултат на проведени аeronавигационни изследвания се изясни, че този обект няма да влияе отрицателно на безопасността или съществено да наруши регулярността на полетите на самолетите.
- Не се допуска нови или съществуващи обекти с увеличени размери да пробождат повърхността на подхода за кацане, освен ако ГВА реши, че новият или съществуващият обект с увеличени размери ще бъде засенчен от съществуващи неподвижни обекти. Обекти, които не пробождат повърхността на подхода за кацане, но могат да се отразят неблагоприятно върху оптималното разположение или работа на визуалните и невизуалните средства, се отстраняват.
- Не се допуска неподвижни обекти да пробождат вътрешната повърхност на подхода за кацане, с изключение на така наречените чупливи обекти, които по своето функционално предназначение се разполагат там. Не се допуска при използването на ПИК за кацане над тези повърхности да се издигат подвижни обекти.
- Преходната повърхност представлява контролна повърхност за ограничаване на препятствията. Не се допускат нови или съществуващи обекти с увеличени размери да пробождат преходната повърхност, освен ако ГВА реши, че новият или

съществуващият обект с увеличени размери ще бъде засенчен от съществуващи неподвижни обекти.

- По отношение навигационните средства, ВС и други транспортни средства, които се налага да се разполагат в близост до ПИК, вътрешната преходна повърхност представлява контролна повърхност за ограничаване на препятствията, над която не трябва да излизат никакви обекти, с изключение на напречните чупливи.
- Не се допуска неподвижни обекти да пробождат повърхността за преминаване на втори кръг при прекъснато кацане, с изключение на така наречените чупливи обекти, които по своето функционално предназначение се разполагат там. Не се допуска при използването на ПИК за кацане над тези повърхности да се издигат подвижни обекти.
- Не се допуска нови или с увеличени размери съществуващи обекти да пробождат повърхността за набор на височина при излитане, освен ако ГВА не реши, че новият или с увеличени размери съществуващ обект ще е засенчен от съществуващ неподвижен обект. Съществуващите обекти, които пробождат повърхността на набор на височина при излитане, се отстраняват, освен ако ГВА реши, че обектът е засенчен от съществуващи неподвижни обекти или когато в резултат на проведени аеронавигационни изследвания се изясни, че този обект няма да влияе отрицателно на безопасността или съществено да наруши регулярността на полетите на самолетите.
- Всяко строителство на съоръжения извън границите на повърхностите, ограничаващи препятствията, височината на които превишава установеното от ГВА равнище, задължително се съгласуват с ГВА. Обекти, разположени в зоните извън границите на повърхностите ограничаващи препятствията, се разглеждат като препятствия, височината на които достига 150 m или повече над земното равнище, освен ако в резултат на специално аеронавигационно проучване не бъде установено, че те не представляват опасност за ВС.
- В границите на вътрешната хоризонтална повърхност – кръг с радиус 4.0 km. и център КТЛ (ARP), са констатирани теренни препятствия, които я пресичат в северозападната ѝ част.

Тъй като летище „София Уест“ е обект от национално значение, за него трябва да бъде осигурена необходимата довеждаща техническа инфраструктура.

Съгласно одобрения Генерален план на летището, тя е следната:

- **Пътна инфраструктура:**

Бърз и удобен достъп до съоръженията на летището на пътници, посрещачи и служители, е от съществено значение за ефикасното обслужване. За да се постигне тази цел, е необходима адекватна връзка с обществената пътна мрежа. Пътниците от чартърните полети основно ще бъдат превозвани или от автобуси на хотелите или наети от туроператорите. Пътниците от редовните полети ще използват таксита, частни или автомобили под наем.

Фиг. 8. Местоположение на летище „София Уест“

A/ Достъп до летището:

Директният достъп до летището се осигурява от две връзки към обществената пътна мрежа, източна – общински път, свързващ път IV – 6041 и републикански път III – 627 която ще се използва главно от автобуси и леки коли превозещи пътници и западна – от републикански път III – 604, която ще се използва предимно от камионните обслужващи Карго терминалите. За да се осигури гъвкав и бързо работещ входен /изходен пункт са предвидени транзитни ленти за бърз достъп до терминалите, които ще предотвратят задръствания в трафика по време на пиковите часове и да осигурят неограничен достъп на автомобилите за бърза помощ.

B/ Достъп до охраняемата зона:

Достъпът до охраняемата зона на летището ще бъде източно от новия пътнически терминал. Пътят за достъп е необходимо да бъде с две ленти за двупосочко движение и достатъчно широк, за да обслужва по-големите камиони и пожарни автомобили, тъй като той ще се използва също като основен авариен път. Този път води от главния вход/изход на летището към перона и ще бъде използван от всички превозни средства, за които е нужен достъп до охраняема зона (напр. на контрола на въздушния трафик, доставчици, охрана, митнически служби и др.). Всички съоръжения в охраняемата зона могат да бъдат достигнати чрез този път и пътищата за обслужване на перона.

• **Водоснабдителни и канализационни системи:**

A/ Съществуващо положение:

Площадката на летището е съществуваща. На нея са разположени ПИК, пътеки за рулиране, бункери за самолети, склад ГСМ, обслужващи сгради ситуирани в двета края на ПИК. На площадката има частично изграден битово-питей и противопожарен водопровод, изпълнени от поцинковани и стоманени тръби.

Водоизточник на площадката е съществуващ шахтов кладенец с помпена станция, който е разположен извън актуалните граници на площадката на летището. За осигуряване на вода за питейно – битови нужди е била изградена и пречиствателна станция, която е напълно разрушена.

Вода за противопожарни нужди се осигурява от съществуващи резервоари с обем до 50 м³, разположени в близост до бункерите за самолети. Може да се приеме, че към момента площадката на летището не е захранена с вода за питейно-битови и противопожарни нужди.

Отпадъчните дъждовни води от площадката на летището са отведени в съществуващите отводнителни канали на "Напоителни системи" – гр. Перник, които са разположени по границите и в площадката на летището.

Повъхностните дъждовни води от съществуващата ПИК посредством дренажна система са заустени в съществуващите отводнителни канали на "Напоителни системи" – гр. Перник. Отпадъчните битови води от санитарни възли в съществуващите сгради на площадката се отвеждат посредством канализационна мрежа от бетонови тръби Ф200 към пречистително съоръжение за битови отпадъчни води, което е напълно разрушено.

Б/ Проектни решения:

Съгласно разработения генерален план на площадката за летището се предвижда изграждането на следните подобекти:

- Пътнически терминал;
- Карго терминал;
- Перони;
- Пътеки за рулиране;
- Хангари за самолети;
- Антиобледенителни площиадки;
- Складова зона;
- Паркинги;
- Склад ГСМ;
- Контролна кула;
- Противопожарно депо;
- Автостопанство, гараж за СОТ

За гореизброените подобекти е необходимо да се проектират и изградят следните ВиК мрежи и съоръжения:

- Извънплощадков питейно – битов водопровод, осигуряващ необходимите водни количества и напор за питейно – битови нужди за всички подобекти на площадката на летището. За същият към момента има изготвен технически проект от „ВиК“ – гр. Перник, съгласно който площадката ще бъде водоснабдена посредством водопровод Ф90 – ПЕВП, водно количество 2.5 л/сек и свободен напор - 40 м . Водопроводното отклонение от извънплощадковия водопровод е ситуирано в югозадната част на площаадка на летището.
- Извънплощадкова канализация - отвежда дъждовните, пречистените битови и производствени отпадъчни води до точката на зауставане, съгласувана със съответните институции.
- Пречистителни станции за битови отпадъчни води – предвидено е изграждането на 3 пречистителни съоръжения за механично и биологично пречистване на битовите отпадъчни води от площаадката на летището. Станциите се предвиждат да се изградят на модулен принцип с възможност за разширение. Отпадъчните битови води от обекта ще се пречистват до степен, съгласно действащите закони и нормативни документи. Пречистените битови отпадъчни води след пречистителните съоръжения ще се използват за поливане на тревни площи както и за измиване на улици, перони, паркинги и други открити площи.
- Електроснабдителна система
 - Необходима предоставена мощност – 4000kW.
 - Необходима присъединявана мощност – 4800kW.
 - Напрежение на присъединяване - 20kV.
 - Категория по сигурност на ел. захранване – първа 2000kW, която се реализира чрез независим източник.

Електрозахранването на консуматорите на ел. енергия на обекта ще се реализира, в съответствие с цитираното становище, от два независими източника както следва:

- ЕП 20kV „Ал. Димитров“, извод от п/ст „Калища“.
- ЕП 20kV „Миньор“, извод от п/ст „Радомир“.

11.4. Масов обществен пътнически транспорт

Автобусният транспорт между населените места в общината се реализира по осем автолинии:

- гр. Радомир – с. Червена могила - с. Друган – с. Долна Диканя – с. Дрен.
- гр. Радомир – с. Чуковец.
- гр. Радомир – с. Извор .
- гр. Радомир – с. Поцърненци.
- гр. Радомир – с. Байкал.
- гр. Радомир – с. Николаево – с. Бурнарево.
- гр. Радомир – Кондофрей.
- с. Извор – с. Житуша.

Градският транспорт в гр. Радомир е представен от две линии, като по всяка от тях автобусите правят по три курса.

Лицензираните превозвачи в общината са три: „Автомобилни превози – Радомир“ ООД, ЕТ „Румен Божков-94“ и „Матилда-В“ ЕООД.

Освен линиите на междуселищния и вътрешноградския автобусен транспорт, има осигурени автобуси, които извозват децата, живеещи в селата от общината до училищата в гр. Радомир. Броят на тези автобуси е пет, като се движат по три маршрута, съобразно това от кои от селата има ученици. Към настоящия момент маршрутите са следните:

- Гр. Радомир – с. Дрен – с. Гъльбник
- Гр. Радомир – с. Извор – с. Драгомирово – с. Байкалско
- Гр. Радомир – с. Стефаново – с. Долни Раковец.

11.5. Изводи

- Община Радомир е добре комуникационно осигурена.
- През територията ѝ преминават основни пътища от Републиканската пътна мрежа, АМ „Люлин“ и „Струма“ и трасета на ж.п. ареали.
- Наличен е одобрен Генерален план за изграждане на частно международно летища – „София Уест“.
- Ключов проект, касаещ общината е и одобреното трасе на първата в страната скоростна железница, чиято цел е да свърже Република България със съседните и западни страни чрез железнопътна връзка в бъдеще.
- Техническото състояние на пътищата от Републиканската пътна мрежа е сравнително добро.
- Голяма част от общинските пътища, както и улиците в отделните населени места от общината, се нуждаят от ремонт, поради недоброто им фактическо състояние.
- Съществуващата улична мрежа не задоволява напълно потребностите от достъп във вътрешността на някои от селата.

11.6. Изисквания към ОУПО

- Изследване на капацитета на съществуващата улична мрежа и проектиране на допълнителни улици, където това е необходимо.
- Съобразяване на предвижданията на ОУПО с изискванията за сервитути и достъп до зоните на бъдещите летище и скоростна железница.

- Предвиждане на допълнителни транспортни връзки или реконструкция на трасетата на съществуващи такива, с цел подобряване на достъла във вътрешността на гр. Радомир и селата от общината.

Изискванията за достъпност до бъдещото летище „София Уест“ са подробно описани в т. 11.3. от настоящото Задание.

12. ИНЖЕНЕРНИ МРЕЖИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

12.1. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяването на общината се осъществява основно от "ВиК" ООД - гр. Перник. Над 95 % от населението е свързано към водопроводна мрежа. Максимален експлоатационен дебит от водоизточниците е достатъчен за нуждите на общината. Главният проблем е свързан със състоянието на водопроводната мрежа, изградена основно в периода 1970-1980 год., предимно от азбестоциментови /етернитови/ тръби. Експлоатационният период на поголямата част от мрежата е изтекъл и тя вече е силно амортизирана, което води до увеличаващ се брой аварии. Съотношение на използваната вода през 2004 г. е 79 % битова консумация и 21 % - публична и фирмена.

Доставените количества питейна вода в хил. куб. м. са упоменати в следващата таблица:

Таблица 29. Доставени количества вода

Потребител	2001	2002	2003	2004	2005
За бита	746	665	654	676	632
Други потребители	184	222	150	144	168
Общо	930	887	804	820	800

Среднодневното потребление на вода за бита в областта сега е около 220 л/денонощие на човек, при норма от 260 л/денонощие за страната.

Таблица 30. Средно дневно потребление на вода

Потребител	2001	2002	2003	2004	2005
За бита	209	182	179	185	174
Други потребители	50	61	41	39	46
Общо	259	243	220	224	220

Общата дължина на изградената канализационна мрежа в община Радомир е 53,383 км. Тя е само в гр. Радомир.

Таблица 31. Отпадни води по години (хил. куб. м.)

селища	(км):
Радомир	53,383

Водоснабдяването в община Радомир е на добро равнище - 95 % от населението е свързано към водопроводната мрежа. Експлоатационният дебит от водоизточниците е достатъчен за нуждите на общината. Проблем е състоянието на водопроводната мрежа, изградена основно през седемдесетте години на миналия век, главно от етернитови тръби. Експлоатационният период на голяма част от мрежата е изтекъл и се налагат чести ремонти и подмяна.

Питейно - битовото водоснабдяването на гр. Радомир се извършва от два водоизточника - „Извора“ и „Растова глава“. Водохващането „Извора“ се намира в северния край на града, откъдето с етернитова тръба Ф 150 , след преминаване през събирателна шахта, се разклонява и чрез етернитова тръба Ф 150 снабдява ниската част на града, а втория клон минава през помпена станция , след което гравитично посредством етернитова тръба Ф 150 снабдява градската водопроводна мрежа. От водохващането „Растова глава“ водата се отвежда по етернитова тръба Ф 250 гравитично към града.

Село Друган, което се намира на 11 км от Радомир, се водоснабдява от два източника – каптаж „Опалово“ , намиращ се в северозападния край на селото и каптаж „Голо бърдо“. От водохващането „Опалово“ водата се отвежда по етернитова тръба Ф 80 до събирателна шахта, откъдето се припомпва и отпраща за селската водопроводна мрежа, а друга част отива за град Радомир. От каптаж „Голо бърдо“ водата се отвежда по етернитова тръба Ф 80 гравитично към селото и към махала Грамада.

Село Старо село се водоснабдява от каптаж „Завоя“ и по етернитова тръба Ф 250 се отвежда до резервоар, откъдето гравитично отива до селото.

Село Стефаново се снабдява от каптажно водохващане „Сиреняците“. Дренажната тръба е зауستена във водна камера, откъдето по етернитова тръба Ф400 е отведена в черпателния кладенец на помпената станция, откъдето отива към селската водопроводна мрежа.

Село Гълъбник, намиращо се на 19 км. от Радомир се водоснабдява от два водоизточника - каптаж „Дервена“ и сондажен кладенец в местността“ Шавара“. При каптаж „Дервена“ каптирането е извършено чрез дренажна канавка, заустена в каптажна шахта, откъдето със стоманена тръба Ф100 отива в селото.

Село Житуша ползва водоизточника „Водениците“, разположен южно от селото. Каптирани са три извора, като от единия каптаж по стоманен водопровод Ф70 водата се подава директно към селото. От другите два каптажа , по етернитов водопровод Ф250, водата постъпва гравитично в резервоар 300 куб.м., от който се разпределя гравитично за селата Жедна, Касилак и Негованци, а част от водото отива и към гр.Бобов дол.

Село Кленовник, намиращо се на 13 км югозападно от Радомир се водоснабдява от каптажно водохващане „Св.Никола“.Посредством етернитова тръба Ф80 водата постъпва гравитично в резервоар 300 куб.м. откъдето със стоманена тръба Ф70 отива в селото.

Питейно – битовото водоснабдяване на село Извор се осъществява от три водоизточника – каптажни водохващания „Манастира“, „Клисура“ и тръбен кладенец „Извора“. От водохващането „Манастира“ по стоманен тръбопровод Ф70 водата постъпва гравитично в резервоар 200 куб.м. и оттам също гравитично се подава за селото. От водохващането „Клисура“ по етернитова тръба Ф125 водата се отвежда до резервоар 100 куб.м. от който се изпраща за селата Дебели лаг, Егълница и Калища.

Извори на минерална вода има в с. Долни Раковец и с. Байкалско, които се използват основно за курортни и лечебни цели.

В общината изградена канализационна мрежа има в град Радомир /53 км/ и с. Върба/частична/. Западно от село Върба се намира (ПСОВ) - пречиствателна станция, която обработва отпадните води на двете селища и се зауства в реката, минаваща западно от населените места.

Информацията, предоставена от „Водоснабдяване и канализация“ Радомир, е дадена в Приложението към настоящото задание.

12.2. Електроснабдяване

В рамките на общината преминават преносни (220 kV и 440 kV) и разпределителни (110kV) електропроводни мрежи.

Преносната мрежа е част от националния пръстен , който свързва нашата страна с Р Македония. Тя е с напрежение до 440 kV и преминава през източния част на общината.

Разпределителните мрежи (110 kV) , преминаващи през района на общината оствъществяват връзките от ТЕЦ „Перник“ и ТЕЦ „Бобов дол“ до подстанциите в община. На територията на общината се намират три подстанции:

- Подстанция Червена могила – елемент от националния енергиен пръстен 440 kV;
- Подстанция Върба - снабдява енергийно гр.Радомир и прилежащи села от община Радомир;
- Заводска подстанция Червена могила- основен снабдител с електроенергия на Завода за тежко машиностроене и придружаващи производства.

Електроснабдяването на селата в община Радомир се извършва с далекопроводни линии 20kV , изходящи от по-горе споменатите подстанции.

Най - много трафопостове има изградени в град Радомир – около 40 бр.

Изградената електроснабдителна мрежа покрива нуждите на населението и съществуващите в общината предприятия.

Конкретните мрежи за високо и средно напрежение, преминаващи през общината, могат да бъдат видени в Приложение 3.

12.3. Газоснабдяване

През територията на община Радомир – до град Радомир има газопровод, идващ от с. Бучино. Газоразпределителната станция се намира източно от града.

12.4. Далекосъобщения

- Селищата от община Радомир са покрити с телефонни, телексни и телекаксни услуги. Пощенски клонове има изградени в общинския център Радомир, както и в останалите села от общината.
- Телекомуникационна инфраструктура включва достигаща до всяко селище автоматична телефонна мрежа. Всички селища са с автоматично входящо и изходящо междуселциенно избиране. Продължава въвеждането на модерна цифрова комуникационна и преносна далекосъобщителна инфраструктура и подменяне на съществуващата аналогова.
- Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по домакинства“ бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя „мобилна телефонна плътност“ се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение.
- Мобилните оператори, които осигуряват покритието на територията на общината, са Мтел, Виваком и Глобул. За това способства основно открития и равнинен характер на терена.
- Радиотелевизионно покритие

Открития и равнинен характер на терена в общината способства и за разпространение на радио и телевизионния сигнал. Това не е наложило изграждането на ретранслятори и други съоръжения в землището на Общината.

- Кабелни оператори в рамките на общината са Мтел, Близоо, Глобул и Виваком. Практически цялата територия на общината е покрита с кабелни мрежи.
- Достъп до интернет

Кабелните оператори са основен доставчик и на Интернет.

12.5. Изводи

- На територията на общината има изградена канализационна мрежа само в две населени места.
- На територията на общината има изградена само една пречистителни станции за отпадни води (ПСОВ).
- Водопроводната мрежа е изградена в повечето от селата, споменати по-горе. Общината е задоволена с необходимите мощности електроенергия.

12.6. Изисквания към ОУПО

- Да се определи точното местоположение и териториално отлагане на трасетата на инженерно – техническата инфраструктура и да се уточнят техните сервитути и санитарно охранителни зони.
- Да се предвиди доизграждането на канализационната мрежа на гр. Радомир и с. Върба и рехабилитация на водопроводната им мрежа.
- Да се предвиди водоснабдяването на селата Поцъренци, Прибой, Бобораци, Кошарите, Чуковец, Копаница, д. Диканя и Беланица.
- Да се предвиди рехабилитация на водопровод в с. Стефаново, с. Друган, с. Долни Раковец, с. Владимир, с. Негованци, с. Кондофрей, с. Старо село, с. Байкалско, с. Борнарево, с. Жедна, с. Касила, с. Гълъбник и с. Дрен.
- Да се предвиди изграждането на връзка на водопровода Батановци – гр. Радомир за водоснабдяване от язовир „Студена“.
- Да се предвиди изграждането на канализация и терени за пречистителна станция в с. Стефаново, с. Друган, с. Долни Раковец, с. Владимир, с. Извор, с. Дрен, с. Горна Диканя, с. Долна Диканя и с. Гълъбник.
- Да се подсигурят с инженерно – техническа инфраструктура новите териториално-устройствени предвиждания на ОУПО в съответствие с пространственото им местоположение и функционалното им предназначение.
- Новопредвидените с ОУПО инженерни мрежи и съоръжения да бъдат оразмерени в съответствие с нормативните изисквания, като неразделна част от тях са необходимите сервитути и санитарно охранителни зони (СОЗ).
- Да се изследват възможностите за по-пълното използване на термалните води.
- При наличен инвеститорски интерес да се определят територии за производство на енергия от ВЕИ и да се предвиди терен за изграждане на ветрогенераторна станция.
- Да се изследват възможностите за газификация на град Радомир и предвиди терен за изграждането на газова електроцентрала.

13. СЪСТОЯНИЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

13.1. Атмосферен въздух – състояние и изисквания за опазването му

Таблица 32. Стойности на замърсяване на атмосферния въздух

Параметри	Измерени стойности µg/ m ³	Допустима максимална еднократна концентрация µg/ m ³
Прах	151	65
SO ₂ (серен диоксид)	299	350
NO ₂ (азотен диоксид)	49	250

O3 (озон)	29	180
CO2 (въглероден окис)	4.9	12
H2S (сероводород)	0.001	0.005
NH3 (амоняк)	0.011	0.25

Източниците на вредни емисии във въздуха за общината са:

Галко АД гр. Радомир

Дружеството е собственик на инсталация за горещо поцинковане. Има издадено Комплексно разрешително № 118/2006г. на Министъра на околната среда и водите.

Използваното гориво е природен газ. "Галко" АД, гр. Перник извършва собствени периодични измервания, които се представят в РИОСВ под формата на доклад. Същият е утвърден от директора на РИОСВ-Перник /писмо изх.№ 26-00-144-1/06.02.2012 г./ Определените норми за допустими емисии се спазват.

Радомир Метал Индъстрийз АД, гр. Радомир

Дружеството има издадено КР № 145-НО/2008 г. на министъра на околната среда и водите. Радомир Метал Индъстрийз АД гр. Радомир е оператор на следните инсталации:

- Инсталация за производство на блокова стомана и фасонни отливки, включваща:
 - Електродъгова пещ 60 t.
 - Електродъгова пещ 25 t.
- Инсталации, извън Приложение 4 на ЗООС:
 - Хидравлична преса 1 600 t.
 - Хидравлична преса 3 600/ 1 500 t.

На дружеството са извършени проверки по текущ контрол, емисионен контрол и проверки по контрол изп. на условията в КР.

През 2011 г. е извършен емисионен контрол на инсталация за регенерация на пясък. Не са констатирани наднормени показатели.

Радомир Метал Индъстрийз АД гр. Радомир извършва собствени периодични измервания, които се представят в РИОСВ под формата на доклад. Определените норми за допустими емисии се спазват.

Оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Перник

РИОСВ-Перник осъществява контрол на всички неподвижните източници на емисии в атмосферния въздух, чрез извършване на контролни измервания и собствен мониторинг.

Извършени 10 бр. **контролни измервания** на емисиите на вредни вещества изпускані в атмосферния въздух на „СК-13 Пътстрой“ АД, АБ „Студена“; „Радомир Метал Индъстрийз“ АД, гр. Радомир; „Стомана индъстри“ АД; „Топлофикация Перник“ АД - ТЕЦ „Република“; ТЕЦ „Бобов дол“ ЕАД, с. Голямо село; КЗ „Драговищица“ към „Кераминженеринг“ АД; СД „Полидиас, Диловски, Дакова СИЕ“; КЗ „Багренци“ към „Кераминженеринг“ АД; „Елпром Трафо“ АД; „Самарт 58“ ООД.

Качеството на атмосферния въздух е нарушено по показател ФПЧ10 и SO2. Основни причини за превишенията са използването на твърди горива за отопление и автомобилният транспорт. Влияние върху качеството на атмосферния въздух оказва котловинно-планинския релеф, който не позволява бързото разсейване на зъмърсителите от приземния слой.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните преди докладване в Европейската агенция по околната среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.

13.2. Води – състояние и изисквания за опазването им

13.2.1. Повърхностни води

Таблица 33. ПРОГРАМА ЗА ОПЕРАТИВЕН МОНИТОРИНГ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ категория „езеро“ за 2011 г. в териториалния обхват на РИОСВ – Перник, изпълнявани от РЛ на ИАОС, гр. София

№	Име на пункта	Фитопланктон	Макрофити	Фитобентос	Макро-зообентос	Основни физико-химични показатели	Приоритетни вещества	Специфични замърсители	Честота
1.	яз. Пчелина повърхно- стна проба	X	X	-	X	I гр. - 1,2,3,4,5,6,7,8,9, , 10,11,12,13,14, 15,16 II гр. - 1,2,3,4,5,6,7,8,1 0	20, 23	I гр. - 1, 2, II гр. - 1, 2, 3, 4, 5 III гр. - 1, 2	4
2.	Яз „Пчелина дълбочин- на проба					I гр. - 1,2,3,5,6,7,8,9,1 0,11, 12,13,14,15,16 II гр. - 1,2,3,4,5,6,7,8,9 ,10	20, 23	I гр. - 1, 2, II гр. - 1, 2, 3, 4, 5 III гр. - 1, 2	4

Проверките за контрол по опазване и използване на водите и водните обекти касаят:

- Изпълнение на условията и изискванията на издадените по реда на Закона за водите разрешителни за заустване на отпадъчни води, както и изпълнението на плановете и програмите от мерки за намаляване и/или прекратяване на замърсяването и на комплексните разрешителни.
- Проверки във връзка с провеждане на емисионен контрол на обекти, заустващи в повърхностни водни обекти и канализационни мрежи.
- Състояние на канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения за отпадъчни води на обекти, състояние и правилна експлоатация на пречиствателни станции за отпадъчни води от населени места.
- Контрол при аварийни ситуации и залпови изпусканятия във водни обекти;
- Проверки и изготвяне на отговори във връзка с постъпил и сигнали и жалби за замърсяване на водни обекти.

РИОСВ - Перник извършва и текущ контрол на състоянието и експлоатацията на пречиствателните станции за отпадъчни води /ПСОВ/, към които принадлежи и тази в кв. „Върба“ на гр. Радомир.

Едни от важните мероприятия за опазване на водите от замърсяване и подобряване на тяхното качествено състояние, наред с контрола и поддръжката на локалните пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, е реализацията на инвестиционните проекти за изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции.

ПСОВ – гр. Радомир – 14 513 е.ж.

- Година на проектиране: 1980 г.

- Година на въвеждане в експлоатация: 1987 г.
- Собственост на пречиствателната станция и експлоатиращо предприятие: Собственост на "Радомир - Метал Индъстрийз" АД гр. Радомир; експлоатиращо предприятие - "ПСОВ ЛЕКО КО" ЕООД гр. Радомир.
- Данни за водоприемника: р. Струма, поречие Струма, II – ра категория водоприемник. Издадено е Разрешително за заузваване на отпадъчни води № 400090-2 /14.12.2006 г. – БД ЗБР.
- Необходимост от реконструкция и модернизация - ПСОВ се нуждае от реконструкция и модернизация на следните съоръжения: реконструкция на системата за изваждане на пясък от пясъкозадържател; изграждане на маслоуловител; реконструкция и модернизация на системата за аерация в биобасейна /подмяна на аерационната система с по-ефективна/; модернизация и въвеждане в експлоатация на хлораторна инсталация; изграждане на третично стъпало за денитрификация; модернизация на обезводняване на изгнилата утайка; модернизация на неефективната водопонизителна система; подмяна на шнековите помпи, помпи за рециркулация, помпи за сурова утайка; подмяна на амартизирани тръбопроводи за активна и сурова утайка.

Таблица 34. ПРОГРАМА ЗА ОПЕРАТИВЕН МОНИТОРИНГ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ
категория „реки” за 2011 г. в териториалния обхват на РИОСВ – Перник, изпълнявани от РЛ на ИАОС, гр. София

№	Код на пункта	Наименование на пункта	Основни физикохимични показатели	Честота ОФХ	Приоритетни вещества	Честота ПВ	Специфични замърсители	Честота СЗ	Хидроморфологични елементи	Честота ХМ
1.	BG4ST0699 1MS100	р.Струма при гр.Перник, след кв.Църквица, преди устие на р.Рударска	I гр. – 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 II гр. - 1, 2, 5,10	1 (път годишно)	-	-	-	-	-	-
2.	BG4ST0696 1MS370	р.Арката при с.Долна Диканя, след яз.Диканите	I гр. – 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 II гр. - 1, 2, 5,10	1 (път годишно)	-	-	-	-	-	-

Таблица 35. ПРОГРАМА ЗА ОПЕРАТИВЕН МОНИТОРИНГ НА ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ по биологични елементи за качество - 2011 г. в териториалния обхват на РИОСВ – Перник, изпълнявани от РЛ на ИАОС, гр. София

№ по ред	речен басейн	име на пункта	геогр. координати		Биологични елементи за качество (програма 2011)				лаборатория
			X	У	макрозообент	макрофити	фитобентос	риби	
1.	Струма	р. Струма на мост за с. Прибой, преди вливане на р. Арката	164834	4712639	x				РЛ София
2.	Струма	р. Струма на моста при с. Прибой, след вливане на р. Арката, преди яз. Пчелина	163129	4714050	x				РЛ София
3.	Струма	р. Арката при с.Долна Диканя, след яз. Диканите	182317	4705836	x				РЛ София
4.	Струма	р. Арката преди вливане в р. Струма	164237	4711235	x				РЛ София
5.	Струма	Яз. Пчелина	158573	4715583	x			x	РЛ София

Таблица 36. Обобщена оценка на състоянието на повърхностните водни тела категория "река" и "приравнени към река" в басейна на река Струма за 2011 г.

№ ред ред	Kod EU_CD	Описанието на водното тяло	Обща оценка на състоянието/ потенциала по ПУРБ	Обща оценка на състоянието/ потенциала	Оценка на ФХИ за 2011 г.	Екологичен статус (по АНЕП) за 2011 г.	Обща оценка на състоянието/ потенциала за 2011 г.	Обща оценка на състоянието/ потенциала за 2010 г.
1	BG1ST900R001	Река Струма от изворите до южната Студена	добро състояние	Поддържане на добро състояние	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	добро състояние	добро състояние	добро състояние
2	BG1ST900R003	Река Струма от южната Студена до вливането на река Конска		CMBT Достигане на добър екологичен потенциал		умерен потенциал		
3	BG1ST900R004	Река Мещинка от изворите до вливането си в река Конска	умерено състояние	Достигане на добро състояние	умерено състояние	умерено състояние	умерено състояние	умерено състояние
4	BG1ST900R005	Река Конска с десният си приток река Селска от изворите до вливането ѝ в река Струма	умерено състояние	Достигане на добро състояние	умерено състояние Прекиране по контргрич азот. Прекиране по флуфати и pH.	умерено състояние	умерено състояние	умерено състояние
5	BG1ST900R006	Река Струма от вливането на река Конска до южната Пчелина		Достигане на добро състояние	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	лошо състояние по замини от 2010 г.	
6	BG1ST900R007	Река Арда от изворите до южната Долна Десница	добро състояние	Поддържане на добро състояние	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	добро състояние по замини от 2010 г.	добро състояние
7	BG1ST900R009	Река Арда от южната Долна Десница до вливането ѝ в река Струма	умерено състояние	Достигане на добро състояние	умерено състояние Прекиране по контргрич азот.	добро състояние	умерено състояние	умерено състояние
8	BG1ST900R011	Река Струма от изворите до южната Гечина	умерено състояние	Достигане на добро състояние	добро състояние	умерено състояние	умерено състояние	умерено състояние
9	BG1ST900R012	Река Струма от южната Гечина до вливането ѝ в река Трънска	задоволително състояние	Достигане на добро състояние	добро състояние			изадоволително състояние
10	BG1ST900R013	Река Орфаничка (Косматка) от изворите до южната Извор	добро състояние	Поддържане на добро състояние	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	добро състояние *	добро състояние
11	BG1ST900R015	Река Орфаничка (Косматка) от южната Извор до вливането ѝ в река Струма		Поддържане на добро състояние	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	умерено състояние по замини от 2010г.	умерено състояние
12	BG4ST900R016	Река Трънска с лявия си приток река Язов от изворите до вливането ѝ в река Струма	добро състояние	Поддържане на добро състояние	добро състояние	добро състояние	добро състояние	добро състояние
13	BG4ST700R017	Река Струма от вливането на река Трънска до вливането ѝ в река Сорочинска Бистрица	умерено състояние	Достигане на добър състав	добро състояние	добро състояние	добро състояние	умерено състояние
14	BG4ST700R018	Река Йошкарка от изворите до вливането ѝ в река Драгоманка	добро състояние	Поддържане на добро състояние	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	BT не е включено в Програмата за мониторинг за 2011 г.	добро състояние по замини от 2010 г.	добро състояние
15	BG4ST700R019	Река Драгоманка от българо-сръбската граница до вливането ѝ в река Струма	добро състояние	Поддържане на добро състояние	добро състояние	много добро състояние	добро състояние	добро състояние

Забележка: добро състояние * - Оценката на състоянието/ потенциала на водното тяло е направена в съответствие с ПУРБ;

BG4ST900R014 – Водно тяло, включено в Програмите за мониторинг на повърхностни води за поне един от компонентите –

Основни физико-химични параметри или Хидробиологичен мониторинг през 2011 г.

BG4ST900R015 – Водно тяло, което не е включено в Програмите за мониторинг на повърхностни води през 2011 г.

Оценката на състоянието на повърхностните води за 2011 г. в Западнобеломорски район за басейново управление е извършена като е използвана Класификационна система (5-степенна), която е разработена за пет класа на състоянието – много добро, добро, умерено, незадоволително и лошо, като за основа е ползвана действащата Наредба № 7 /08.08.1986 г. „за показатели и норми за определяне качеството на течащите повърхностни води“ /обн. ДВ бр. 96 /1986 г./.

Таблица 37. Класификационна система за оценка на състоянието на повърхностните води
ФИЗИОХИМИЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ

Категория повърхностни води по Наредба №7/1986 г.	Клас за показателите в екологичното състояние	Забележка
I категория	Много добро	В зависимост от степента на превишенията и честотата им
II категория	Добро / Умерено	
III категория	Незадоволително	
Извън трета категория	Лошо	

Като най-значителна причина за състоянието на реките, оценени в лошо състояние по физикохимични параметри (превишения по показатели: БПК5, електропроводимост, нитритен азот, нитратен азот, общ фосфор и др.), се явяват източниците на дифузно замърсяване /населени места без изградена канализация, замърсяване с отпадъци и др./.

Замърсителите на водите могат да бъдат:

➤ **Точки източници:**

- Канализационни системи от населени места, заустващи без пречиствателни станции;
- Пречиствателни станции за отпадъчни води;
- Други индустриални обекти;
- Хвостохранилища и минни разработки.

➤ **Дифузни източници:**

- От земеделски дейности;
- От населени места без изградена канализация;
- Изпускане от материали и съоръжения в неканализирани райони;
- Инцидентни разливи на дифузно замърсяване с не достатъчно уточнени параметри и величина, са:
 - Автомобилен и железопътен транспорт, както и дейности свързани с поддръжката на транспорта;
 - Нерегламентирани сметища за твърди битови отпадъци;
 - Сметища, хвостохранилища и последици от приключила минна дейност.

Населените места без изградени канализационни системи, както и населените места, от канализациите на които има значителни течове, по експертно мнение, са определени като един от най-значителните източници на дифузно замърсяване. Като основни вещества замърсители, с произход от населените места са описани и разгледани различните форми на азот и фосфор, както и общото органично натоварване, отразено по БПК5.

Животновъдството, както и дейностите по компостиране и използване на органичен тор са друг основен източник на дифузно замърсяване. Като основни вещества замърсители с произход от дейности, свързани с животновъдство са описани и разгледани общото натоварване по азот и фосфор.

В световната практика, автомобилният и железопътният транспорт са признати за един от значителните източници на дифузно замърсяване. Счита се, че транспортьт е основен източник на замърсяване на почвите и водите с нефтопродукти и въглеводороди, както и с продукти от разпадането им. Друг източник на въздействие са обезлесителните мероприятия по железопътните линии и пътищата, когато се правят посредством пестициди.

Друг значим проблем е все още широко разпространената практика да се изхвърлят твърди битови отпадъци (ТБО) на нерегламентирани сметища, като най-често това са сухи дерета или заливни тераси на реки. Тази забранена от закона практика е причина за постоянно процес на оттичане и просмукване на замърсени води в повърхностните и подземните води. При високи води съществува рисък за отмиване на ТБО, като замърсяването се пренася изцяло във повърхностните водни тела.

Състоянието на всички хидротехнически съоръжения, независимо от тяхната собственост, съгласно разпоредбите на Закона за водите, се контролира в рамките на комисии, назначени със заповед на съответния Областен управител. В състава на комисиите участват представители на всички институции, имащи отношение към обекта, включително представители на съответните Басейнови дирекции и РИОСВ. В рамките на дейността си, комисиите изготвят протоколи и дават предписания относно състоянието и експлоатацията на съоръженията, които се утвърждават от съответния Областен управител.

Едни от важните мероприятия за опазване на водите от замърсяване и подобряване на тяхното качествено състояние, наред с контрола и поддръжката на локалните пречиствателни съоръжения за отпадъчни води, е реализацията на инвестиционните проекти за изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции.

Друг значим проблем е все още широко разпространената практика да се изхвърлят твърди битови отпадъци (ТБО) на нерегламентирани сметища, като най-често това са сухи дерета, дерета или заливни тераси на реки. Тази забранена от закона практика е причина за постоянно процес на оттичане и просмукване на замърсени води в повърхностните и подземните води. При високи води съществува рисък за отмиване на ТБО, като замърсяването се пренася изцяло във повърхностните водни тела.

13.2.2. Подпочвени води

ПОРЕЧИЕ СТРУМА

Общ брой на подземните водни тела, които са идентифицирани на територията на РИОСВ – Перник в Западнобеломорски район за басейново управление:

Таблица 39. Западнобеломорски район за басейново управление

Списък на подземните водни тела на територията на РИОСВ - Перник		
№ по ред възно тазо	Код на подземното водно тело	Име на подземното водно тело
Слой 1 - Кватернер		
1	BG4G000000Q004	Порови води в кватернер - Благоевград
2	BG4G000000Q005	Порови води в кватернер - Дупница
3	BG4G000000QN006	Порови води в кватернер - Неоген - Юстендил
4	BG4G000000Q007	Порови води в кватернер - Радомир-Брезник
Слой 2 - Неоген		
5	BG4G000000N014	Порови води в неоген - Благоевград
6	BG4G000000N015	Порови води в неоген - Брезник-Земен
Слой 3 - Палеоген		
7	BG4G00000Pg039	Пукнатинни води в Осоговски палеогенски аулакогенни-седиментни комплекс
8	BG4G00000Pg038	Порови води в палеогенски седиментни комплекс
Слой 4 - Чукчийски води		
9	BG4G00000Pz022	Пукнатинни води в Струмска дигоритова формация
10	BG4G00000Pz023	Пукнатинни води в Осоговски шлутов
11	BG4G000PzPz024	Пукнатинни води в Рило-Кирински метаморфити
12	BG4G000PzPz027	Пукнатинни води в Краищадски метаморфити

Таблица 40. Резултати от крайна оценка на състоянието на подземните води в Западнобеломорски район провеждан през 2011 г. на територията на РИОСВ – Перник.

№ по ред	Код на подземно водно тяло	Име на подземно водно тяло	Обща оценка на състоянието на подземното водно тяло по ПУРБ	Оценка на химично състояние за 2011г.	Оценка на количествено състояние за 2011г.	Обща оценка на състоянието за 2011г.
1	BG4G00000Q004	Порови води в Квартернер - Благоевград	добро	добро	добро	добро
2	BG4G00000Q005	Порови води в Квартернер - Дупница	добро	добро	добро	добро
3	BG4G00000QN006	Порови води в Квартернер - Неоген - Юстенвал	добро	добро	добро	добро
4	BG4G00000Q007	Порови води в Квартернер - Радомир - Брешник	добро	добро	добро	добро
5	BG4G00000QN014	Порозни води в Неоген - Благоевград	добро	добро	добро	добро
6	BG4G00000QN015	Порозни води в Неоген - Брешник - Земен	добро	добро	добро*	добро

Забележка: * - Оценено в добро състояние съгласно ПУРБ, на базата на направените оценки за химично и/или количествено състояние.

На база на извършените анализи и направената оценка на състоянието на подземните води в Западнобеломорски район могат да се направят следните изводи:

При извършения анализ и оценка на химичното и количествено състояние по данни от програмите за мониторинг на определените 17 подземни водни тела на територията на РИОСВ – Перник в Западнобеломорски район, няма нито едно подземно водно тяло в лошо състояние. В Западнобеломорски район няма регистрирани директни зауствания на отпадъчни води в подземните водни тела и случаи на замърсявания на подземните водни тела чрез интрузия – което е в съответствие с изискванията на ЕРДВ.

Оценката за състоянието на подземните водни тела през 2011 г. съвпада с оценката през предходната 2010 г.

При извършения анализ и оценка на химичното и количествено състояние по данни от програмите за мониторинг на определените 17 подземни водни тела на територията на РИОСВ – Перник в Западнобеломорски район няма нито едно подземно водно тяло в лошо състояние. В Западнобеломорски район няма регистрирани директни зауствания на отпадъчни води в подземните водни тела и случаи на замърсявания на подземните водни тела чрез интрузия – което е в съответствие с изискванията на ЕРДВ.

13.3. Почви – състояние и изисквания за опазването и възстановяването им

Таблица 41. Стойности на замърсяване на почвите с тежки метали

Метали:	Cu (Мед)	Zn (Цинк)	Pb (Олово)	Cd (Кадмий)	As (Арсен)
Допустими стойности mg/kg	260	340	80	3	25
Измерени стойности mg/kg	42	83	28	0.08	0

На територията на РИОСВ-Перник няма регистрирани случаи на замърсяване на площи в резултат употребата на разрешени пестициди.

В област Перник залежалите растително защитни препарати са събрани в 98 бр. ББ кубове. ББ кубовете са разположени в землищата на селата Селищен дол - ббр., Мещица – 9 бр., Богданов дол - 1 бр., гр. Трън – 3 бр., с. Елов дол – 14 бр., гр. Брезник – 18 бр., с. Кошарево – 12 бр., с. Стефаново – 35 бр.

Таблица 42. Б-Б кубове и количествата ПРЗ (налични на територията на РИОСВ до текущата година)

№	Местоположение на Б-Б кубовете	Количество на ПРЗ в кг (литър)	
Населено място		Община	
1	2	3	4
1.	с.Селищен дол	Перник	24 000
2.	с.Мещица	Перник	36 000
3.	с.Богданов дол	Перник	4 000
4.	гр.Трън	Трън	12 000
5.	с.Елов дол	Земен	56 000
6.	гр.Брезник	Брезник	72 000
7.	с.Кошарево	Брезник	48 000
8.	с.Стефаново	Радомир	140 000
9.	с.Пиперево	Дупница	76 000

Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

От провежданият мониторинг в постоянните пунктове от НСМОС, досега няма данни за превишение на нормите за УОЗ и нефтопродукти. Наличните резултати показват стойности под определените фонови стойности или близки до тях.

Ерозия на почвите

Засегнатите площи от водна ерозия на територията на РИОСВ Перник са по-малко от 240 000 ha. За сравнение общата площ на засегнатите от водна ерозия територии в цялата страна са 9 565 987 ha. Средногодишният интензитет на водната ерозия на територията на РИОСВ Перник е 3 t/ha, а за страната е 5,3 t/ha. Проявява се предимно в обезлесени и стръмни участъци от релефа. Площите с много висок риск са 608 ha и средногодишен интензитет 45 t/ha.

За разлика от водоплощната ерозия, която е характерна за планински и хълмисти условия, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини. Засегнатите площи от ветрова ерозия са 22 995 ha, за сравнение тези площи в цялата страна са 3 801 819 ha. На територията на РИОСВ Перник рисъкът от ветрова ерозия е слаб до умерен и има средногодишен интензитет 1,1 t/ha. Засегнатите площи с риск от ветрове ерозия са 3 042 ha, но тук влизат и тези със slab риск (под 1 t/ha/y).

На територията на РИОСВ Перник няма пунктове за засоляване.

13.4. Нарушени територии – състояние и изисквания за опазването и възстановяването им

На територията на община Радомир не са регистрирани нарушенни територии, които подлежат на рекултивация, с изключение на двете бивши военни поделения.

13.5. Геологичка основа и полезни изкопаеми – състояние и изисквания за използването им
Внимателното проучване на съществуващите находища, заедно с техните капацитети и перспективи, е от изключително значение, за да се предвиди най – добре кои от ресурсите в общината могат да бъдат използвани, за колко време и, евентуално, за какъв тип производство.

Както вече бе споменато в настоящото задание, от полезните изкопаеми на територията на общината определено значение имат находишата на огнеупорни глини (село Байкалско) и на торф.

Има сериозни основания да се предполага за наличието на метални полезни изкопаеми, особено в районите на село Горна Диканя и село Дрен, за които, с разрешение на Министерския съвет на Република България, са възложени проучвателни работи.

– състояние и изисквания за опазването му.

13.6. Биологични разнообразие - състояние и изисквания за опазването му

➤ Превентивен контрол:

Въздействието върху състоянието на биологичното разнообразие, предотвратяването и/или ограничаването на евентуалното отрицателно въздействие от реализиране на нови дейности или разширяване на съществуващите се преценява съобразно разпоредбите на нормативната уредба по околната среда, и по-специално – Закона за биологичното разнообразие и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС).

➤ Текущ и последващ контрол:

РИОСВ-Перник осъществява непрекъснат контрол по спазване на условията в издадените от компетентните органи по околната среда разрешителни документи за изграждане и експлоатация на инвестиционни предложения и дейности.

Ежегодно се провежда и контрол по спазване режима на дейностите в обявените със Заповед на Министъра на околната среда и водите по реда на чл.12, ал.6 от Закона за биологичното разнообразие защитени зони от Екологичната мрежа „Натура 2000”.

За неспазване на разписаните ограничения, през 2011 г. са съставени четири акта за установяване на административни нарушения.

Последващият контрол по дадени при проверки предписания установява, че същите се спазват.

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях. То е неразделна част от националното богатство и включва опазването на представителни за Република България природни местообитания и местообитания на застрашени, редки и ендемични, растителни, животински и първи видове /както и на тези които са обект на ползване и търговия/ в рамките на Националната екологична мрежа, опазването на генетичните ресурси, регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна, опазването на вековни и забележителни дървета.

През 2011г. на територията на РИОСВ-Перник са извършени 119 проверки съгласно закона за биологичното разнообразие, 29 проверки на защитени територии, 39 проверки на защитени зони, 60 проверки съгласно закона за лечебните растения и ГМО -2 проверки. Извършени са 35 проверки по изпълнение на дадени предписания и 18 проверки по сигнали и жалби.

Всяка година на територията на област Перник и област Кюстендил се провежда мониторинг на биологичното разнообразие по утвърден график и като част от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие, обект на който са различни видове защитени растения и животни.

Таблица 43. Защитени животински видове

Обект	Място за мониторинг	Период на наблюдение съгласно методиката
<i>Triturus alpestris</i> Алпийски тритон	Осоговска планина - около х. Осогово и х. Трите буки	април – ноември

<i>Pedicularis palustris L.</i> Блатно пропадниче	ЗМ „Чокълово блато”	април - май
<i>Lathyrus panicifolius</i> Панчичево секирче	Знеполе: Любаш планина край с. Лялинци	май-юли
<i>Ophrys insectifera</i> Муховидна пчелица	Знеполе: Голо бърдо;	април – май
<i>Centaurea immanuelli-loewii</i> Имануелова метличина	Знеполе: Коньова пл. (Виден), Голо бърдо	юни – август
Среднозимно преброяване на водолюбиви птици	Водни басейни на територията на РИОСВ - Перник	януари
<i>Ursus arctos</i> Кафява мечка	ПП Витоша	октомври
<i>Rupicapra rupicapra</i> Дива коза	ПП Витоша	октомври

Все още информацията и данните са недостатъчни поради което не може да бъде направен конкретен анализ за тенденциите в развитието на популациите. В обхвата на инспекцията не са констатирани загуба или намаляване на природни местообитания и видове растения и животни, предмет на опазване. При видовете, предмет на провеждан ежегоден мониторинг се наблюдава известно увеличаване на находища и популяции.

Някои от видовете, които са обект на мониторинг на територията на РИОСВ-Перник са уникални за българската флора и фауна и са с единични находища в България извън съществуващите защитени територии. В тази връзка и в търсенето си за добро решение за съхраняването на българската природа, експерти от РИОСВ-Перник участва съвместно с Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания в изграждането на мрежа от малки защитени територии за видове от българската флора по модела растителни микrorезервати.

Във връзка с пробонаабиране за ГМО анализи в преби от околната среда през м. септември 2011 г. са извършени 2 броя проверки на земеделски култури от царевица в землището на с. Касилаг, община Радомир и гр. Дупница. Резултатите от изпитването показват че не се открива генетично модифицирана ДНК във взетите преби.

13.7. Защитени територии - състояние и изисквания за опазването им

Според Закона за защитените територии (ДВ, бр. 133/1998 год.), защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи.

В България категориите защитени територии са шест:

- Резерват - строго защитена територия, забранена всякаква човешка дейност
- Национален парк - силно защитена, някои дейности позволени
- Природна забележителност - опазване на природни форми, дейности позволени
- Поддържан резерват - разрешени дейности с консервационна цел
- Природен парк - устойчиво взаимодействие на хора и природа
- Защитена местност - опазване на местообитания и устойчиво ползване на ресурси
- В границите на тези територии се опазва голямо разнообразие от уникални за страната и Европа екосистеми, редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове, както и скални феномени, пещери, ждрела. Влажните зони с международно значение, с малки изключения, също са поставени под закрила.

Подробна информация за всяка защитена територия може да бъде намерена в базата

данни за защитените територии на Националната служба за защита на природата:
<http://eea.government.bg/zpo>

Защитени територии в границите на РИОСВ-Перник.

Към 31.12.2011 г. във територията на РИОСВ-Перник са обявени 23 броя защитени територии в следните категории:

- Резервати и поддържани резервати:

Със Заповед 318/20.02.1961г. с цел опазване на уникални находища на растителния свят на територията на област Перник е обявен поддържан резерват „Острица“ с площ 136.43 ха.

- Защитените местности в Пернишка и Кюстендилска област са 5 броя

Общата площ на защитените местности, обявени са с цел опазване на находища на редки растения и на растителни и животински видове е 500.3 ха, от които 167.8 ха е водна площ.

За защитена местност е обявено езерото „Чокълово блато“, естествено находище на торф и място за гнездене на много видове птици.

- Природни забележителности – 13 бр. с общата площ 113.02 ха. Според целите на обявяване могат да се разделят в групи:
 - природни забележителности, обявени с цел опазването на красив ландшафт;
 - природни забележителности, обявени за опазване на скални образувания, водопади и пещери.

Част от територията на природен парк „Витоша“, прекатегоризиран със Заповед РД 349/14.07.2000г. попадат в границите на РИОСВ-Перник

Извършени са 29 проверки в защитени територии в обхвата на РИОСВ-Перник, като 24 от тях са планови, 2 по предписания, а 3 са по сигнали и жалби на граждани за нарушени режими в защитените територии. През 2011г. са съставени два акта за констатирани нарушения в природните паркове - нарушаване плана за управление в ПП „Витоша“ и в ПП „Рилски манастир“. В другите защитени територии не са констатирани нарушения на режима, определен със ЗЗТ и заповедта за обявяване.

В годината не е констатирано изменение в здравословното състояние на горите, предмет на опазване в защитените територии. Няма установени увреждания, вследствие на нападение от вредители в естествените горски насаждения, както и вследствие от природни бедствия.

През 2011г. на територията на РИОСВ-Перник са проведени комисии за обявяване на две защитени местности - „Голо бърдо-находище на муховидна пчелица“, с. Червена могила, общ. Радомир, с площ 10.62 ха и „Вълнестоцветно сграбиче -Бобошево“ – гр. Бобошево, с площ 6.88ха .

Защитени зони от Екологична мрежа Натура 2000.

Основна концепция за Натура 2000.

В основата на природозащитното законодателство на Европейския съюз стоят две директиви – Директива за птиците (79/402/EEC), приета през 1979 г. и Директива за местообитанията (92/43/EEC), приета през 1992 г. Те са ключови инструменти за постигане на устойчиво развитие и спиране на загубата на биологично разнообразие. Двете директиви представляват механизъм за определяне, поддържане и защита на най-ценните и застрашени растителни и животински видове на Европейската общност. Те имат за цел да запазят биологичното разнообразие чрез изграждането на мрежа от защитени зони, наречена НАТУРА 2000. Създаването на тази мрежа е най-амбициозната и широко мащабна инициатива за съхраняване на природното богатство в Европа, която изискава участие на всички заинтересовани страни.

Директивата за птиците изискава определяне на специални защитени зони (популярни у нас като „зоны за опазване на дивите птици“), а Директивата за местообитанията изискава определяне на Зони от значение за общността (популярни у нас като „зоны за

местообитанията”), които заедно формират мрежата от зони, наречена НАТУРА 2000. Основните изисквания на тези два нормативни документа на Европейския съюз са пренесени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР). Съгласно закона в страната се обявяват защитени зони като част от националната екологична мрежа. Специалните защитени зони (зони за птиците) са защитените зони по чл.6, ал.1, т.3 и 4 от ЗБР, а Зоните от значение за общността (зони за местообитанията) са защитените зони по чл.6, ал.1, т.1 и 2 от ЗБР. Списъците с природните местообитания и видовете, за чието местообитания се обявяват защитени зони са изброени в приложения 1 и 2 на ЗБР.

Съгласно ЗБР, Министерският съвет на Република България одобрява националния списък със защитени зони. Пълният списък на зоните от националната екологична мрежа „Натура 2000“ е приет на заседания на Министерски съвет (МС) – март 2007 г. (Решение № 122 от 02.03.2007 г., ДВ, бр. 21/09.03.2007 г.), през октомври 2007 г. (Решение № 661/23.10.2007 г.) и през декември 2007 г. (Решение № 802/04.12.2007 г.). Допълнения и изменения на списъците със зони са приети с Решения на Министерски съвет - № 811 от 16.11.2010г. (ДВ, бр.96/2010г.) и № 335 от 26.05.2011г. (ДВ, бр.41/2011г.). Общата площ на покритие на територията на страната от двата типа зони е приблизително 33,9 %. Министерство на околната среда и водите предоставя на Европейската комисия приетия от МС списък със защитени зони, заедно с пълната документация към тях за одобряване.

Одобрени от ЕС зони се обявяват със Заповед на Министъра на околната среда и водите по чл.12, ал.6 от Закона за биологичното разнообразие.

До края на 2011 г. в териториалния обхват на РИОСВ-Перник са обявени със Заповед на Министъра на околната среда и води следните:

Зашитени зони опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна:

BG0000113 „Витоша“ с площ 273,600 дка. Границите на зоната се припокриват с границите на 33 за дивите птици „Витоша“ и на Природен парк „Витоша“.

BG0000134 „Чокълово блато“ с площ 2,808.60 дка.

BG0000298 „Конявска планина“ с площ 2,133.90 дка.

BG0000308 „Верила“ с площ 64,434.22 дка.

BG0001011 „Осоговска планина“ с площ 345,132.45 дка.

BG0001012 „Земен“ с площ 17084.19 ха.

BG0001375 „Острица“ с площ 44,295.00 дка.

Таблица 44. Защитени територии в обхвата на община Радомир:

№	Наименование	Категория	Собственост и стопанисване	Територия /хектари/	Попада в територ. обхват на следните общини	Приет план за управление
1.	„Острица“	Под. резерват	изключителна държавна, стопанисвана от МОСВ	136.3	Перник Радомир	да

2.	„Белите кладенци“	ЗМ	Държавна публична, стопанисвана от ТП ДГС Радомир, общинска публична, стопанисвана от общ. Перник	128.1	Перник Радомир	не
3.	„Чокълово блато“	ЗМ	изключителна държавна, стопанисвана от МОСВ	320	Радомир	не
4.	„Находище на див божур“ м. Янкъвец	ПЗ	държавна, публична стопанисвана от ТП-ДГС „Радомир“ частна общинска, стопанисвана от общ. Радомир.	1.2	Радомир	не
5.	„Янкъвец-вековна дъбова гора“	ПЗ	държавна, публична стопанисвана от ТП-ДГС „Радомир“	2.29	Радомир	не

- Природен резерват “Острица” /описан в т. 3.7. от настоящото Задание/.
- Буферна зона на резерват „Острица“

Обявена е със заповед №1062/21.11.1986 г., като заема площ от 119,2 ха.

- Част от Народен парк „Витоша“

Паркът е обявен с ПМС №621/01.08.1952 г. и е разширен със заповед №1075/23.11.1981 г.

- Природна забележителност “Янкъвец”

Вековна дъбова гора край село Кленовик, община Радомир с площ от 22 дка. Със Заповед №3039 от 3.10.1974г. на МГОПС в тази природна забележителност е включено находище на див божур.

- Природни забележителности “Групи вековни дървета”

Това са два цера, намиращи се в м. “Градището” на с. Чуковец. Обявена е със Заповед № 1126 от 8.12.1981г. на КОПС. С тази заповед са обявени за забележителност и 4 зимни дъба в м. “Св. Димитър” край същото село.

- Природна забележителност водопад “Бучалото”, гр. Радомир

Намира се в североизточната разширена централна част на града. Естественият водопад е с височина 10 - 12 м. Отбелязан е като природна забележителност в пътеписи на Константин Иречек и Иван Вазов.

- Природен феномен “Чокълово блато” до с. Байкалско
- Защитена местност „Голо Бърдо - находище на муховидна пчелица“, землището на с. Червена могила.

13.8. Отпадъци - състояние и изисквания за управлението им

Таблица 45. Количество на събираните и обработваните отпадъци

	2001	2002	2003	2004	2005
Депа за твърди битови отпадъци - брой	1	1	1	1	1
Събрани битови отпадъци (тонове)	13500	14057	17000	18700	
Депонирани отпадъци (тонове)	13500	14057	14318	15870	
Налични пречиствателни станции	1	1	1	1	1
Необходими пречиствателни станции	4	4	4	4	6
Предприятие за събиране и обработка на отпадъци	1	1	1	1	1

Съгласно разпоредбите на ЗУО РИОСВ-Перник утвърждава програми за управление на дейностите по отпадъците, изгответи от лицата, при чиято дейност се образуват или третират отпадъци и упражняват контрол по изпълнението им. Кметовете на общини са задължените лица да разработват и изпълняват общински програми за управление на дейностите по отпадъците /ОПУДО/ за територията на съответната община като неразделна част от програмите за опазване на околната среда, изисквани от Закона за опаване на околната среда. ОПУДО се приемат от общинските съвети, представят се в регионалната инспекция като изпълнението на програмите следва да се отчита пред съветите и екземпляр от отчета да се изпраща за сведение в РИОСВ. Няма нормативни изисквания за консултиране, съгласуване или утвърждаване от РИОСВ на ОПУДО в процеса на изготвянето им. Независимо от това РИОСВ-Перник е изготвила кратки препоръки на всяка община от региона за основните изисквания при разработването им, тъй като често основен пропуск е залагането на нормативните изисквания, насочени към общините и третирането на масоворазпространените отпадъци на тяхна територия. По този начин програмите на общините не могат да изпълняват основни законови изисквания по управление на отпадъците, не планират дейности от регионално и национално значение. Обикновено акцентите в тях са по отношение на третирането на битови и строителни отпадъци, почистване на нерегламентирани сметища и обществени места, мерки по обслужване на създадени системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Контролираните общини на територията на РИОСВ-Перник през 2011 г. са 15 бр. – шест от област Перник.

РИОСВ контролира изпълнението на приетите от общинските съвети програми за управление на дейностите по отпадъците на общините от региона. През 2011 г. по писмо на МОСВ са проверени общините от региона във връзка с изпълнението на програмите, поддържането и експлоатацията на общинските депа за неопасни отпадъци и изпълнението на задълженията на общините по чл.71а и чл.71е от ЗУО. Проблемите, които са установени, са с различен характер – обикновено финансов, липса на технически и човешки потенциал за преодоляване на съществуващи затруднения. В седем от всички общини не са установени системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци /МРО/ от опаковки, в осем – не са установени системи и за другите МРО, а където са установени се констатират несъвършенства от разнообразно естество (неизпълнение на задължения по договорите от едната или другата страна, унищожаване /чупене и запалване/ на поставените специализирани съдове, смесване на битови отпадъци с разделно събранные и др.).

През 2011 г. в РИОСВ-Перник не са постъпвали заявления от дружества за индивидуално изпълнение на задълженията си по отношение на пускани на пазара масово разпространени отпадъци. Проверените лица са със сключени договори с колективни организации.

Единственото дружество от региона, което има утвърдена програма от 2007 г. за индивидуално изпълнение на задълженията /по отношение на отработени масла/ от РИОСВ-София, притежава издадено от РИОСВ-Перник решение за прекратяване на разрешение за дейности с отпадъци по чл.37 от ЗУО във връзка с уведомление на дружеството, че преустановява дейността си като вносител на свежи масла.

Осем от общо 15 бр. общини от териториалния обхват на РИОСВ-Перник през 2011 г. нямат установени системи за разделно събиране на масоворазпространени отпадъци, вкл. и от опаковки – Перник, Радомир, Брезник, Земен, Трън и Ковачевци от област Перник и Трънско и Кочериново от област Кюстендил. В останалите общини са установени системи за разделно събиране на различни видове отпадъци – предимно отпадъци от опаковки, батерии и акумулатори, електрическо и електронно оборудване. Задълженията по договорите се изпълняват в по-голямата си част като съществуват и установени пропуски.

Всички 15 бр. общини от региона на РИОСВ-Перник са разработили и прилагат общински наредби за поддържане на обществения ред и чистота на населените места, в които са заложени основните изисквания на Закона за управление на отпадъците. При изменение на законодателството в тази област ще бъде необходимо актуализирането им.

Таблица 46. Събиране и транспортиране на битови отпадъци (БО)

№	Община	Брой жители	Брой населени места в общината	Брой населени места с въведена система за събиране и транспортиране на БО	Населени места в които не е въведена система за събиране и транспортиране на БО (изписват се поименно)	% население, обхванато в организира на система за събиране и транспортиране на БО	Брой на обслужваното население
	Радомир	21 391	32	32	Няколко махали и улици в гр.Радомир не са обхванати в системата за сметосъбиране.	98	20 963

13.9. Акустична обстановка

Извършва се контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда.

Дружествата, на които са извършвани контролни измервания през 2011 г. не са излъчвали шум в околната среда над определените в нормативните документи нива.

В териториалния обхват на РИОСВ-Перник не са включени общини с население над 100 000 жители, поради което няма разработени общински планове за действие за ограничаване и намаляване на шума в околната среда.

13.10. Радиационна обстановка

В РИОСВ-Перник не се извършва радиационен контрол.

На територията на РИОСВ-Перник няма организиран пункт от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама фон и няма данни за състоянието на радиационния гама-фон.

13.11. Рискове от природни бедствия и аварии

Най – сериозните рискове от природни бедствия са свързани с преминаващите през територията на община реки, тъй като коритата им не се почистват редовно.

Възможно е активизирането на свлачищни процеси в населените места от общината, при които вече има свлачища или предпоставки за развитието на такива. Един от основните причинители на такива явления е липсата на канализация в голяма част от селата, лошото състояние на водопроводната мрежа, както и стомилството без изготвяне на почвена характеристика.

Има теоретичен риск от аварии на големите промишлени предприятия, намиращи се на територията на гр. Радомир.

13.12. Изводи

Околната среда и биологично разнообразие в общината са съхранени, липсват големи промишлени и селскостопански замърсители, няма трансгранични замърсявания; пробите от въздуха, водите и почвите показват, че околната среда е чиста.

Наличието на нерегламентирани сметища, липсата на съвременни инсталации за преработка на битовите и промишлените отпадъци и на пречиствателни съоръжения за отпадни води поставят проблеми за съответствие на европейските изисквания за чиста среда през следващите години. Необходимо е своевременно проектиране и изграждане на ефективни пречиствателни и преработващи съоръжения; въвеждане на разделно събиране на отпадъците; използване на чистата природа за развитие на екологичен туризъм.

13.13. Изисквания към ОУПО

- ОУПО следва да гарантира съхраняването и опазването на уникалната природна среда и биологичното разнообразие, което се наблюдава на територията на община Радомир.
- ОУПО следва да отчита ограничителните режими за ползване частите от общинската територия, включени в мрежата „НАТУРА 2000“ или в системата от защитени територии (резервати, защитени местности, природни забележителности и обекти на културното наследство).
- ОУПО следва да създава предпоставки за безконфликтно интегриране на урбанизираните територии в прилежащата неурбанизирана среда, като предлага необходимите мерки за редуциране на вредното антропогенно въздействие върху естествените природни компоненти.
- ОУПО следва да предвижда устройствени мероприятия, които не влошават екологичната обстановка в общината, като при необходимост, това се доказва със съответните доклади за оценка на въздействието върху околната среда.
- ОУПО следва да включва прогноза за въздействия върху околната среда от социално-икономическото и пространственото развитие и мероприятия за подобряване на средата.

- ОУПО, в частта, свързана с околната среда, следва да наблегне на защитените територии, като:
 - се регламентират устройствените режими за тези територии и правилата за тяхното управление, в това число и определянето на буферни зони около тях (ако това е необходимо) със специфичен устройствен режим на превантивна защита;
 - се дадат възможности за допълване и обогатяване на съществуващата система от защитени територии в общината (има множество данни за обекти със значим културен и исторически потенциал, които все още не са достатъчно добре проучени, описани и включени в системата на културното наследство в общината);
 - се осигури адекватно и целесъобразно туристическо експониране на защитените територии (които са основен ресурс за развитие на туристическата дейност в общината), като в същото време се спазва пределно допустимото натоварване на туристическите обекти, за да не се допусне компрометиране на тяхното състояние и качество (улесяване на достъпа, по-добра организация на подходите и паркирането, реализиране на подходящо художествено оформление и осветление на обектите, по-висока информационна и маркетингова обезпеченост и др.);
 - се формират предпоставки за повишаване и „задържане“ на туристическия интерес към териториите с особена защита чрез интегриране на отделните обекти в обща мрежа от туристически маршрути и екопътеки и развитие на съществуващи основната туристическа дейност атракции;
 - се създават условия за изграждането на единна и природосъобразна система от обекти на туристическата инфраструктура.

14. КУЛТУРНО –ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

14.1. Недвижими културни ценности в границите и землищата на населените места

На територията на община Радомир са регистрирани над 150 археологически паметници, които датират от всички исторически епохи – Праистория, Античност, Средновековие. Тук следва да се подчертава, че почти всички от тях са подложени на непрекъсната иманянска инвазия, каквато за съжаление се наблюдава в цялата страна.

Всички регистрирани недвижими археологически културни ценности са вписани в Националния регистър със статут на паметници от местно значение. През 2012 год., обект „Тракийско светилище“ в м. „Градището“, с. Байкалско, общ. Радомир, с решение на МК, бе деклариран, като такъв от национално значение.

Изброяването на отделните, регистрирани археологически недвижими културни ценности тук не се налага, поради това, че са описани в Джонова – Митова, Д., Археологически паметници в Пернишки окръг, С., 1983, и са вписани в Националния регистър.

14.1.1. От национално значение

Недвижимите културни ценности от този тип са 6 бр. и могат да бъдат видени в Приложение 4.

14.1.2. От местно значение

Недвижимите културни ценности от този тип са 36 бр. и могат да бъдат видени в Приложение 4.

14.1.3. Ансамбли

Недвижимите културни ценности от този тип са 5 бр. и могат да бъдат видени в Приложение 4.

14.1.4. Без категория

Недвижимите културни ценности от този тип са 114 бр. и могат да бъдат видени в Приложение 4.

14.2. Движими културни ценности

В страната през XX в. възникват редица държавни и обществени музеи и музейни сбирки в това число и сбирката в гр. Радомир, която е открита през 1968 год. към читалище „Напредък“.

През 2005 год. с решение на Министерство на културата трите музейни сбирки са преобразувани в Общински исторически музей, който става част от националната музейна мрежа, с общо управление, унифицирани методически правила и обща политика. Всеки един от тях има и своя специфика, свързана с времето на създаване, териториален обхват, конкретна дейност и кадрови потенциал. По своя профил музея в Радомир е общеисторически. Във фонда на музея се съхраняват ценни музейни единици и артефакти. Разпределени са в следните отдели: Археология, Нумизматика, Етнография и Възраждане, История на България XV – XIX в., Нова и най-нова История и Снимков фонд.

- Музеен обект „Войнишко въстание“ се състои от изложбена зала, в която се експонират временни изложби, а в останалата част на обекта се разполага постоянна изложба за въстанието от 1918 год. Експозицията е оформена като блиндаж, който представя живота на българските войници в окопите по бойните полета.
- В единствената запазена възрожденска къща на територията на общината – Стойкова къща /архитектурен паметник на културата/ е разположена постоянна експозиция „Радомир – традиции и красота – из съкровищницата на музея“, представяща характерните за региона занаяти, традиции, обичай, облекла и пр. Тук традиционно се отбелзват пролетните празници, представят се възстановки на обичаи и се организират изложби, представяния на книги, срещи, дискусии по различни проблеми, характерни за музейната проблематика, както и ежегодно се организира „Нощта на музеите“.
- В другата музейна сграда „майка Парашкова и нейните деца“ /паметник на културата от национално значение/ е подредена изложба „Памет за род“, с тенденция да прерасне в постоянна за радомирските родове.
- Постоянна изложба на оригинални възрожденски икони, старопечатна литература и църковна утвар от Радомирско.

14.3. Нематериално културно наследство

Терминът културно-историческо наследство, по повод обхвата на неговото съдържание е бил и продължава да бъде много дискусионен в българската наука. Най-общо прието е, тук да се имат предвид всички следи от човешка дейност, както в материално, така и в духовно отношение, наследени от минали исторически епохи.

Историята на земите, които влизат в територията на днешната Радомирска община, датира от ранния неолит (6200 – 4900 г. пр. Хр.).

В община Радомир ежегодно се провежда Международен фолклорен детски фестивал „Сълънце иде“. Организира се от община Радомир, кметство и читалище „Благой Попов“ с. Дрен.

Читалище „Отец Паисий“ с. Извор, ежегодно организира и провежда регионален кулинарен конкурс.

В гр. Радомир всяка година се провежда традиционен фестивал „Тайнството на сурва“, където вземат участие сурвакарски групи от селата от общината, подрежда се и традиционна изложба от зимни ястия.

Самодейните колективи към всички читалища са ежегодни участници в регионални, национални и международни фестивали, носители на редица награди и отличия.

14.4. Обща оценка на потенциала, състоянието и проблемите на КИН в общината

Територията на община Радомир е богата на археологически паметници, които свидетелстват, че тук е процъфтявала една от най-блестящите древни цивилизации в Европа.

Водещо направление в дейността на историческия музей е издирване, проучване, експониране и социализиране на движимото и недвижимото културно наследство, както изграждане на съвременна музейна политика и култура.

Проучването, популяризирането, социализирането и правилното експлоатиране на културно-историческото наследство на радомирско е предпоставка за развитие на културен, религиозен, еко и пр. видове туризъм.

14.5. Изисквания към ОУПО

Практиката, културното наследство да бъде експлоатирано от неговите наследници датира от стари времена. Съвременните тенденции, обаче поставиха, и продължават да работят в посоката, тази експлоатация да не допуска компрометирането на културното наследство, по отношение неговата цялост, идентичност, качества и пр.

Системни археологически проучвания в общината не се извършват. Това пречи, както за попълване празноти в историята, така и на развитието на културен туризъм, а, от друга страна, позволява „развитие“ на иманярската дейност.

Предприемането на археологически проучвания на обекти от общината, тяхното консервиране, социализиране и включването им в маршрути за културен туризъм, биха били от изключително значение.

Единственият проучен археологически обект е „Античен производствен център“ в м. „Арбанас“, който също е в близост до международен път. Неговата социализация и създаване на необходимата инфраструктура биха го превърнали в обект за туризъм, посещения и отдих.

15. ПЛНОВА И ПРОЕКТНА ОБЕЗПЕЧЕНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

15.1. Осигуреност с действащи устройствени планове

Таблица 47. Действащи устройствени планове на територията на община Радомир

№	Населено място	Тип устройствен план	Одобрен със заповед №	ЕКАТТЕ
1	с. Байкалско	Кадастровен и регулативен план	III-163/14.03.1963 г.	02230
2	с. Белапица	Кадастровен и регулативен план	100,132/3.11.1950 г.	03277
3	с. Бобораци	Кадастровен и регулативен план	25/25.01.1989 г.	04529
4	с. Владимир	Кадастровен и регулативен план	III-140/25.03.1969 г.	11404
5	с. Горна Диканя	Кадастровен и регулативен план	III-144/ 1981 г.	16208
6	с. Гълъбник	Кадастровен и регулативен план	III-62/06.02.1974 г.	18263
7	с. Дебели Лаг	Кадастровен и регулативен план	26/25.01.1989 г.	20256
8	с. Долна Диканя	Кадастровен и регулативен план	РД 4-26/1984 г.	22085
9	с. Долни Раковец	Кадастровен и регулативен план	339/1969 г.	22490
10	с. Дрен	Кадастровен и регулативен план	III-336/08.06.1964 г.	23649
11	с. Друган	Кадастровен и регулативен план	84/08.03.1989 г.	24832
12	с. Жедина	Кадастровен и регулативен план	III-460/08.05.1975 г.	29060
13	с. Житуша	Кадастровен и регулативен план	III-570/1969 г.	29622
14	с. Извор	Кадастровен и регулативен план	III-841/30.12.1974 г.	32384
15	с. Касилаг	Кадастровен и регулативен план	256/16.05.1989 г.	36566
16	с. Кондофрей	Кадастровен и регулативен план	255/16.05.1989 г.	38265
17	с. Копаница	Кадастровен и регулативен план	53/07.01.1957 г.	38460
18	с. Кленовник	Кадастровен и регулативен план	III-570/1969 г.	41232
19	с. Кошарите	Кадастровен и регулативен план	2262/2261/2011/1947 г.	41251
20	с. Негованци	Кадастровен и регулативен план	1755,1756/09.03.1945 г.	51278
21	с. Поцърненци	Кадастровен и регулативен план	5268/24.09.1951 г.	57964

22	с. Прибой	Кадастрален и регулативен план	III-626/05.10.1961 г.	58311
23	гр. Радомир	Кадастрален и регулативен план	367/28.12.2001 г.	61577
24	с. Старо Село	Кадастрален и регулативен план	III-595/30.12.1969 г.	69064
25	с. Стефаново	Кадастрален и регулативен план	1231,1232/18.04.1949 г.	69239
26	с. Углярци	Кадастрален и регулативен план	5367/08.11.1951 г.	75023
27	с. Чуковец	Кадастрален и регулативен план	517/30.10.1989 г.	81709

15.2. Одобрени големи инвестиционни и инфраструктурни проекти

- Генерален план на летище „СОФИЯ УЕСТ“, 12.2012 г.

16. ОБЕМ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ОУПО

16.1. Обем и съдържание на текстовия материал към ОУПО в частта „Анализ на съществуващото положение“ (Диагноза)

Текстовите материали към ОУПО, в частта „Анализ на съществуващото положение“ (Диагноза), съдържат раздели за:

Регионални проблеми:

Пространствени, икономически, социални, културни, екологични, комуникационни и др.;

Социално-икономически условия и проблеми:

Демография, в т.ч. брой, еволюция на развитие, структура (полова, възрастова, социална), тенденции на развитие.

Структура на заетостта, в т.ч. отрасли, сектори на дейност, социална и професионална категоризация, тенденции на развитие.

Икономическа база, в т.ч. отрасли (промишленост, селско и горско стопанство, туризъм, строителство, транспорт, енергетика и др.) с техните показатели (брой работни места, обем на произведената продукция, локализация и др.), структура на собствеността, ефективност, регионални характеристики.

Райони със специфични проблеми.

Территориални проучвания:

Релеф, климат, геология и хидрология, флора, фауна, поземлен ресурс по фондове за територията на община Радомир: населени места и други урбанизирани територии, земеделски земи, горски фонд, защитени територии, нарушен територии; за територията на общинския център гр. Радомир: жилищни територии, производствено-складови територии, територии за озеленяване, терени за спорт и развлечения, територии за обществено обслужване, територии с обекти на културното наследство, територии за курортно-туристическо и вилно строителство, територии за мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура), структура на собствеността (държавна собственост – изключителна, публична и частна, общинска собственост – публична и частна, собственост);

Обитаване:

Количествено и качествено състояние на жилищния фонд, структура на собствеността, видове (типове) пространствени структури на обитаване, технико-икономически характеристики на видовете (типовете) обитаване, градска динамика.

Здравеопазване:

Териториално разположение на мрежата от обекти, видове лечебни заведения по нива на обслужване (доболнична и болнична помощ, центрове за спешна медицинска помощ, диспансери, рехабилитационни центрове и др.), собственост.

Образование:

Териториално разположение на обектите, образователни равнища, собственост.

Култура:

Териториално разположение, значимост, собственост.

Социални дейности:

Териториално разположение на обектите, значимост, собственост.

Техническа инфраструктура:

Трасета и съоръжения, технически параметри на електроснабдителната, водоснабдителната, канализационната, далекосъобщителната и други мрежи, пътна (улична) мрежа (класификация, състояние), радио- и телевизионно покритие, покритие с други комуникационни системи, пречистване на отпадъчните води, сметосъбиране и третиране на отпадъците, депа за отпадъци.

Отдих и туризъм:

Обекти, количество, задоволеност, състояние, оценка, значимост, собственост, влияние в общото икономическо развитие.

Екологично състояние:

Замърсяване на въздуха, водите и почвите, категоризация, характеристика на вредните емисии.

16.2. Обем и съдържание на текстовия материал към ОУПО в частта „Прогноза“

Текстовите материали към ОУПО, в частта прогноза, съдържат раздели, относящи се за:

Социално-икономическо развитие (прогноза за):

Демографско развитие (песимистичен, оптимистичен и реалистичен вариант), икономическо развитие (промишленост, селско и горско стопанство, транспорт, строителство, туризъм и др.), развитие на социалната база (образование, здравеопазване, култура, социални дейности), приоритети за реализация, връзка с планове и стратегии от по-високо йерархично равнище, имащи отношение към развитието на територията.

Пространствено развитие:

Основно предназначение на териториите, режими на устройство и параметри за натоварването им, развитие на урбанизираните територии и на техническата инфраструктура, развитие на общинския център – гр. Радомир.

Екологични условия:

Прогноза за въздействия върху околната среда от социално-икономическото и пространственото развитие и мероприятия за подобряване на средата.

Правила и нормативи за прилагане на ОУПО, които включват условията, при които може да се изменя планът, задължителните изисквания към подробните устройствени планове (ПУП), допустимите натоварвания на териториите и др.

Текстовите материали се окомплектоват в папки формат А4 или А3 и съдържат следните задължителни елементи:

Титулна страница, на която се отразяват:

- Видът на плана – общ устройствен план (предварителен проект).
- Обектът на планиране – община Радомир.
- Изпълнителят – физическо или юридическо лице.
- Възложителят.
- Главният проектант – квалификационна степен, име, презиме, фамилия, номер на документа за правоспособност, подпись.
- Трите имена на лицето, представляващо и/или управляващо юридическото лице, извършило проектирането.

Втора (вътрешна) страница, на която се представя списък на авторския колектив, участвал в изработването на ОУП на общината – проектанти, сътрудници, консултанти и технически лица. Препоръчва се срещу името на всеки член на авторския екип да се посочи конкретното му участие, съобразно точките и подточките от съдържанието на текстовите и графичните документи.

Трета страница, на която се посочва съдържанието на текстовия и графичния материал.

Обемът на текстовите материали не се ограничава, както и приложените към него допълнителни таблици, фигури и схеми.

Графичните материали към ОУПО илюстрират посочените текстови материали и биват два вида – основни и допълнителни.

Основните графични материали са задължителни, а допълнителните графични материали се изготвят по преценка на разработващия плана колектив.

16.3. Съдържание на основните графични материали

Основните графични материали се изработват съгласно Таблица 2 на Приложение №2 към чл.69 от Наредба №8 и съдържат следните допълнителни задължителни елементи:

Вид и териториален обхват на плана, мащаб, фаза на проектиране (надписите се помещават в дясната или лявата част на чертежа, по изключение и на друго подходящо в композиционно отношение място).

Географски посоки и данни за ветровия режим.

Таблица с информация за: изпълнителя, възложителя, вида на плана, фазата и мащаба на проекта, датата на завършване на проекта, проектантите – с тяхната специалност, име, фамилия и подпись (таблицата се нанася в долния десен ъгъл на всеки задължителен графичен материал).

Друга допълнителна графична информация: таблици, легенди за изразните средства, текстовите описание и други (тези елементи се разполагат в свободните полета на чертежа и се композират по преценка на водещия проектант).

Основните графични материали се представят залепени на платно или на друг устойчив материал, позволяващ тяхното интензивно и многократно използване.

Допълнителните графични материали към ОУПО съдържат: карти, схеми, графики, фотоси и други материали, които се разработват и представят по преценка на разработващия екип в избран от авторите обем и графичен вид. Те нямат задължителен характер.

16.4. Съдържание на окончателния проект за ОУПО

Изисквания към документацията на окончателния ОУПО:

Окончателният проект на ОУПО съдържа текстовите и графичните материали на предварителния проект, коригирани и допълнени съобразно решенията на експертните съвети, проведените обществени обсъждания и становищата на заинтересуваните централни и териториални администрации.

Текстовите материали към предварителния проект на ОУПО се допълват с доклад за изпълнение на препоръките. Към финалните документи се изработва и съкратен доклад на обяснителната записка в обем 35 - 50 страници текст и 5 - 8 схеми формат А4 или А3.

Графичните материали към окончателния проект на ОУПО, към които има препоръки и бележки, се изработват наново.

Към окончателния проект на ОУПО се разработват „Правила и нормативи за прилагане на ОУПО“.

17. ПРИЛАГАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ПЛАНА

17.1. Правила и нормативи за прилагане на ОУПО

Изисквания към „Специфичните правила и нормативи за прилагане на ОУПО“:

Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО са неразделна част от плана и се изготвят в съответствие с действащата нормативна уредба на страната. В случаите, когато е налице необходимост от въвеждане на специален режим на устройство и контрол за дадени територии се изготвя и Раздел „Специфични правила и нормативи за прилагане на ОУПО“. Такива територии, съгласно Наредба №7, са: „територии или части от тях с особена териториалноустройствена защита и територии с режим на превантивна устройствена защита“. Тези два вида територии са ясно формулирани и описани в § 5, т.4 и т.5 от ЗУТ, според които:

„Територии с особена териториалноустройствена защита“ са защитените територии за природозащита по Закона за защитените територии, за културно-историческа защита по Закона за културното наследство, други територии със специфична характеристика, чийто режими на устройство и контрол се уреждат в отделни закони (високопланинските и крайграницните територии, морското крайбрежие, територията на столицата и други), свлачищните територии, санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води – публична държавна собственост съгласно Закона за водите“;

„Територии с режим на превантивна устройствена защита“ са определени с концепции и схеми за пространствено развитие и с устройствени планове територии, които притежават висока природно-ландшафтна, екологическа и културна стойност, но не са обявени за защитени със специален закон“.

Обхватът и режимът на устройството на тези два вида територии се определят с концепции и схеми за пространствено развитие и устройствени планове (в това число и ОУПО), съгласно чл.10, ал.(2) и ал.(3) на ЗУТ.

Предвид наличието на множество територии в рамките на община Радомир, които отговарят на цитираната по-горе формулировка на ЗУТ, за прилагането на ОУПО в тези територии следва да се разработят „специфични правила и нормативи“, които да отговарят на следните основни изисквания:

Да дефинират точно броя, вида, местоположението, границите и спецификата на всяка отделна територия с особена териториалноустроителна защита или с режим на превантивна устройствена защита;

Да регламентират специфичен устройствен режим за всяка една от тези територии, отговарящ най-добре на нейната специфика и отразяващ изискванията, заложени в съответната заповед за нейното обявяване или план за управление (ако има такива);

Да параметрират допустимите дейности и ограничительните режими в тези територии, които да гарантират тяхното съхраняване и опазване;

Да предвидят средствата за контрол на прилагането на „специфичните правила и нормативи“ и начините за осъществяване на предвижданията, залегнали в тях, както и органа, оторизиран да контролира тяхното спазване.

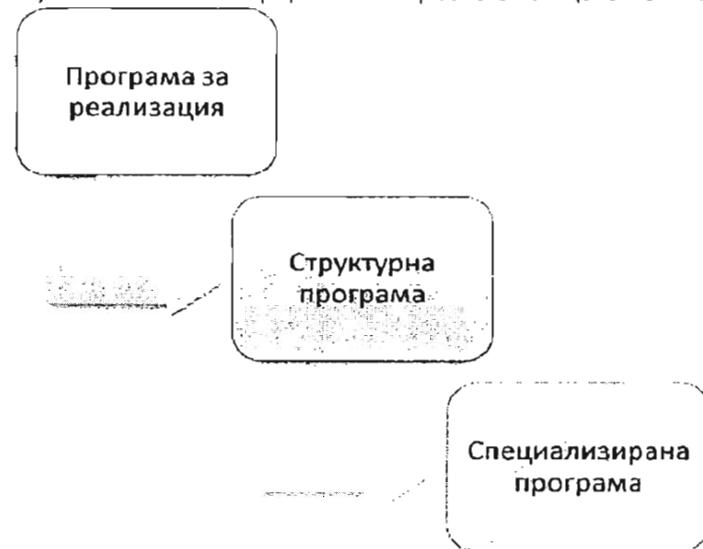
17.2. Последващо устройствено планиране

Според постановките на действащата към момента нормативна уредба в Република България, с влизането в сила на Окончателният проект за ОУПО приключва напълно процесът по устройствено планиране на територията.

За да може ОУПО да се превърне в работещ инструмент за управление на урбанизационните процеси в общината, е необходимо да бъде разработена специална Програма за неговата реализация, която да структурира, систематизира и илюстрира заложените в ОУПО урбанистични намеси в отделните територии, както и да служи като инструмент за проследяване на развитието на тяхната бъдеща реализация.

Програмата за реализация на ОУПО следва да се диференцира на отделни структурни програми, съответстващи на различните функционални направления - обитаване, труд, отдих и туризъм, обществено обслужване, техническа инфраструктура и други специфични тематични направления, характерни за разглежданата територия (по преценка на разработващия колектив).

Всяка от тези структурни програми би следвало да е съставена от набор от специализирани програми за реализация. Например – Структурна програма „Обитаване“ може да включва следната съвкупност от специализирани програми: „Реконструкция на амортизирания жилищен фонд в териториите, населени с малцинствени групи“, „Изграждане на социални жилища“ и др. Конкретният набор и формулировка на структурните и специализираните програми зависи от спецификата и проблемите на разглежданата територия, но при всички случаи се запазва юрархичната връзка от общото към частното.

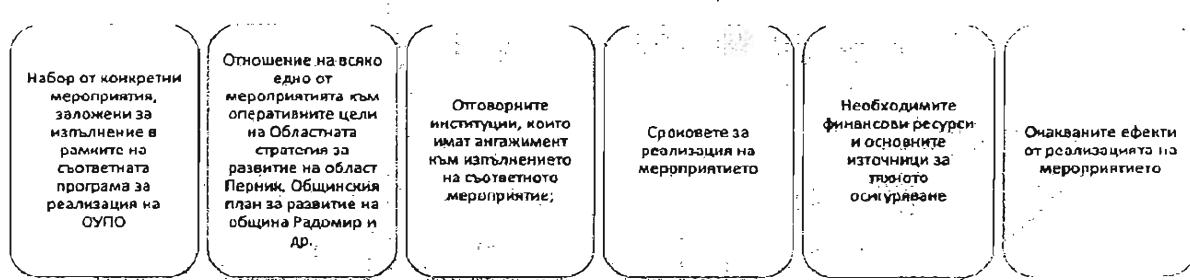
Фиг. 6. Йерархични структурни връзки на Програмата за реализация на ОУПО

Реализацията на всяка отделна специализирана програма спомага за реализацията на цялостната структурна програма, а тя от своя страна има своя принос за реализацията на общия устройствен план на общината.

Описаната по-горе програма е предназначена да координира действията на всички структури, имащи отношение към развитието и устройството на територията на община Радомир.

При разработването на Програма за реализация на ОУПО следва да се осигурят условия за прилагането на интегриран подход за устойчиво социално-икономическо и пространствено развитие на разглежданата територия.

В структурно отношение Програмата за реализация на ОУП на община Радомир следва да включва елементите, посочени в следващата схема.

Фиг.7. Съдържание на структурата на Програмата за реализация на ОУПО

Добре е подобна програма за реализация следва да бъде изготвяна за всеки следващ мандат от управлението на местната власт, за да могат органите на местното самоуправление и местната администрация се ангажират да изпълнят набор от конкретни цели и задачи, заложени в ОУПО.

Контролът върху прилагането на Програмата за реализация на ОУПО следва да се осъществява посредством представянето на ежегодни доклади за изпълнението на плана пред съответните оторизирани органи или представители на гражданското общество.

Формулирането на подобна Програма за реализация на ОУПО до голяма степен гарантира успешното прилагане на плана по време на целия му прогнозен хоризонт на действие и спомага за по-доброто обвързване на последващите устройствени инициативи с предвижданията, залегнали в ОУПО.

17.3. Изисквания, свързани с етапното реализиране на устройствените мероприятия

Целта на Плановото задание е да формулира и обоснове основните изисквания към новия Общ устройствен план на община Радомир.

Тъй като вече подробно разгледахме предназначението, целите и задачите, които си поставя Плановото задание, тук само ще обобщим, че Плановото задание има две компоненти – текстова и графична (Опорен план).

Така изгответо двукомпонентно Планово задание се одобрява и приема от Възложителя в установения срок и е основание за стартиране на Процедура за избор на Изпълнител по Закона за обществените поръчки (ЗОП). От екипите, участващи в конкурса се изисква на базата на предоставеното от общината Планово задание да изготвят Устройствена концепция за ОУПО, което се явява по същество първият етап на изготвяне на общия устройствен план.

Процесът на разработване на общ устройствен план на община Радомир следва да се структурира в три основни етапа. Всеки от тези етапи притежава относителна степен на завършеност, ситуиран е ясно в съответен времеви интервал и приключва с определена форма на санкция и одобрение от страна на заинтересованите страни (държава, община, бизнес, гражданско общество, неправителствени организации).

Тези два етапа са:

1. Устройствена концепция за ОУПО.
2. Предварителен ОУПО
3. Окончателен ОУПО.

➤ Първи етап - Устройствена концепция за ОУПО

Този етап се изразява в провеждането на конкурс за избор на изпълнител на плана, като всеки екип участва със своя устройствена концепция, представяща неговата теза за развитие на територията при прогнозния хоризонт на действие на ОУПО, заложен в Плановото задание.

Концепцията следва да се базира на направените в аналитичната част на Плановото задание проучвания и да се съобразява с отправените препоръки и насоки в методическия му раздел. Графичната част на устройствената концепция се изработка върху предоставения Опорен план и съпътстващите го пояснителни схеми.

Устройствена концепция съдържа минимум три основни фази на разработване.

Първата фаза се изразява в поставянето на диагноза на състоянието на разглежданата урбанистична система. Тази диагноза се базира на предоставените в Плановото задание анализи и заключения и се подкрепя, при необходимост, от допълнителни проучвания, направени по преценка на авторския колектив, участващ в конкурса. Целта на тази фаза е да установи и систематизира наличните проблеми в територията в тяхната цялост и комплексност и да набележи възможните алтернативи за решаването им. Фазата има по-скоро текстови характер и е база и обосновка за вземане на по-нататъшни устройствени решения за намеса в териториалната структура.

Втората фаза се състои в графичното отлагане на поставената диагноза върху разглежданата територия, под формата на т. нар. "Проблемна карта". Проблемната карта се изготвя върху и в мащаба на Опорния план и е своеобразно зониране на територията, което се извършва не само на база функционален признак (като е при Опорния план), а на база установени обособени проблемни територии. По този начин разглежданата урбанистична система се представя графично като набор от отделни подсистеми, всяка от които притежава относителна завършеност и има сходни урбанистични проблеми, което позволява общ подход при решаването им. Например „зоната за труд“, представена в

Опорния план като една цялостна „предимно производствена територия”, в Проблемната карта може да се раздели на отделни по-малки зони, всяка със своя специфика и проблематика: зона с влошена екологична обстановка; зона със занемарен и изоставен сграден фонд, подлежаща на конверсия; зона с бурно и хаотично развитие на малки и средни предприятия и т.н. Проблемната карта се изготвя и представя в избран от авторите графичен вид, който по подходящ начин да илюстрира направените от екипа анализи и разсъждения.

Третата фаза се изразява в разработването на устройствена концепция, изобразяваща тезата на авторите за бъдещото развитие на територията. След като, в предходните две фази, екипът е установил и илюстрирал текстово и графично проблемите в отделните територии и е наблюдал алтернативите за решаването им, се пристъпва към конкретното авторово предложение за урбанистична намеса в територията, с оглед подобряване на устройството на разглежданата система. Това предложение се базира на избор на оптимален (според разработващия екип) вариант за развитие - от една страна - на урбанистичната структура като цяло, а от друга - на отделните й съставни елементи.

Тъй като различните екипи, участващи в конкурса за ОУПО, развиват и представят своя собствена интерпретация на fazите - диагноза и проблемна карта, то съвсем естествено понякога се наблюдават и значителни различия в крайния продукт от разработката - урбанистичната концепция.

Именно това е целта на този първи етап от разработването на ОУПО – да събере и оцени визите на различните автори за развитието на дадената територия, да отсее по-значимите и стойностни от тях и да избере най-подходящия екип за по-нататъшното разработване на плана.

➤ Втори етап – Предварителен ОУПО

След като вече е избран конкретен Изпълнител, се преминава към разработването на предварителния общ устройствен план на общината.

Предварителният ОУПО следва да се яви детализация и доразвитие на вече направеното от дадените автори предложение, което има нужда да се прецизира и обогати с допълнителни проучвания, анализи и хипотези, които да обосноват неговата практичесност и целесъобразност.

Етапът на разработване на предварителния ОУПО се състои от минимум пет фази.

Първата фаза се изразява в провеждането на допълнителен обстойен анализ на разглежданата територия, който поради обективни причини (времева и ресурсна ограниченост) не е могъл да бъде разгърнат в пълен мащаб при предходните етапи на работа. В тази фаза екипът прави всички необходими проучвания и изследвания на дадената урбанистична структура, като по този начин допълва и систематизира набрания до този момент изходен материал.

Втора фаза: Формирането на цялостна и пълноценна аналитична база данни е основание да се премине към втората фаза на разработката – корекция и актуализация на поставената диагноза. В тази фаза авторският колектив преразглежда и (ако е необходимо) нанася необходимите промени в първоначално дефинираната диагноза на урбанистичната система. В резултат на това, екипът формулира една относително завършена, цялостна и коректна „картина“ на урбанистичната действителност.

Трета фаза: На базата на поставената вече актуална диагноза, в третата фаза на разработката авторите изготвят професионално аргументирана прогноза за развитие на урбанистичната система. Основно изискване към прогнозните разчети е те да се разработят

най-малко в три варианта – пессимистичен, реалистичен и оптимистичен (според възприетата от специализираната литература и нашата законодателна практика терминология). Както вече стана ясно, върху развитието на дадена териториална структура въздействие оказват комплекс от фактори, някои от които са със стимулиращ, а други са със задържащ (ограничаващ) характер. Когато превес в развитието на урбанистичната система имат първата група фактори е налице оптимистична прогноза за развитие на територията, а когато превесът пада върху втората група фактори – се реализира пессимистичната прогноза. Прогнозните разчети, които остават „заключени“ между оптимистичния и пессимистичния сценарий за развитие, спадат към реалистичните прогнози. Те са напълно възможни и реални сценарии на развитие – резултат от комбинираното въздействие и на двете групи фактори.

Четвъртата фаза на разработката се изразява в оценката на предложените прогнозни разчети и избор на оптимален вариант за развитие на териториалната единица. За разлика от времето на т. нар. „твърдо планиране“ отпреди 1989г., когато прогнозата за развитие на системата е била строго фиксирана и не е имала неизвестни променливи, влияещи върху нейната траектория, то към настоящия момент сме свидетели по-скоро на т. нар. „меко планиране“. Наличието на множество динамични фактори, влияещи върху развитието на системата в съвременното общество, прави невъзможно „твърдото“ и еднозначно прогнозиране на нейното поведение в бъдеще. Ето защо при „мекото планиране“ не се борави с ясно фиксирана траектория на прогнозните разчети, а по-скоро с определяне на вероятното поведение на системата при едни или други комбинации от влияещи променливи. Целта на съвременното устройствено планиране е да „задържи“ системата в едно относително балансирано състояние, „заключено“ между пессимистичния и оптимистичния сценарий за развитието ѝ, без да се опитва по директивен път да контролира поведението ѝ.

Пета фаза: След избора на оптимален вариант за развитие на разглежданата територия се преминава към последната пета фаза – окончателното изготвяне на предварителен ОУПО. По отношение на обема, структурата, обхвата и съдържанието той се изготвя съобразно изискванията, заложени в Закона за устройство на територията и Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове (със съответните изменения и допълнения, влезли в сила към момента на изготвяне на проектната документация). По същество той е аналогичен на вече разгледаната по-горе устройствена концепция. Разликата се състои в това, че предварителният ОУПО е подкрепен с много повече доказателствен материал и експертни становища (анализи, диагнози и прогнози) и в този смисъл е значително по-реален, целесъобразен и професионално аргументиран.

Този предварителен ОУПО подлежи на обществено обсъждане и одобряване от съответните оторизирани органи и е основание за преминаване към следващия етап – изготвянето на окончателния ОУПО.

➤ Трети етап – Окончателен ОУПО

Окончателният ОУПО се разработва на базата на одобрения предварителен ОУПО, с отразени и нанесени корекции и препоръки, отправени от съответните оторизирани органи (в това число и проведените обществени обсъждания).

По отношение на обема, структурата, обхвата и съдържанието той е аналогичен на предварителния ОУПО и се изготвя съобразно изискванията, заложени в Закона за устройство на територията и Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове (със съответните изменения и допълнения, влезли в сила към момента на изготвяне на проектната документация).

Окончателният ОУПО подлежи на обществено обсъждане и одобряване от съответните оторизирани органи. Решението за одобряване на плана се обнародва в „Държавен вестник“. То е окончателно и не подлежи на обжалване.

Изисквания към проектната документация

Всеки от изброените три етапа на разработване на ОУП на община Радомир се изготвя и представя под формата на текстови и графични материали, илюстриращи вижданията на авторския колектив за урбанистично развитие на разглежданата територия. Те трябва да отговарят, по структура и съдържание, на технологичната последователност на изпълнение на проектно-проучвателните работи по описаните в предходната точка етапи и подетапи.

Текстовите и графичните материали се изготвят съобразно изискванията на нормативната уредба – Закон за устройство на територията и Наредба №8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове (със съответните изменения и допълнения, влезли в сила към момента на изготвяне на материалите).

Изисквания към авторския колектив

Авторският колектив за изработване на ОУПО (предварителен и окончателен проект) се определя чрез провеждането на Конкурс за избор на Изпълнител по Закона за обществените поръчки (ЗОП).

Всеки екип участва със своя устройствена концепция, представяща неговата теза за развитие на територията през прогнозния хоризонт на действие на ОУПО.

Изборът на Изпълнител се извършва въз основа на три основни критерия:

1. качества, пълнота и комплексност на представената „Устройствена концепция за изработване на общ устройствен план на община Радомир“;
2. срок, за който ще се изготви плана, във всичките му фази;
3. цена на разработката.

Спечелилият конкурса колектив сключва договор с община Радомир за изработване на следващите два етапа – предварителен и окончателен проект на ОУПО.

Този авторски колектив следва да бъде формиран от набор от специалисти – проектанти, сътрудници, консултанти и технически лица.

Проектантите следва да бъдат утвърдени в практиката експерти по основните професионални направления, залегнали в плана: архитекти, урбанисти, инженери – специалисти по отделните елементи на техническата инфраструктура (транспортна инфраструктура, електроснабдяване, водоснабдяване и канализация, далекосъобщения и т.н.), ландшафтни архитекти и други специалисти, съобразно спецификата на плана.

Сътрудниците следва да бъдат експерти по отделните функционални системи и проблемни направления, залегнали в плана като: географи, демографи, статистици, икономисти, социолози, екологи и други специалисти с необходимите компетенции в съответното проблемно направление.

Тези две групи експерти формират основното ядро на авторския колектив. Към него, по преценка на ръководителя на екипа, биха могли да се привлекат и съответните консултанти. Тяхното участие в процеса на изготвяне на плана е епизодично и обвързано с разрешаването на конкретна проблемна зона.

За подпомагане на работата на експертите и консултантите се осигурява необходимия **технически персонал**, ангажиран с набирането, обработването, съхраняването, систематизирането и представянето на необходимата текстова и графична информация.

Професионалната квалификация и практическия опит на членовете на авторския екип (без техническия персонал) се доказват със следните документи:

1. диплома за завършено висше образование по съответната специалност, образователно-квалификационна степен;
2. свидетелство за научно звание (ако има такова);
3. професионална автобиография;
4. пълен списък с участие в проекти в сферата на социално-икономическото развитие и устройственото планиране;
5. референции за изпълнени проекти;
6. други документи, доказващи професионална квалификация и практически опит в съответната сфера на компетенция на специалиста.

При изготвянето на финалната проектна документация, като задължителен елемент на текстовата част се прилага списък на авторския колектив, участвал в изработването на плана – проектанти, сътрудници, консултанти и технически лица. Препоръчва се срещу името на всеки член на авторския екип да се посочи конкретното му участие, съобразно точките и подточките от съдържанието на текстовите и графичните материали.

Срокове за изработване на ОУПО

Ефективното работно време за изготвяне на ОУПО се определя от Възложителя – община Радомир, като общо за изработването на всички етапи са необходими приблизително 20 календарни месеца, разпределени по фази, както следва:

- устройствена концепция за ОУПО – около 4 календарни месеца;
- предварителен ОУПО – около 12 календарни месеца;
- окончателен ОУПО – около 4 календарни месеца.

Експертните и обществените обсъждания се извършват в два цикъла – по един цикъл съответно за съгласуването и одобряването на предварителния и окончателния проект за ОУПО. Времето, необходимо за тяхното провеждане, както и времето необходимо за работата на техническата комисия, не се включват в ефективното работно време.

18. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- Закон за устройство на територията – в сила от 31.03.2001г.;изм. и доп. ДВ, бр. 28/19.03.2013г.
- Закон за опазване на околната среда – обн. ДВ, бр. 91/25.09.2002г.; изм. ДВ, бр. 27/15.03.2013г.
- Закон за културното наследство – в сила от 10.04.2009г.; изм. ДВ, бр 15/15.02.2013г.
- Закон за водите – в сила от 28.01.2001г.; изм. ДВ, бр. 82/26.10.2012г.
- Закон за защитените територии – отразена деноминация от 05.07.1999г.; изм. ДВ, бр. 27/15.03.2013г.
- Закон за биологичното разнообразие – обн. ДВ, бр. 77/09.08.2002г.; изм. и доп. ДВ,бр. 27/15.03.2013г.
- Закон за горите – в сила от 09.04.2011г.,изм. и доп. ДВ,бр. 27/15.03.2013г.
- Наредба 8 – за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове – в сила от 01.08.2001г.; изм. ДВ, бр. 66/25.07.2008г.
- Наредба 7 – за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони – обн. ДВ, бр. 3/13.01.2004г.; изм. ДВ, бр. 63/02.08.2005г.

- Национална концепция за пространствено развитие (2013 – 2025г.)
- Общински план за развитие на община Радомир (2006 – 2013)
- Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2011 г. на Регионалната инспекция по околната среда и водите – гр. Перник
- Ревизионен доклад на Държавно лесничество „Радомир“
- Генерален план на летище „София Уест“
- Подробен устройствен план на гр. Радомир
- Копралев, И. и колектив. География на България. Физическа география. Социално – икономическа география. София, Географски институт при БАН, ФорКом, 2002.
- Данни от Националния статистически институт
- Данни от Министерство на земеделието и храните
- Данни от Регионалната инспекция по околната среда и водите – гр. Перник
- Данни от централните и териториални администрации
- Данни от местните общински структури
- Данни от експлоатационните дружества
- Официален сайт на община Радомир – www.radomir.bg
- Официален сайт на Българските държавни железници – www.bdz.bg

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1 – Наименования и управление на населените места е община Радомир

град Радомир - Кметство
с. Долни Раковец - Кметство
с. Стефаново - Кметство
с. Долна Диканя - Кметство
с. Друган - Кметство
с. Дрен - Кметство
с. Извор - Кметство
с. Копаница - кметски наместник
с. Кленовик - кметски наместник
с. Гълъбник - кметски наместник
с. Кондофрей - кметски наместник
с. Горна Диканя - кметски наместник
с. Прибой - кметски наместник
с. Старо село - кметски наместник
с. Владимир - кметски наместник
с. Николаево - кметски наместник
с. Борнарево- кметски наместник
с. Негованци- кметски наместник
с. Касилаг- кметски наместник
с. Чуковец- кметски наместник
с. Жигуша- кметски наместник
с. Кошарите- кметски наместник
с. Беланица- кметски наместник
с. Жедна- кметски наместник
с. Байкалско - кметски наместник

с. Драгомирово- кметски наместник
с. Поцърненци- кметски наместник
с. Бобораци- кметски наместник
с. Червена могила- кметски наместник
с. Углярци- кметски наместник
с. Радибош- кметски наместник
с. Дебели лаг- кметски наместник

Приложение 2 – Пътища в община Радомир

Пътищата от Републиканската пътна мрежа, в границите на община Радомир са:

- I клас:
 - Път I-1 (E79) - „София- Кулата“, от км.299+300 до км.313+800 (дължина на пътя в границите на Общината – 14,5 км.); габаритни размери:
 - Път I-6 (E871) - „Гюешево – София“, от км.42+480, приблизително до км.70+200 (дължина на пътя в границите на Общината 27,72 км.);
- III клас:
 - Път III-627 – „Горна Диканя – Радомир“, от км.23+500, приблизително до км.55+600 (дължина на пътя в границите на Общината 32,1 км.);
 - Път III-603 – „Радомир – Копаница“, от км.0+000, приблизително до км.9+900 (дължина на пътя в границите на Общината 9.900 км.);
 - Път III-623 – „Кюстендилска област – Извор – Земен“, от км.17+490, приблизително до км.35+900 (дължина на пътя в границите на Общината 18,41 км.);
 - Път III-604 – „Върба – Жедна“, от км.0+000, приблизително до км.12+200 (дължина на пътя в границите на Общината 12,2 км.);
 - Път III-6233 – „Земен – Блатешница – Драгомирово“, от км.9+900, приблизително до км.15+600 (дължина на пътя в границите на Общината 6,1 км.);
 - Път III-6032 – „Лесковец – Батановци“, от км.0+000, приблизително до км.1+500 (дължина на пътя в границите на Общината 1,5 км.);
 - Път III-6041 – „Жедна – Гълъбник – I-1“, от км.0+000, приблизително до км.16+900 (дължина на пътя в границите на Общината 16,9 км.).

Фиг.1. Схема на републиканските пътища

Пътищата от общинската пътна мрежа са:

- Път № PER1120/стар №10031: I – 1, Долна Диканя – Дупница / - Дрен
От км 0,000 до км 2,300
Дължина (км) 2,300
- Път № PER1123/стар № 60019+M10: I- , Извор – Радомир / - Прибой –
Поцъренци/PER3136
От км 0,000 до км 5,125
Дължина (км) 5,150
- Път № PER1131/стар №62722: III-627/ Друган – Старо село - /I – 1/
От км 0,000 до км 4,700
Дължина (км) 4,700
- Път № PER2126/стар №60305: /III – 603, Копаница – Косача/ - Радибош – яз.
Пчелина
От км 0,000 до км 8,000
Дължина (км) 8,000
- Път № PER2127/стар №60404:/ III – 604, Бобанци – Жедна / - Негованци - / I- 6 /
От км 0,000 до км 5,400
Дължина (км) 5,400
- Път № PER2129/стар №62324: /III-6041/ Гъльбник – Граница община (Радомир -
Дупница) - / I- 1 /
От км 0,000 до км 3,100
Дължина (км) 3,100
- Път № PER2130/стар №62721: / III-327, Алино – Долна Диканя / - Горна Диканя –
Дрен - / I – 1 /
От км 0,000 до км 9,500
Дължина (км) 9,500
- Път № PER2133/стар №62725: /III- 627, Долна Диканя – Друган / - Владимир
От км 0,000 до км 2,700
Дължина (км) 2,700
- Път № PER2134/стар №62727: / III- 627, Друган – Радамир / - Стефаново – Кондофей
/ III – 6041 /
От км 0,000 до км 9,200
Дължина (км) 9,200
- Път № PER2135/стар №62729: / PER2134, Стефаново – Кондофей / - Долни Раковец
От км 0,000 до км 0,900
Дължина (км) 0,900
- Път № PER3121/стар №60012(1):/ I- 6, Кюстендил – Радомир / - Углярци
От км 0,000 до км 4,800
Дължина (км) 4,800

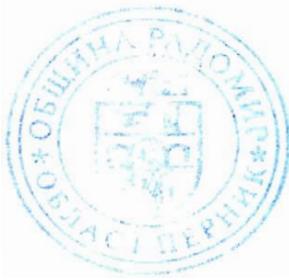
- Път № PER3122/стар №60016:/I – 6, Извор – Радомир / - Беланица - / III – 604 /
От км 0,000 до км 3,000
Дължина (км) 3,000
- Път № PER3124/стар №60021(1):/I – 6/Радомир – жп гара Радомир – Бонарево
От км 0,000 до км 3,200
Дължина (км) 3,200
- Път № PER3125/стар №60039: /PER3124, Радомир – Бонарево / - Николаево
От км 0,000 до км 1,800
Дължина (км) 1,800
- Път № PER3128/стар №62313: / III – 623, Жедна – Извор /Житуша - /KNL 1002 /
От км 0,000 до км 5,400
Дължина (км) 5,400
- Път № PER3132/стар №62724: / III – 627 / Друган – м. Грамада
От км 0,000 до км 1,400
Дължина (км) 1,400
- Път № PER3136/стар №62328(3): / I – 6, Извор – Радомир / - Поцъренци - ???К....
От км 0,000 до км 3,700
Дължина (км) 3,700
- Път № PER3137/стар № M2: /I- 6 / Радомир – х. Орлите
От км 0,000 до км 5,300
Дължина (км) 5,300
- Път № PER3138/стар № M3: /III- 327, Друган – Радомир / - Подстанция Червена
могила
От км 0,000 до км 2,900
Дължина (км) 2,900
- Път № PER3139/стар № M6: /I – 6/ Радомир – маx. Арабанас
От км 0,000 до км 2,300
Дължина (км) 2,300

Приложение 3 - Мрежи високо и средно напрежение

➤ Мрежи високо напрежение

Трасетата на мрежите високо напрежение преминаващи през общината, са следните:

- От ТП „Млекоцентрала“ до ТП „Порецелан“
- От ТП „Млекоцентрала“ до П/СТ „Зоте“
- От П/СТ „Радомир“ до ТП „Автогара“ и ТП „Детска градина“
- От ТП „Лилия“ до ТП „Парка“
- От ТП „Радомирска република“ до ТП „Промком“
- От ТП „Мелница“ до ТП „Тополи“
- От ТП „Радомирска република“ до ТП „Хидрофор“

- От ТП „Хидрофор“ до ТП „Александър Стамбoliйски“
- От ТП „Гимназия“ до ТП „Марек“
- От ТП „Бащевица“ до ТП „Мечта“
- От ТП „Хотела“ до ТП „Марек“
- От ТП „Райко Даскалов“ до ТП „Арката“
- От ТП „Арката“ до ТП „Зенит“
- От ТП „Болница“ до ТП „Батак“
- От ТП „Батак“ до ТП „Александър Стамбoliйски“
- От ТП „Болница“ до ТП „Трети март“
- От ТП „Здравец“ до ТП „Иглика“
- От ТП „Иглика“ до ТП „Лилия“
- От ТП „Райко Даскалов“ – техникума – до ТП „Хотела“
- От ПК „Пчелински квартал“ (Острец) до ТП „Пчелински квартал“
- От ТП „Хотела“ до ТП „Поща“
- От ТП „Бащевика“ до ПК „Бащевица“
- От ПК „Бащевица“ до ТП „Зенит“
- От РП до ТП „Ное“
- От ТП „Мелницата“ до ТП „Пчелински квартал“
- От ТП „Пчелински квартал“ до ТП „Черквата“
- От ТП „Промкомбинат“ до ТП „Детска градина“
- От ТП „Промкомбинат“ до ТП „Хидрофор“
- От ТП „Гимназия“ до ТП „Марек“
- От ТП „Черква“ до ТП „Бучало“
- От ТП „Марек“ до ТП „Люлякова“
- От УКТП „Бучало“ до ТП „Черква“
- От П/СТ „Радомир“ до ТП „Детска градина“ и ТП „Автогара“
- От „Бучалото“ до „Лозята“ и РП
- От РП до ТП „Поща“
- От РП до ТП „Тополи“
- От РП до П/СП
- От ТП „Тополи“, през ТП „Здравец“ до П/СТ „Радомир“
- От ТП „Арка“ до ТП „Бащевица“ и „Кула“
- От ТП „Порцелан“ до ТП „Промкомбинат“
- От ТП „Промкомбинат“ до ТП „Иван Вазов“
- От ТП „Иван Вазов“ до ТП „Детска градина“
- От ТП „Детска градина“ до ТП „Лебед“
- От ТП „Пчелински квартал“ до „Станке Димитров“
- От ТП „Станке Димитров“ до ТП „Мелницата“
- От ТП „Станке Димитров“ до ТП „Парка“
- От ТП „Мелницата“ до ТП „Лилия“
- От ТП „Мелницата“ до ТП „Тополи“
- От ТП „Тополи“ до ТП „Люлякова“
- От ТП „Лозята“ за ТП „Петрол“
- От ТП „Петрол“ за ТП „Спартак“
- От ТП „Чавдар“ до ТП „Пчелински квартал“
- Разкъсване между ТП „Бащевица“ – „Стамбoliйски“ за „Александър Стамбoliйски“, ТП „Мечта“
- Разкъсване от ТП „Бучалото“, ТП „Лозята“ за ТП „Ное“

- Разкъсване за ТП „Енерго“
- От ТП „Ное“ до ТП „Арката“
- От ТП „Чавдар“ до ТП „Черква“
- Средно напрежение
 - От Т4 до ТП „Гимназия“
 - От ТП „Консервна фабрика“ до ТП „Промкомбинат“
 - За ТП „Минни блокове“
 - От ТР стълб до ТП „Фурната“
 - От ТП „Ечихмел“ до ТП „Спирката“
 - От ТП „Фурна“ до ТП „Ечихмел“
 - От край на електропровод „Черна гора“ до ТП „Фурна“
 - От „Муфа“ до ТП „Фурна“
 - От ТП „Автоспирка“ до ЖР „Богданов дол“
 - От ТП „Марек“ до ТП „Гимназията“
 - От ТП „Пчелински квартал“ до проходна кула
 - От ТП „Райко Даскалов“ до ТП „Хотела“ и ТП „Марек“

Приложение 4 – Недвижими културни ценности

16.4.1. От национално значение

Населено място - гр. Радомир

1. Гарата – историческо място

Обявен с: ДВ бр. 22/18.03.1975г.

Исторически

2. Къщата на Георги Димитров

ДВ бр. 22/1975г.

Исторически

Населено място - с. Долна Диканя

3. Къща на Свilen Русев

ДВ бр. 22/1975г. Исторически

Населено място - с. Дрен

4. Къща на Благой Попов

ДВ бр. 22/1975г.

Исторически

5. Място на сражение и лобно място на 4 партизани, 2 км. източно /с.с. Радомир/

Деклар. с: Писмо № 2854/1606.1988г.

Исторически

Населено място - с. Старо село

6. Църква „Св. Спас“/Възкресение Господне“/ - в североизточна посока от хребета на възвищението Конярника – прибл. на 1,52 км.

ДВ бр. 101/1971г.

Художествен

16.4.2. От местно значение

Населено място - с. Извор

1. Средновековна крепост „Изворска могила“ – игрище, в селото

протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

археологически

107

Населено място - гр. Радомир

2. Средновековна крепост „Голяма градище”, югоизточно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.
археологически
3. Средновековна крепост „Малко градище”, югоизточно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.
археологически
4. Средновековна църква „Църквище”
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.
археологически
5. Лобно място на Георги Хр. Попов, м. „Бошевица”, 1км. западно
ДВ бр. 22/1975г.
Исторически

Населено място - с. Байкалско

6. Тракийско светилище, м. „Градище”, 1км. южно
Протокол на СОПК от 03.02.1971г.
Протокол от 30.03.2012г. – граници и режими
Археологически

Населено място - с. Бобораци

7. Антична вила, до селото
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.
Археологически
8. Антична вила, м. Чонгарски егrek”, 1,5км. североизточно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.
Археологически
9. Античен некропол, м. „Кошарите”, при Каменните карieri, 2,5 км. североизточно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.
Археологически

Населено място - с. Чуковец

10. Антична крепост, м. „Градище”, 2 км. южно
03.02.1971г.
Археологически

Населено място - с. Долни Раковец

11. Средновековна църква „Св. Николай”, в селото
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.
Археологически
12. Старат църква „Св. Николай”
Деклар. с: Списък от 01.1976г.
Художествен
13. Църква „Св. Николай”
Деклар. с: Лисмо № 3106 от 18.09.1978г.
Художествен
14. Антично селище, м. „Стъблата”, 3-4 км. западно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.
Археологически

Населено място - с. Дрен

15. Църква „Св. Петка”

ДВ бр. 101/1971г.

Художествен

16. Антична и средновековна крепост, м. „Голяма градище”, 6-7 км. източно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

17. Антична и средновековна крепост, м. „Мало градище”, 6-7 км. източно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

18. Антично селище, м. „Средна могила”, над селото
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Друган

19. Средновековна крепост, м. „Градище”, 6-7 км. североизточно

Протокол на СОПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Гълъбник

20. Антично селище, в селото

Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Диканя

20. Църква „Покров Богородичен” /стенописна украса/

ДВ бр. 94/01.12.1972г.

Художествен

21. Манастирска църква „Покров Богородичен”

Писмо № 3106 от 18.09.1978г.

Художествен

Населено място - с. Кондофрей

22. Братска могила на партизани

ДВ. бр. 22/18.03.1975г.

Исторически

23. Антична сграда на р. Блато, 2 км. западно

Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Поцърненци

24. Антично селище „Радичина могила”, 1 км. южно

Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

25. Антична вила, м. „Маркови ливади”, 2 км. южно

Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

26. Антично селище, м. „Селище”, 1 км. източно

Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

27. Античен некропол, източно от селото
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

28. Средновековна църква към „Радичина могила”
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Прибой

29. Антично селище, „Елейско гробище”, 1 км. южно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Червена могила

30. Римска вила при ТКЗС, в селото
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

31. Тракийско светилище, м. „Кара беля”, в селото
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Старо село

32. Къща на Илия Дрехарски
ДВ бр. 22/1975г.

Исторически

Населено място - с. Стефаново

33. Антично селище, м. „Малкият рид”, 400 м. южно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

34. Антично и средновековно селище, м. „Кръста”, 1,5 км. южно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Върба

35. Антично селище, м. „Огоя”, 5-6 км. югоизточно
Протокол на НСОНПК от 03.02.1971г.

Археологически

Населено място - с. Владимир

36. „Къща на Иван Агаин

ДВ бр. 22/ 1975г.

Исторически

16.4.3. Ансамбли

Населено място - гр. Радомир

1. Ансамбъл по южния фронт на кв. 15, север – на рамка на пл. „Г. Димитров”, включващ имоти с пл. № 388,389,390,391,392,393,394,387,381,382,389.

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

2. Ансамбъл по южния фронт на кв. 15, север – на и западна рамки на ул. „К. Пчелински” и ул. „Толбухин”, включващ имоти с пл. № 373,372,370, 363,366,368, 367,365,364,363.

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

3. Ансамбли по северния, източния и южния фронт на кв. 15 /сключена застройка/, южен силует по ул. „К. Пчелински”, западен силует по ул. „Толбухин”, северен силует по ул. „Кирил и Методий”, включващ имоти с общ пл. № 395.

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

4. Ансамбъл по югоизточния фронт на пл. „Г. Димитров”, включващ имоти с общ пл. № 398.

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

5. Ансамбъл по северния фронт на кв. 15, южна рамка на ул. „Кирил и Методий”, включващ имоти с пл. № 397.

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

16.4.4. Без категория

Населено място - с. Извор

1. Църква „Св. Троица”

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

2. Къща на Георги Ст. Диков

Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.

Архитектурно – строителен

Населено място - с. Касила

3. Църква „Св. Николай Мириклийски”

Деклар. с: Писмо № 3106.18.09.1978г.

Художествен

Населено място - с. Житуша

4. Църква „Св. Благовещение”

Деклар. с: Писмо № 3106.18.09.1978г.

Художествен

Населено място- гр. Радомир

5. Гроб на съветски войн, загинал на 09.05.1945г., градината пред „Младежки дом”

Обявен с ДВ/НСОПК: 24.04.1984г.

6. Античен и ранновизантийски комплекс /тракийско светилище с работилници и раннохристиански култов център/, 2 км. северно от гр. Радомир, маx. „Арбанас”

Деклар. с: Писмо № 1814/01.12.1993г.

Археологически

7. Праисторическо селище, при югозападните покрайнини на гр. Радомир, м. „Вахово”

Деклар. с: Писмо № 1814/01.12.1993г.

8. Турска баня /хамам/, ул. „Толбухин” № 56

Деклар. с: Писмо № 399/03.02.1976г.

Архитектурно – строителен

9. Жилищно – търговска сграда, ул. „Толбухин”/ ул. „Т. Каблешков”

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

Архитектурно – строителен

10. Жилищна сграда /къща на Ал. Вулчев/, ул. „Т. Каблешков” № 10

Деклар. с: Писмо № 399/03.02.1976г.

Архитектурно – строителен

11. Жилищна сграда, ул. „Бузлуджа” № 2

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

- Архитектурно – строителен
12. Жилищна сграда /Етнографски музей, бивша къща на Стоеви/, ул. „К.Пчелински“ № 15
Деклар. с: Писмо № 399/03.02.1976г.
- Архитектурно – строителен
13. Сграда на мелницата, ул. „К.Пчелински“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
14. Жилищна сграда /собственост на Ат.Ив.Коларов, Методи Миленков Шиячки/, ул.
„К.Пчелински“ № 14
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
15. Жилищна сграда /Общински профсъюзен дом на културата/, ул. „К.Пчелински“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
16. Сграда на Българската народна банка, ул. „Евтим Рангелов“ № 9
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
17. Жилищно - търговска сграда, ул. „Толбухин“ № 35
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
18. Търговска сграда, ул. „Толбухин“/ ул. „К.Пчелински“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
19. Жилищно – търговска сграда, ул. „Толбухин“ № 33
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
20. Жилищно – търговска сграда, ул. „К.Пчелински“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
21. Жилищно – търговска сграда, пл. „Г.Димитров“/ ул. „К.Пчелински“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
22. Жилищно – търговска сграда, ул. „Евтим Рангелов“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
23. Сграда
Деклар. с: Писмо № 397/11.02.1981г.
- Паметник на културата
24. Жилищно – търговска сграда, ул. „Евтим Рангелов“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
- Архитектурно – строителен
25. Сграда
Деклар. с: Писмо № 397/11.02.1981г.
- Паметник на културата
26. Жилищно – търговска сграда, пл. „Г.Димитров“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
27. Сграда 387
Деклар. с: Писмо № 397/11.02.1981г.
- Паметник на културата
28. Жилищно – търговска сграда, пл. „Г.Димитров“ /ул. „Преспа“

Архитектурно – строителен
29. Сграда 393
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Паметник на културата
30. Жилищно – търговска сграда, пл. „Г.Димитров“
Архитектурно – строителен
31. Жилищно – търговска сграда, пл. „Г.Димитров“
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Архитектурно – строителен
32. Жилищно – търговска сграда , пл. „Г.Димитров“
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Архитектурно – строителен
35. Жилищно – търговска сграда/ сграда на ОбНС /, пл. „Г.Димитров“
36. Доходно здание /сграда на ОбНС/, пл. „Г.Димитров“
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Архитектурно – строителен
37. Сграда
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Паметник на културата
38. Жилищно – търговска сграда, ул.„К.Пчелински“/ ул. „Кирил и Методий“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
Архитектурно – строителен
39. Сграда 395
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Паметник на културата
40. Жилищно – търговска сграда, ул.„К.Пчелински“, държавна
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
Архитектурно – строителен
41. Сграда 395
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Паметник на културата
42. Жилищно – търговска сграда, ул.„К.Пчелински“, държавна
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
Архитектурно – строителен
43. Сграда 395
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Паметник на културата
44. Доходно здание, ул.„К.Пчелински“/ ул. „Толбухин“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
Архитектурно – строителен
45. Сграда
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Паметник на културата
46. Доходно здание, ул. „Толбухин“ №29/ ул. „Кирил и Методий“
Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.
Архитектурно – строителен
47. Сграда
Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.
Паметник на културата
48. Жилищно – търговска сграда, ул. „Кирил и Методий“

Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.

Архитектурно – строителен

49. Жилищно – търговска сграда, пл. „Г.Димитров“

Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.

Архитектурно – строителен

50. Жилищно – търговска сграда, пл. „Г.Димитров“

Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.

Архитектурно – строителен

51. Жилищно – търговска сграда, пл. „Г.Димитров“ / ул. „Кирил и Методий“

Деклар. с: Писмо №397/11.02.1981г.

Архитектурно – строителен

52. Сграда на читалището, пл. „Г.Димитров“/ ул. „Толбухин“

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

Архитектурно – строителен

53. Жилищна – сграда/ къща на Ивастия Захариева/, ул., „К.Пчелински“ № 27

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

Архитектурно – строителен

54. Жилищна – сграда/ къща на Сашко Дюлгеров/ ул., „К.Пчелински“ № 25

Деклар. с: Писмо № 399/03.02.1976г.

Архитектурно – строителен

55. Църква „Св. Димитър“, ул. „Стара планина“/ ул. „Шаблин“

Деклар. с: Списък от 01.1976г.

Художествен

Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

56. Лобно място на антифашисти, м. „Витова глава“, 2 км. източно

Деклар. с: Писмо № 2854/16.06.1988г.

Лобно място на антифашисти, м. „Ростова глава“, 2 км. източно

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

Исторически

57. Историческо място, м. „Ростова глава“, 5 км. югоизточно

Деклар. с: Писмо № 2854/16.06.1988г

Историческо място, м. „Витова глава, 5 км. югоизточно

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

Исторически

58. Гроб паметник на съветски воини, в градината пред младежкия дом

Деклар. с: Писмо № 735/26.02.1990г.

Исторически

Населено място - с. Байкалско

59. Къща на Софика Рангелова Налбатска

Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.

Архитектурно – строителен

60. Църква „Св. Петка“

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

Населено място - с. Чуковец

61. Лобно място на четирима съветски офицери, загинали през 1944г. в района на военното летище

Деклар. с: Писмо № 1656/24.04.1984г.
Исторически
62. Църква „Св. Николай“
Деклар. с: Списък от 01.1976г.
Художествен
Писмо № 3106/18.09.1978г.
Художествен
63. Къща Кирил Здравков Тренчев – старата
Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.
Архитектурно – строителен
64. Къща на Кирил Васев Шуманов
Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.
Архитектурно – строителен
65. Къща на Петър Ст. Къоркчийски
Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.
Архитектурно – строителен
66. Къща на Георги Иванов Кашканов
Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.
Архитектурно – строителен
67. Къща на Методи Иванов Стойнев
Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.
Архитектурно – строителен

Населено място - с. Дебели лак
68. Църква „Св. Петка“
Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.
Художествен
69. Плевня – място на сражение и лобно място на десет партизани
Деклар. с: Писмо № 2854/16.06.1988г.
Исторически

Населено място - с. Долна диканя
70. Къща на Сремка Петрунова
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
71. Къща на Арсо Лазаров
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
72. Къща на Върбан В. Шопов
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
73. Къща на Анка Арнаудов
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
74. Къща на Славена Митева Фъргалова
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
75. Къща на Йордан Милевич Папулов
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен

76. Къща на Дуко Илиев Джемалов
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
77. Училището в мах. „Старо село“
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен

Населено място - с. Долни раковец
78. Къща на Димитър Неделков Лулев
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
79. Къща на Кирил Начев
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
80. Църква „Св. Спас“
Деклар. с: Писмо № 3106/19.08.1978г.
Художествен
81. Място на сражения и лобно място на 4 партизани, 2 км. източно /с.с. Радомир/
Деклар. с: Писмо № 2854/16.06.1988г.
Исторически

Населено място - с. Гъльбник
82. Църква „Св. Николай“
Списък от 01.1976г.
Художествен
Писмо № 3106/18.09.1978г.
Художествен
83. Къща на Крум Пчелински
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен

Населено място - с. Горна диканя
84. Къща на Боряна Донева Везенкова
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
85. Къща на Първан Алексов Долашки
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен
86. Къща на Станимир Тимев Долашки
Деклар. с: Писмо № 394/03.02.1976г.
Архитектурно – строителен

Населено място - с. Жедна
87. Църква „Св. Димитър“
Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.
Художествен

Населено място - с. Кленовил
88. Църква Св.Богородица“
Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

Населено място с. Колош

89. Къща на наследници на Симеон Иванович
Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.

Населено място с. Кондофрей

90. Църква „Св. Възкресение”

Деклар. с: Списък 01.1976г.

Художествен

Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

91. Къща на Здравко Йорданов Тодоров

Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.

Архитектурно – строителен

92. Къща на Станке Стоянов Величков

Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.

Архитектурно – строителен

93. Къща на Йордан Христов Балдачки

Деклар. с: Писмо № 4283/16.12.1976г.

Архитектурно – строителен

Нас. м. с. Негованци

94. Църква „Св. Иван Рилски”

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

Населено място - с. Поцърненци

95. Манастирска църква „Св. Възнесение”

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

Населено място - с. Прибой

96. Църква „Св. Богородица”

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

Населено място - с. Радибош

97. Църква „Св. Параксева”

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

98. Манастирска църква „Св. Троица”

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

Населено място - с. Старо село

99. Църква „Св. Никола” – прибл. на 1,52 км. североизточно / по права въздушна линия/ от

хребета на възвищението Конярника, което влиза в площ „Ментата”

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1976г.

Художествен

100. Къща на Венка Тонева
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
101. Къща на Панка Качова
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
102. Раннохристиянска сграда / предп. Базилика/, до параклиса „Св. св. Петър и Павел” в
мах. „Митрина” прибл. 0,97 км. североизточно от хребета на възвищението Конярника

Населено място - с. Стефаново

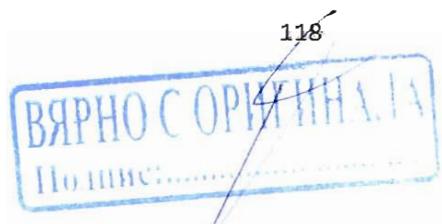
103. Църква „Св. Възнесение“
Деклар. с: Списък от 01.1976г.
Художествен
Писмо № 394/18.09.1976г.
Художествен
104. Къща на Стоил Атанасов
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
105. Къща на Васа Илиина
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
106. Къща на Сергил Оладжачки
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
107. Къща на Мите Стефанов
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
108. Къща на Рангел Янев Резкин
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
109. Къща на Борис Йорданов Постолов
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
110. Къща на Йордан Дръндарски
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен
111. Къща на Живко Илиин /старата/
Деклар. с: Писмо № 394/03.12.1976г.
Архитектурно – строителен

Населено място - с. Углярци

112. Лобно място на партизанина Иван Човалинов, 2 км. южно /с.с. Радомир/
Деклар. с: Писмо № 2854/16.06.1988г.

Населено място - с. Върба

113. Църква „Св. Георги“
Деклар. с: Списък от 01.1976г.
Художествен
Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

Населено място - с. Владимир

114. Църква „Св. Пророк Илия“

Деклар. с: Писмо № 3106/18.09.1978г.

Художествен

115. Антично светилище и късноантична крепост, м. „Градището“ /”Св. Петка“/

Обявен с ДВ/НСОПК

Чл. 146, ал. 3 от ЗКН /протокол от 21.04.2004г. на Исторически музей – гр. Перник/

Археологически

